

KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET I OSLO

FORNMINNESEKSJONEN
Postboks 6762,
St. Olavs Plass
0130 Oslo

RAPPORT

ARKEOLOGISK UTGRAVNING

Lundevågenprosjektet
delrapport 5

Kjelsvika V, VI og VII: 3 steinalderlokaliteter,
dyrkningslag fra bronsealder, og kokegroper
fra bronsealder og jernalder

Skjolnes, 7/23,
Farsund kommune, Vest-Agder

Feltleder/rapportforfatter: Line Grindkåsa
Prosjektleder/rapportforfatter: Inger Marie Berg-Hansen

Oslo 2009

KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET
I OSLO

Gårds-/ bruksnavn Skjolnes	G.nr./ b.nr. 7/23
Kommune Farsund kommune	Fylke Vest-Agder
Saksnavn Kjelsvika øst, Lundevågen	Kulturminnetype Steinalderlokalteter
Saksnummer (arkivnr. Kulturhistorisk museum) 06/4272	Tiltakskode/ prosjektkode 763025/250657
Eier/ bruker, adresse	Tiltakshaver Farsund kommune Brog. 7, 4550 Farsund
Tidsrom for utgravning 4.9.-29.9.2006	M 711-kart/ UTM-koordinater/ Kartdatum
ØK-kart AU 002-5-2	ØK-koordinater NGO1948 Gauss-K; Akse 1 N: 9330, Ø: 44629
A-nr. 2006/232	C.nr. C55635-55639
ID-nr (Askeladden)	Negativnr. (Kulturhistorisk museum) Cf32647-32652
Rapport ved: Line Grindkåsa og Inger M. Berg-Hansen	Dato: 28.02.2009
Saksbehandler: Ingrid Ystgaard/Inger Marie Berg-Hansen	Prosjektleder: Inger Marie Berg-Hansen

SAMMENDRAG

Høsten 2006 ble det foretatt en arkeologisk utgravning av berørte kulturminner i området Kjelsvika øst, lokalitet 18 og 19 i prosjektplanen. Utgangspunktet for undersøkelsen var en registrert gravhaug og bautastein. Disse ble raskt avskrevet. Samtidig skulle eventuelle boplassspor i området undersøkes. Det ble avdekket 3 steinalderlokalteter, bosetningsspor i form av kokegrop/ildsteder og et dyrkningslag i området. Steinalderlokaltetene V og VI er datert til henholdsvis MNb og MN. På lokalitet VII har det vært aktivitet i nøstvetfasen og i TN/MNa. Bosetningen på lokalitet VII representerer trolig gjentatte, lengre opphold. På de øvrige lokalitetene er materialet for lite til å kunne si noe om dette. De tre steinalderlokaltetene antas å være strandbundne. Kokegropene dateres spredt fra yngre bronsealder til romertid, mens dyrkningslaget dateres til eldre bronsealder. Det ble også registrert et kulturlag og en veite fra nyere tid.

Innhold

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN	5
2. DELTAGERE, TIDSRØM	10
3. LANDSKAPET - FUNN OG FORNMINNER.....	10
4. KILDEKRITISKE FORHOLD.....	10
5. ORGANISERING AV RAPPORTEN	11
6. UTGRAVNINGENE	11
6.1 Kulturminnene.....	11
6.2 Problemstillinger – prioriteringer.....	12
6.3 Utgravningsmetode og forløp	13
6.4 Feltdokumentasjon, nummerering og katalogisering.....	15
6.5 Naturvitenskapelige prøver	17
7. AVSKREVET GRAVHAUG	18
8. BAUTASTEIN FRA NYERE TID	18
9. KJELSVIKA V OG VI – 2 STEINALDERLOKALITETER (MN), KOKEGROPER OG DYRKNINGSLAG	19
9.1 Kjelsvika V – steinalderlokalitet (MNb).....	20
9.1.1 Lokaliteten	20
9.1.2 Utgravningsmetode og forløp	20
9.1.3 Funnmateriale	21
9.1.4 Naturvitenskapelige prøver og analyser.....	22
9.1.5 Datering	22
9.2 Kjelsvika VI – steinalderlokalitet (MN).....	24
9.2.1 Lokaliteten	24
9.2.2 Utgravningsmetode og forløp	24
9.2.3 Funnmateriale	25
9.2.4 Naturvitenskapelige prøver og analyser.....	27
9.2.5 Datering	27
9.3 Kokegroper, ildsteder – bronsealder/jernalder	28
9.3.1 Strukturer	29
9.3.2 Naturvitenskapelige prøver og analyser.....	31
9.3.3 Datering og funksjon	31
9.4 Fossilt dyrkningslag (S26) – eldre bronsealder	32

9.4.1 Naturvitenskapelige prøver og analyser	32
9.4.2 Datering og funksjon	32
9.5 Strukturer med ukjent funksjon	34
9.5.1 Naturvitenskapelige prøver og analyser	35
9.6 Vurdering av utgravningsresultatene Kjelsvika V og VI.....	35
10. KJELSVIKA VII – STEINALDERLOKALITET (NØSTVET OG TN/MNA)	38
10.1 Lokaliteten.....	38
10.2 Utgravningsmetode og forløp	40
10.3 Funnmateriale	42
10.4 Strukturer	49
10.4.1 Brannlag.....	49
10.4.2 Steinpakning	50
10.5 Naturvitenskapelige prøver og analyser	50
10.6 Datering.....	51
10.7 Vurdering av utgravningsresultatene	53
11. GJENSTANDSFUNN UTEN KONTEKST	56
12. KULTURMINNER FRA NYERE TID.....	57
12.1 Rydningsrøyser	57
12.2 Kulturlag (S21)	57
12.3 Veite (steinsatt grøft) (S19)	57
13. KONKLUSJON	60
14. LITTERATUR	62
15. VEDLEGG	63
15.1 Tilveksttekst fra Gjenstandsbasen	63
15.2. Tegninger.....	74
15.3. Fotoliste	75
15.4. Strukturliste Kjelsvika V, VI og VII.....	82
15.5. Oversikt over naturvitenskapelige prøver fra Kjelsvika V, VI og VII	87

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK UTGRAVNING

KJELSVIKA V, VI OG VII

SKJOLNES, 7/23, FARSUND KOMMUNE, VEST-AGDER

LINE GRINDKÅSA OG INGER M. BERG-HANSEN

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN

Utgravningen er gjennomført som en del av Lundevågenprosjektet. Prosjektet omfatter utgravninger i forbindelse med realisering av Kommunedelplan for Lundevågen som legger til rette for nærings- og industripark på sørsiden av Lundevågen. I løpet av perioden 1963-1997 er det foretatt flere arkeologiske registreringer og utgravninger både innenfor planområdet og i nærområdet omkring (jf. Ystgård 2006). I forbindelse med Kommunedelplanen ble det gjort registreringer av Vest-Agder fylkeskommune i 1996. I 2003 foretok Vest-Agder fylkeskommune og UKM en utvidet registrering i deler av planområdene. Den 26. mars 2004 ga Riksantikvaren dispensasjon med vilkår for kulturminnene innenfor følgende delområder: H6/N6 (Smalsundet sør), H5/N5 (Kjelsvika vest) og H16/N16 (Kjelsvika øst). Kommunedelplanen ble vedtatt av Farsund kommune 5. oktober 2004.

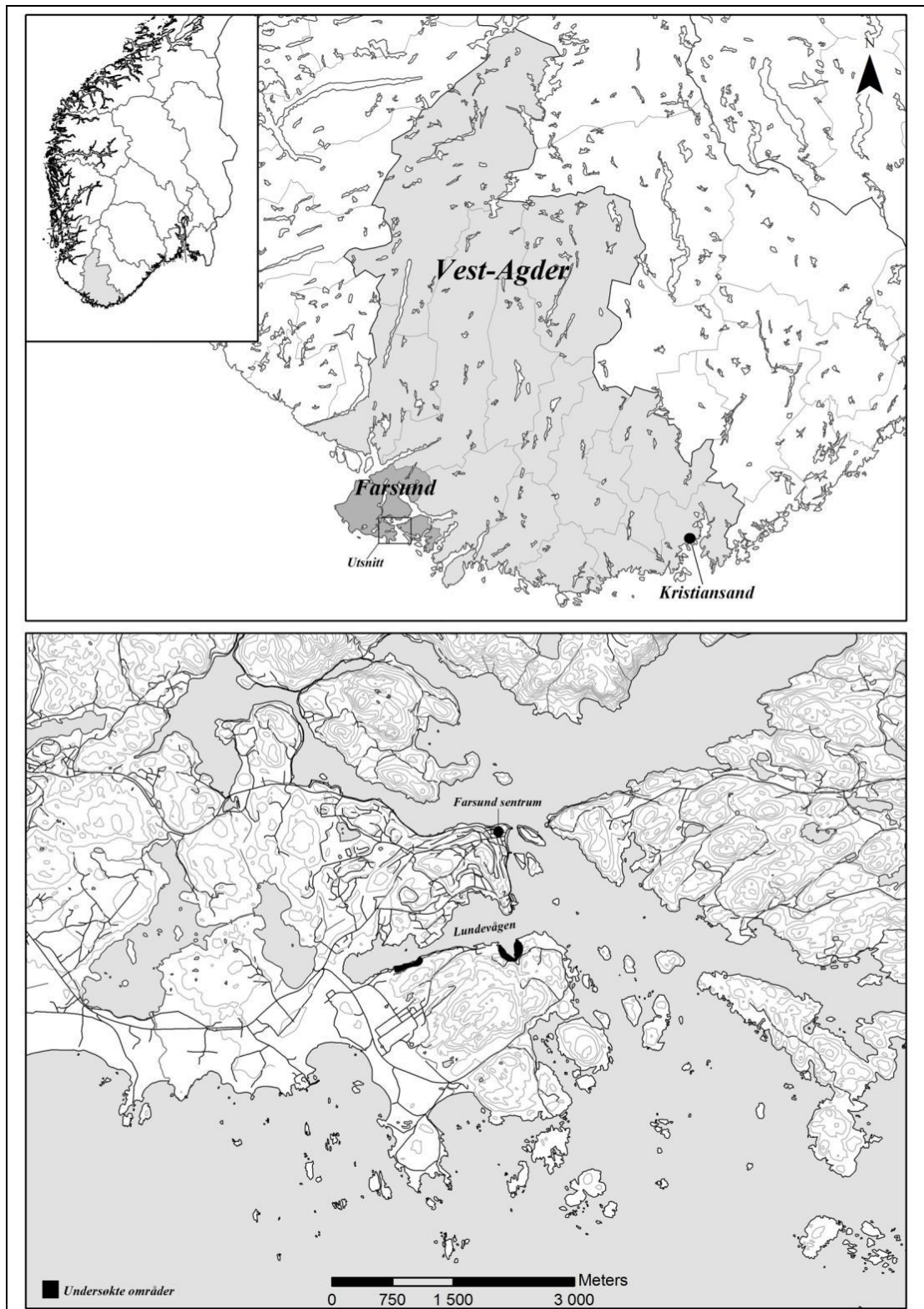
Tiltakshaver Farsund kommune/Farsund havnevesen bestilte utgravning i to omganger, hhv. høsten 2006 og sommeren 2007. De arkeologiske utgravningene ble derfor gjennomført i to faser. Kulturminnene i delområde H16/N16 (Kjelsvika øst) ble undersøkt høsten 2006, mens kulturminnene i delområdene H5/N5 (Kjelsvika vest) og H6/N6 (Smalsundet) ble utgravd høsten 2007. Se fig. 1 og 2 nedenfor.

Denne rapporten omhandler undersøkelsene på Kjelsvika V, VI og VII, og er nr. 5 av 7 delrapporter fra Lundevågenprosjektet.

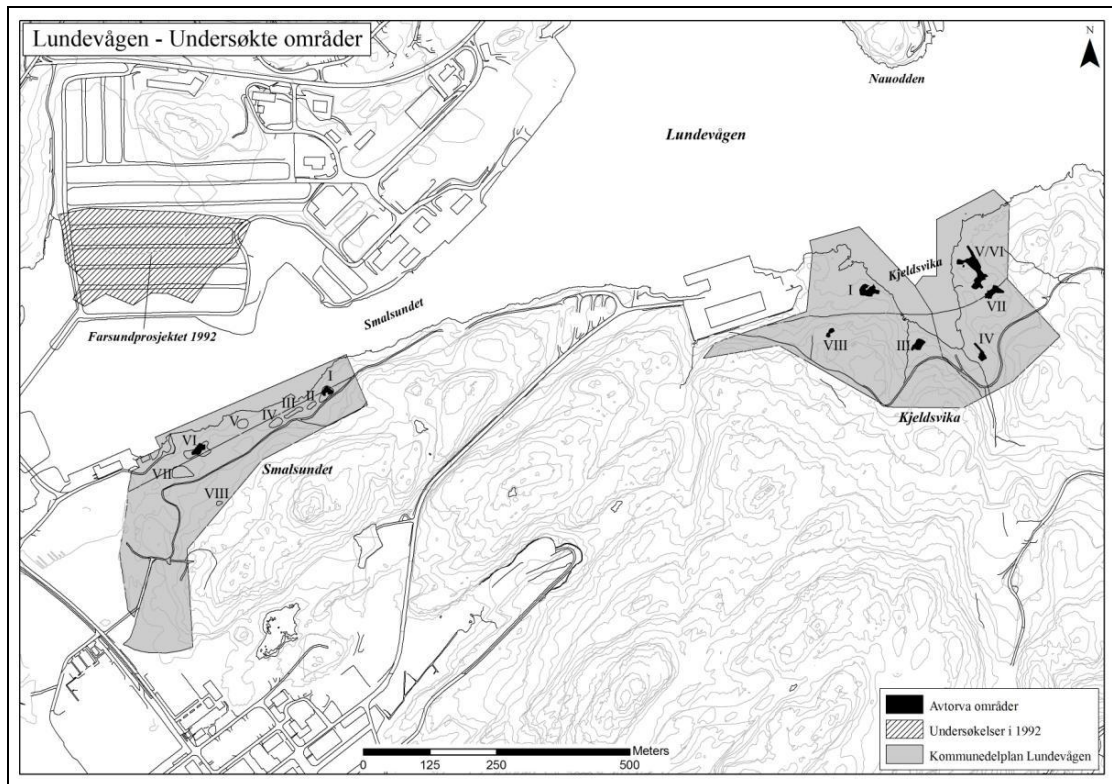
For informasjon og oversikter omkring Lundevågenprosjektets organisering, om lokale strandforskyvningskurver, samt formidling m.m., se Lundevågenprosjektets delrapport 1.

RAPPORTER LUNDEVÅGENPROSJEKTET		FORFATTER	LOKALITETSNAVN	KULTURMINNETYPER	C-NUMMER
1	Delrapport 1 Lundevågenprosjektet - sammenfattende rapport.	I. M. Berg-Hansen og G. Reitan			
2	Delrapport 2 Kjelsvika I: Boplassfunn fra eldre og yngre steinalder, eldre bronsealder og eldre jernalder, samt spor etter transgresjon	G. Reitan	Kjelsvika I	Steinalderlokalitet Kokegroper (Transgresjon)	C56458
3	Delrapport 3 Kjelsvika III: Boplassfunn fra eldre og yngre steinalder, og eldre jernalder, samt rydningsrøysfelt	G. Reitan	Kjelsvika III	Steinalderlokalitet Rydningsrøysfelt Kokegroper	C56459
4	Delrapport 4 Kjelsvika IV: Boplassfunn fra eldre bronsealder, yngre steinalder og eldre jernalder, samt dyrkningslag fra eldre bronsealder	G. Reitan	Kjelsvika IV	Boplassspor fra bronsealder Dyrkningslag Kokegroper	C55979
5	Delrapport 5 Kjelsvika V, VI og VII: 3 steinalderlokaliteter, dyrkningslag fra eldre bronsealder, og kokegroper fra jernalder	L. Grindkåsa og I. M. Berg-Hansen	Kjelsvika V, VI og VII	Steinalderlokaliteter Kokegroper Dyrkningslag	C55635-55639
6	Delrapport 6 Kjelsvika VIII: 2 gravrøyser med faser fra yngre romertid og bronsealder, samt 2 rydningsrøyser fra nyere tid	L. Grindkåsa	Kjelsvika VIII	Gravrøyser Steinlag	C56211-56214
7	Delrapport 7 Smalsundet I-VIII: Boplassfunn fra eldre og yngre steinalder, samt kokegroper fra bronsealder og jernalder.	J. Kalseth	Smalsundet I - VIII	Steinalderlokaliteter Kokegroper	C56501-56509

Tabell 1: Oversikt over alle delrapporter fra Lundevågenprosjektet.

Figur 1: Oversiktskart over Sør-Norge og Vest-Agder med utsnitt over Listaområdet, der Farsund og Lundevågen med planområder ved Kjelsvika og Smalsundet er markert.

Figur 2: Oversiktskart over Lundevågen med de berørte områdene utheva i grått: H6/N6 vest for Smalsundet og H5 og N5, samt H16 og N16 hhv. vest og øst for Kjelsvika øst på kartet sør for Nauoddan. Lundevågenprosjektets undersøkte lokaliteter er markert med svarte felt. Farsundprosjektets undersøkelsesområde fra 1992 er skravert i vest på kartet, på nordsida av Lundevågen.

1.1 KRONOLOGISK RAMMEVERK

Det kronologiske rammeverket for steinalderen og de etterfølgende periodene med eldre- og yngre bronsealder og eldre- og yngre jernalder kan framstilles i tabellform på følgende måte:

HOVEDPERIODER	UNDERPERIODER		¹⁴ C-ÅR	KALIBRERTE ÅR
Eldre steinalder (Mesolitikum)	Tidligmesolitikum	Fosna/Fase 1	10 000-9000 BP	9500– 8250 f.Kr.
	Mellomesolitikum	Tørkop/Fase 2	9000-7500 BP	8250– 6350 f.Kr.
	Senmesolitikum	Nøstvet/Fase 3	7500-5800 BP	6350– 4650 f.Kr.
		Kjøløy/Fase 4	5800- 5000 BP	4650-3800 f. Kr.
Yngre steinalder (Neolitikum)	Tidlig neolitikum	TN	5000-4500 BP	3800– 3300 f.Kr.
	Mellomneolitikum	MNa	4500-4100 BP	3300–2700 f. Kr.
		MNb	4100-3800 BP	2700–2350 f. Kr.
	Senneolitikum	SN	3800-3500 BP	2350–1800/1700 f.Kr.
Bronsealder	Eldre bronsealder	Periode I-III	3500/3400-2900 BP	1800/1700-1100 f. Kr.
	Yngre bronsealder	Periode IV-VI	2900-2400 BP	1100-500 f. Kr.
Jernalder	Eldre jernalder	Førromersk jernalder		500 f.Kr. - 0
		Eldre romertid		0 – 200 e. Kr.
		Yngre romertid		200 - 400 e.Kr.
		Folkevandringstid		400 – 570 e. Kr.
	Yngre jernalder	Merovingertid		570 – 800 e. Kr.
		Vikingtid		800 – 1000 e. Kr.
Middelalder				1000 – 1537 e.Kr.
Nyere tid				1537 e.Kr. - nåtid

Tabell 2: Dateringsrammer og periodeinndeling for steinalder er basert på Glørstad (2006).

Periode	Forkortelse	Periode	Forkortelse
Mellomesolitikum	MM	Seinneolitikum	SN
Senmesolitikum	SM	Eldre bronsealder	EBA
Tidligneolitikum	TN	Yngre bronsealder	YBA
Mellomneolitikum A	MNa	Eldre jernalder	EJA
Mellomneolitikum B	MNb	Yngre jernalder	YJA

Tabell 3: Oversikt over faser og vanlig brukte forkortelser

2. DELTAGERE, TIDSRØM

Undersøkelsen fant sted i perioden 4.-29. september 2006. Deltagere var:

NAVN	STILLING	PERIODE	UKEVERK
Line Grindkåsa (LG)	Feltleder I	6.9.-29.9.	4
Ann Monica Jensen Buekleiv (AMJB)	Feltassistent	6.9.-29.9.	4
Cecilia Gustavsens (CG)	Feltassistent	6.9.-29.9.	4
Toini Thommessen (TT)	Feltassistent	6.9.-29.9.	4
Trygve Csisar (TC)	Feltassistent	18.9.-22.9.	1
Øystein Dahle (ØD)	Feltassistent	25.9.-29.9.	1
Totalt			18

Tabell 4: Oversikt over feltpersonale og arbeidsforbruk.

I tillegg deltok gravemaskinfører Sigurd Sele fra Vånse Graveentreprenør i perioden 4.9.-13.9., 15.9. fra kl. 12-16 og 18.9. fra kl. 8 til 12.

Lars Gustafsen fra Kulturhistorisk museum brukte i 4 ½ dagsverk på innmåling av felt og strukturer samt bearbeiding av måledataene.

Prosjektleder Inger M. Berg-Hansen var på befaring den 20.9.2006, og Snorre Haukalid fra Vest-Agder fylkeskommune den 26.9.2006.

3. LANDSKAPET - FUNN OG FORNMINNER

Undersøkelsesområdet er preget av større og mindre bergkoller med dalganger mellom. Dalgangene strekker seg nordover ned til Lundevågen, vestover ned til Kjelsvika og sørover hvor terrenget stiger. I den søndre delen av det undersøkte området ligger det en omkring 2000 m² stor slette som har sørget for at gården Skjolnes 7/23, ifølge lokalkjente, har vært en av de mest produktive på Skjolneshalvøya. Gården ble forlatt for bare få tiår siden, og ruinene av husene ligger fremdeles i utkanten av det undersøkte området. Området benyttes i dag som storfebeite, og vegetasjonen er preget av dette. Dominerende vegetasjon utenom gress er yngre løvtrær og kratt, med innslag av einer.

4. KILDEKRITISKE FORHOLD

Hele undersøkelsesområdet har vært dyrket i lang tid. De relativt små åkerarealene tilsier imidlertid at bare de største flatene er pløyd, mens det kan være drevet spadebruk på mindre åkerarealer. Dette innebærer imidlertid at alle de undersøkte kulturminnene er skadet av jordbruk. Ved flateavdekking vil dessuten deler av gjenstandsmaterialet bli gravd bort sammen med matjorda.

5. ORGANISERING AV RAPPORTEN

De to kulturminnene som opprinnelig var registrert innenfor undersøkelsesområdet omtales først i egne kapitler.

I forbindelse med utgravningen ble det avdekket tre steinalderlokalteter (Kjelsvika V, VI og VII. Fordi steinalderlokalitetene Kjelsvika V og VI ligger innenfor det samme undersøkelsesområdet, som dessuten omfatter flere strukturer fra seinere perioder, er disse lokalitetene og strukturene omtalt i samme kapittel (kap. 9), men presentert hver for seg i dette kapitlet.

Kjelsvika VII representerer en avgrenset lokalitet, og er derfor omtalt i et eget kapittel (kap.10).

Gjenstandsfunn uten kontekst fra undersøkelsen omtales i kapittel 11, mens kulturminner fra nyere tid som ble funnet under flateavdekkingen er omtalt i eget kapittel til slutt (kap. 12), uavhengig av hvor i undersøkelsesområdet de lå.

6. UTGRAVNINGENE

6.1 KULTURMINNENE

Utgangspunktet for undersøkelsen var lokalitet 18 og 19 i prosjektplan; en antatt bautastein og gravhaug. Det var en prioritert oppgave å undersøke disse og avklare forholdet mellom dem. I tillegg skulle det letes etter eventuelle bosetningsspør i området omkring disse. Tidlig i undersøkelsen ble det klart at den registrerte gravhaugen var en naturlig bergknaus, mens bautasteinen var fra nyere tid (se under). I forbindelse med søkesjaking og flateavdekking ble imidlertid funnet automatisk fredete kulturminner som ikke tidligere var registrert i området. Disse omfatter:

Kjelsvika V og VI

- 1 steinalderlokalitet (Kjelsvika V)
- 1 steinalderlokalitet (Kjelsvika VI)
- 1 fossilt dyrkningslag
- 4 kokegroper
- 3 kokegroper/ildsteder
- 1 mulig ildsted
- 2 groper med ukjent funksjon
- 2 strukturer med ukjent funksjon

Kjelsvika VII

- 1 steinalderlokalitet
- 1 brannlag
- 1 steinpakning

Figur 3: Kart med utgravningsfeltene som blant annet omfatter steinalderlokalitetene Kjelsvika V, VI og VII.

6.2 PROBLEMSTILLINGER – PRIORITERINGER

Problemstillingene knyttet til denne undersøkelsen måtte omdefineres som følge av uventede funn i felt.

Ved undersøkelser på steinalderlokalitetene som er forstyrret av dyrking, var hovedfokus å finne strukturer under dyrkningslaget. Formålet var å forsøke å finne spor etter strukturer slik som jordgravde stolper i hustomter fra neolitikum, og for eksempel avfallsdynger. I slike tilfeller er det også nødvendig å sikre tilstrekkelig gjenstandsmateriale til blant annet datering av boplassen.

Det ble derfor flateavdekket i et forsøk på å finne slike strukturer. Videre ble det lagt vekt på å samle inne et representativt gjenstandsmateriale fra steinalderlokalitetene for å kunne avklare omfang og datering. Dette kan eventuelt belyse problemer knyttet til datering og strandlinjeforskyvningskurven i området, og bidra til å nyansere bilde av aktiviteten i området gjennom steinbrukende tid.

Pollenanalytiske undersøkelser viser spor etter beiting og korndyrking tilbake til yngre steinalder på begge sider av Lundevågen. Et sentralt mål ved undersøkelsene har vært å klarlegge utviklingen av beitebruk og jordbruk i området. Dokumentasjon og datering av fossile dyrkningsspor er derfor viktig.

Det er tidligere verken registrert eller utgravd bosetningsspor inklusive kokegropor med mer fra bronsalder eller jernalder på Skjoldnes. De nærmeste kjente bosetningssporene fra jernalder er fra Spannslåta innerst i Lundevågen. Denne typen kulturminner har derfor stor vitenskapelig interesse, og avklaring av omfang, funksjon og alder står sentralt.

6.3 UTGRAVNINGSMETODE OG FORLØP

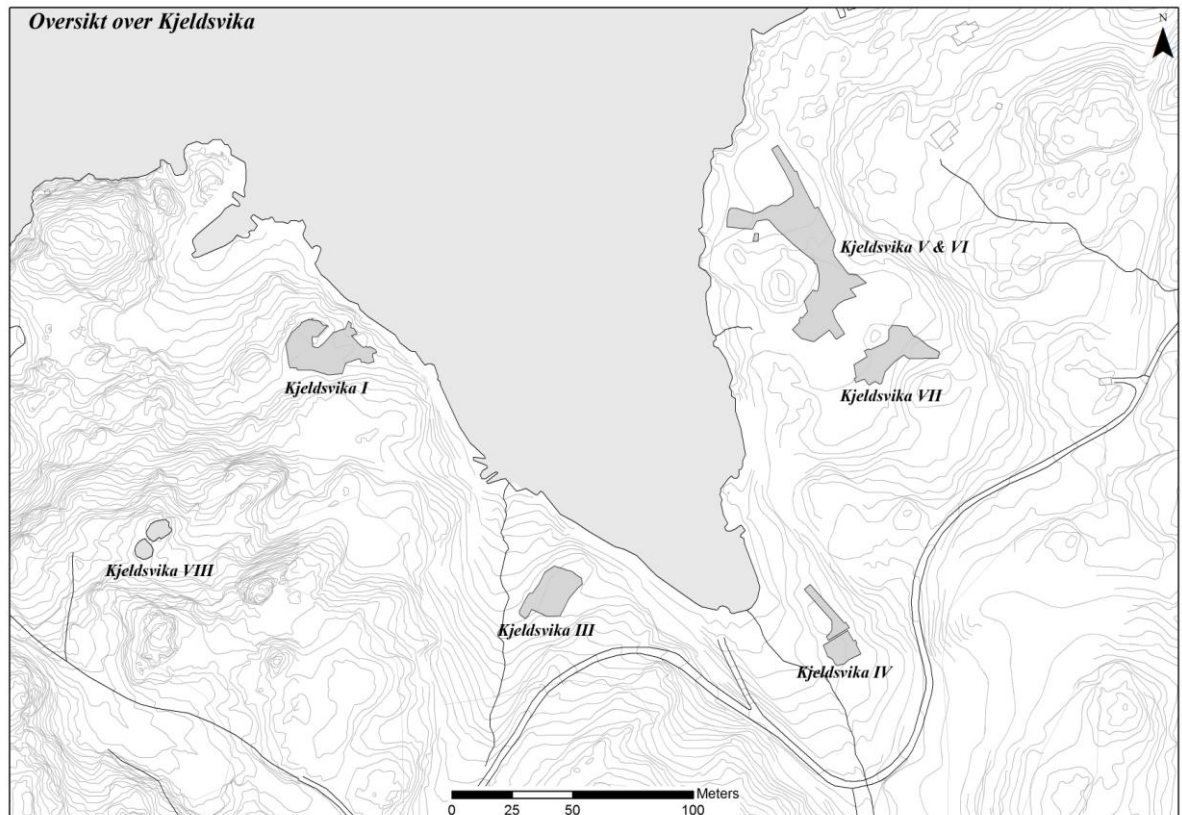
Undersøkelsen startet med en undersøkelse av den antatte gravhaugen og bautasteinen. Deretter ble det både flateavdekket og lagt ut søkesjakter for å undersøke om det fantes bevarte strukturer i undergrunnen.

Undersøkelsen fant sted i tidligere dyrket mark, og ved leting etter forhistoriske boplassspor ble metoden maskinell flateavdekking benyttet. Ved bruk av denne metoden fjernes matjordlaget ved hjelp av en gravemaskin med en bred og flat skuffe, og spor etter for eksempel boplasser i undergrunnen avdekkes. To personer fulgte gravemaskinen og rensset fram undergrunnen ved hjelp av krafser etter hvert som den ble avdekket. Alle avdekkede strukturer (S) ble merket med spiker, og nummerert fortløpende fra S1 til S27.

Den maskinelle flateavdekkingen ble gjennomført i to delområder. I delområdet med lokalitetene Kjelsvika V og VI ble både torvlag og matjordlaget fjernet, mens i området med Kjelsvika VII ble kun torven fjernet.

Etter flateavdekking/avtorving ble de tre områdene med steinalderfunn utgravd med utgangspunkt i et koordinatsystem med ruter på 1 m². På grunn av knappe tidsrammer samt at artefakter på de tre lokalitetene var omrotet ved dyrkning, ble det gravd kvadratmeterruter og mekaniske lag på 10 cm, istedenfor kvadranter av kvadratmeterruter som er vanlig framgangsmåte for steinalderboplasser. Det ble gravd 1-3 lag under matjordlaget på denne måten. Aksene i koordinatsystemet ble tilpasset lokaltopografien, samt eventuelle strukturer som skulle dokumenteres. På Kjelsvika V og VII steg X-aksen derfor mot nordvest, og Y-aksen mot nordøst. På Kjelsvika VI steg X-aksen mot nordnordøst, og Y-aksen mot østsørøst. På alle de tre lokalitetene ble nullpunktet

i koordinatsystemet kalt 100x 100y, og rutene ble identifisert gjennom koordinatene i deres sørvestre hjørne.

Figur 4: Kart med lokalitetene i Kjeldsvika.

Det var ikke lagt opp til steinaldergravning under planleggingen av utgravningen, og fordi dette er en forholdsvis tidkrevende metode var det ikke mulig å undersøke lokalitetene fullstendig. Derfor er ingen av steinalderlokalitetene utgravd i sin helhet, men kun delvis undersøkt. Prioriteringer mht. undersøkelsesomfang og -områder ble gjort underveis i felt ut fra hva om syntes å gi mest informasjon.

I løpet av undersøkelsen ble til sammen 7,65 m³ jord undersøkt. Alle masser ble såldet i sjøvann som ble pumpet opp til en såldestasjon. Alle såld hadde en maskevidde på 4x4 mm. Funnene er vasket i ferskvann i ettertid.

Det ble ikke søkt etter transgrederte lokaliteter i området.

Med unntak av den siste uken hvor det kom flere kraftige regnbyger, var utgravningsperioden preget av overraskende fint vær nesten med sommertemperaturer. Ingen uforutsette hendelser forsinket arbeidet som gled lett med et erfarent og dyktig feltpersonale.

6.4 FELTDOKUMENTASJON, NUMMERERING OG KATALOGISERING

Alle strukturene er målt inn i felt, så nær som steinpakningen S27. To rydningsrøyser som ikke fikk S-nummer er i tillegg målt inn. Strukturene er gitt nr. S1 – S27 (se strukturliste i vedlegget). Ingen gjenstandsfunn er målt inn. Se også liste over tegninger og fotoliste, for oversikt over dokumentasjonen.

Alle funn og prøver er katalogisert på fem ulike C-nummer, og fordelt i hht funnkontekst. Fordelingen på hvert nummer går fram av tabellen og listen nedenfor.

C-nr	Lokalitet	Materiale	Funnkontekster
C55635	Kjelsvika V	Gjenstandsfunn	Kjelsvika V
C55636	Kjelsvika VI	Gjenstandsfunn	Kjelsvika VI
C55637	Kjelsvika VII	Gjenstandsfunn og prøver	Kjelsvika VII
C55638	Kjelsvika V/VI	Gjenstandsfunn og prøver	Kokegroper og ildsteder
C55639	Kjelsvika V/VI og Kjelsvika VII	Gjenstandsfunn og prøver	<ul style="list-style-type: none"> • Funn i undergrunn uten kontekst. • Løsfunn uten kontekst. • Dyrkningslag S26 (makrofossilprøve). • Steinpakning S27 (kullprøve). • Struktur med ukjent funksjon S14. • Kulturlag S21 fra nyere tid (makrofossilprøve). • Veite S19 fra nyere tid (makrofossilprøve). • Brannlag S24 (makrofossilprøve).

Tabell 5: Oversikt over C-nummer.

C55635

Gjenstandsfunn fra lokalitet Kjelsvika V. Funnkategoriene omfatter:

- Funn i undergrunn under sjakting.
- Funn fra prøverute 2.
- Funn fra gravde ruter i koordinatsystem (prøverute 1 ble inkorporert i koordinatsystemet).

C55636

Gjenstandsfunn fra lokalitet Kjelsvika VI. Funnkategoriene omfatter:

- Løsfunn i matjordlaget under sjakting.
- Funn i undergrunnen under sjakting.
- Funn fra gravde ruter i koordinatsystem.

Alle funn lå i dyrkningslaget S26, og i ytterligere ett under dette. En makrofossilprøve fra dyrkningslaget er katalogisert under C55639/15.

På lokaliteten lå kokegropen S16. Gjenstandsfunn fra dette er tolket som tilhørende lokaliteten, mens ildstedet trolig er sekundært. En kullprøve fra ildstedet er katalogisert sammen med øvrige kullprøver fra kokegroper og ildsteder under C55638/13.

C55637

Gjenstandsfunn og prøver fra lokalitet Kjelsvika VII. Funn- og prøvekategoriene omfatter:

- Løsfunn og funn i undergrunn på slette i nedkant av lokalitet (F110). Funnkontekst trolig et resultat av utkastsone fra lokaliteten i tillegg til dyrkning i nyere tid.
- Løsfunn (F93) og funn fra en gravd rute i koordinatsystem i skråning (utkastsone) under lokalitet.
- Funn fra steinpakning S27 (lag 3) som lå i skråning (utkastsone) under lokaliteten. Funn fra ruter i koordinatsystem.
- Funn fra brannlag S24 (lag 4) som lå i skråning (utkastsone) under lokaliteten. Funn i flaten i tillegg til funn fra gravde ruter i koordinatsystem.
- Nøstvetøks (F111) som ble funnet i skråning (utkastsone) under lokalitet samt funn som ble gjort i en kvadratmeters omkrets rundt denne.
- Funn fra kulturlag S21 fra nyere tid. Funnkontekst et resultat av utkastsone fra lokalitet samt dyrkning og husdyrhold i nyere tid. Funn i flaten, og funn fra gravde ruter i koordinatsystem.
- Funn uten kontekst rundt gravde ruter i koordinatsystem sentralt på lokaliteten.
- Funn og prøver fra gravde ruter i koordinatsystem sentralt på lokaliteten (mekaniske 10cm-lag 1, 2 og 10).
- Funn fra prøvestikk 1.
- Funn fra prøvestikk 2.

Prøver fra brannlag S24, steinpakning S27 og kulturlag S21 er katalogisert under C55639, mens prøver fra S7 er katalogisert under C55638.

C55638

Gjenstandsfunn og prøver fra kokegroper og ildsteder.

C55639

Øvrige gjenstandsfunn og prøver fra gravningen. Funn- og prøvekategoriene omfatter:

- Funn i undergrunn uten kontekst
- Løsfunn uten kontekst.
- Dyrkningslag S26 (makrofossilprøve).
- Steinpakning S27 (kullprøve).
- Struktur med ukjent funksjon S14.
- Kulturlag S21 fra nyere tid (makrofossilprøve).
- Veite S19 fra nyere tid (makrofossilprøve).
- Brannlag S24 (makrofossilprøve).

6.5 NATURVITENSKAPELIGE PRØVER

I løpet av undersøkelsen ble det samlet inn 11 kullprøver (KP) som ble nummerert fortløpende fra KP1. Prøvene er vasket og tørket.

Det ble også samlet inn 12 makrofossilprøver (MF) som ble nummerert fortløpende fra MF1. Åtte av makrofossilprøvene ble tatt fra kulturlaget S21 som er tolket som spor etter aktiviteter i nyere tid. Bare 2 av prøvene fra S21, MP2 og MP9, er flottert mens de øvrige er kassert.

Alle prøver er katalogisert i Gjenstandsbasen ved KHM. Se vedlagt tabell for oversikt.

7. AVSKREVET GRAVHAUG

Før undersøkelsen av den registrerte gravhaugen tok til, ble det stukket i den med jordbor for å avklare sammensetningen av masser. Dette viste at det i store deler lå fjell direkte under torvlaget. Siden gravhauger ofte ble anlagt over mindre, naturlige bergkoller eller rundt store, jordfaste steiner, ble det åpnet en kvadrant for å avklare om dette også hadde vært tilfelle her. Torven ble fjernet, og 5 cm av massene under. Dette arbeidet bekreftet at det lå fast fjell like under overflaten i hele kvadranten. Resterende masser i denne og motsatt kvadrant ble da fjernet ved hjelp av gravemaskin, og dette arbeidet viste at det var snakk om en naturlig bergknaus, og ikke en gravhaug.

8. BOUTASTEIN FRA NYERE TID

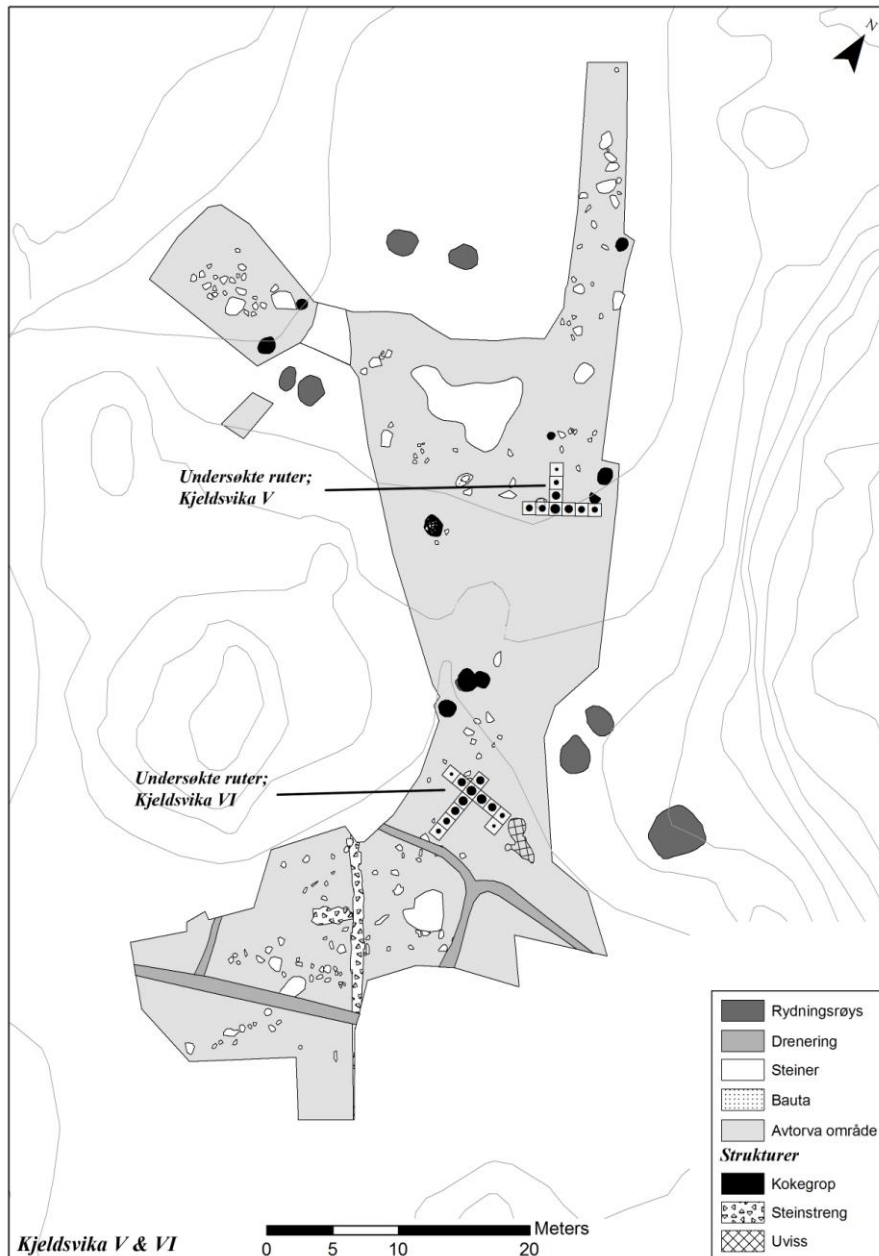
Før undersøkelsen startet, var bakken rundt bautasteinen dekket av gress og torv. Siden det var mulig å rugge på den, var det likevel klart at den ikke var jordgravd. Bautasteinen ble dokumentert gjennom digital innmåling, fotografering, beskrivelse og tegning av en skisse. Torvlag og masser rundt bautaeen ble fjernet ved hjelp av gravemaskin samt manuell rensing. Bautasteinen sto på en stor, jordfast stein.

Bautasteinen sto plassert på en stor, jordfast stein som var helt dekket av gress og torv da undersøkelsen startet. Bautaeen var 0,9 meter høy. Den hadde et noe ujevnt, rektangulært tverrsnitt, hvor den bredeste siden målte 59 cm på tvers. Den hadde en noe avrundet topp, en flat bunn og var nesten helt dekket av lav og mose.

Bautasteiner er ifølge Kulturhistorisk Leksikon for Norsk Middelalder definert som innskriftløse steiner fra forhistorisk tid som er reist på høykant, og gravd ned i jorda (Skjelsvik 1956-1978). Bautasteinen som ble undersøkt viste seg å stå på en stor, jordfast stein, og var derfor mest sannsynlig fra nyere tid. I området rundt Farsund finnes flere steiner av denne typen som har fungert, og som til dels fremdeles fungerer, som skillemarkører mellom eiendommer.

9. KJELSVIKA V OG VI – 2 STEINALDERLOKALITETER (MN), KOKEGROPER OG DYRKNINGSLAG

Lokaliteten omfatter 2 steinalderlokaliteter som er skadet av dyrkning (Kjelsvika V og VI), et fossilt dyrkningslag (S26), samt et område med kokegroper, ildsteder med mer.

Figur 5: Utgravde ruter med funnfordeling Kjeldsvika V og VI.

9.1 KJELSVIKA V – STEINALDERLOKALITET (MNB)

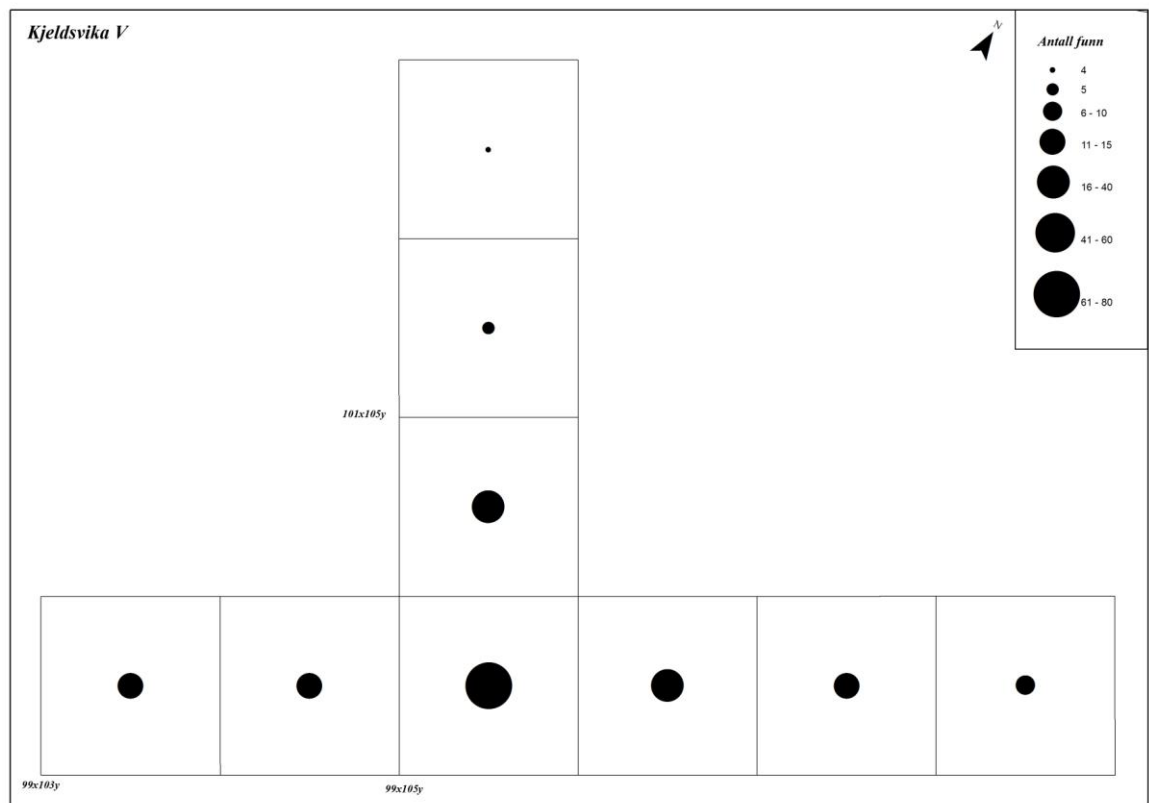
9.1.1 LOKALITETEN

Kjelsvika V lå i utkanten av en liten slette. Mot øst og sør var den avgrenset av stigende terreng med fjell i dagen. Gjenstandene ble funnet i flaten under sjakting, og i håndgrade ruter, i et om lag 128 m² stort område. Lokalteten ble imidlertid ikke avgrenset, og en topografisk avgrensning indikerer at den har vært minst 195 m² stor. Området med funnene lå mellom 3,5 til 4 moh.

9.1.2 UTGRAVNINGSMETODE OG FORLØP

På Kjelsvika V ble det gravd ett mekanisk lag i 10 ruter, i tillegg til ett mekanisk lag i en prøverute. Det vil si at 1,1 m³ masse ble undersøkt.

De undersøkte rutene ble lagt der hvor funntettheten var størst. Ttil sammen 10 ruter ble åpnet i et kors. Det ble ikke gravd ned til funntomme lag i noen av rutene. Funnmengden avtok imidlertid markant både nederst i det 10 cm dype mekaniske laget som ble gravd, og i rutene ytterst i korset. Det antas derfor at det funnførende laget ikke var mye dypere enn det som ble undersøkt, og at den mest funnrrike delen av lokaliteten ble undersøkt. Funnene var ikke omfattende, og kan vanskelig oppfattes som representative.

Figur 6: De utgravde rutene på Kjelsvika V, med fordeling av gjenstandsfunn.

9.1.3 FUNNMATERIALE

Det ble funnet til sammen 235 gjenstander av flint på lokaliteten. Alle lå i undergrunnen under matjordlaget, som bestod av sand blandet med grus og stein.

Tabell 6: C55635 – gjenstandsfunn fra lok. Kjelsvika V.

Materiale	Antall	Gjenstandstype	Form	Type/Variant	Gjenstandsdel
Flint					
	1	Avslag	Med sliping	av øks	
	1	Flekke	med skrå enderetusj	flekkekniv	distalfragment
	1	Borspiss	med kantretusj, og propellretusj i distalenden.	flekkebor	
	1	Flekke	uten retusj		
	1	Flekke	uten retusj		midt- og distalfragment
	3	Flekke	uten retusj		proximal- og midtfragment
	1	Flekke	uten retusj		proximalfragment
	1	Tosidig ryggflekke	uten retusj		
	2	Mikroflekke	uten retusj		
	1	Mikroflekke	uten retusj		distalfragment
	1	Mikroflekke	uten retusj		proximal- og midtfragment
	1	Mikroflekke	uten retusj		proximalfragment
	40	Avslag	uten retusj		
	138	Fragment	uten retusj		
	39	Splint			
	1	Kjerne	Konisk kjerne	ensidig	
	1	Kjerne	Plattformkjerne	kjerne med flere plattformer	
	1	Knoll		med avspaltningsarr	
ANTALL	235				

Flint (100 %)

I materialet fra Kjelsvika V finnes det i overveiende grad flint av god kvalitet, men også noe av mindre god kvalitet. Det totale antallet flintartefakter var 235 stykker. Bare to gjenstander (0,8 % av materialet) var sekundært bearbeidet. Disse var en borspiss med kantretusj og propellretusj i distalenden, og en flekke med skrå enderetusj, trolig en flekkekniv.

233 gjenstander (99,8 %) var produksjonsavfall. Avfallsgruppen besto av 2 kjerner (0,85 %), 1 ensidig ryggflekke (0,43 %), 6 flekker eller fragmenter av flekker (2,6 %), 4 mikroflekker eller fragmenter av mikroflekker (1,7 %), 41 avslag (17,5 %), 138 fragmenter (58,7) og 39 splinter (16,6 %).

38 av artefaktene (16,2 %), hvorav en ensidig, konisk kjerne og en flintknoll med avspaltningsarr, har cortex. Dette viser at lokal strandflint trolig har vært

brukt til i hvert fall deler av redskapsproduksjonen. I tillegg ble det funnet en liten flintknoll med avspaltningssarr som viser det samme.

Figur 7: Borspiss C55635/1 fra Kjelsvika V, laget på kraftig flekke. Største mål er 3,9 cm. Foto: L. Grindkåsa.

9.1.4 NATURVITENSKAPELIGE PRØVER OG ANALYSER

Det ble ikke funnet noen tilstrekkelig godt bevarte kontekster fra steinalder til at det var aktuelt å ta ut prøver til naturvitenskapelige analyser.

9.1.5 DATERING

Funnmaterialet fra det som her er skilt ut som Kjelsvika V er lite. Funnkonteksten er svært forstyrret, og materialet må tolkes med forsiktighet. Det er en viss mulighet for at lokaliteten omfatter redeponert materiale fra Kjelsvika VI. De to funnområdene er imidlertid tolket som to separate lokaliteter pga beliggenhet, lokaltopografi, og avstand.

De to sekundært bearbejdede gjenstandene er en borspiss (se bilde) som er dannet på en kraftig flekke og en flekkekniv (flekke med skråbuget enderetusj). Begge disse kan trolig plasseres i mellomneolittisk tid. Boret ligner et flekkebor fra Slettabø-boplassen på Jæren som er datert til sent MNb (se Skjølsvold 1977: Pl. 15 øverst, midten). Ellers finnes ryggflekker og flere regulære flekker, men ingen typiske flekkekjerner, og heller ikke pilspisser. Det er også funnet et avslag som er slått fra en slipt flintøks. Den slipte flaten er imidlertid for liten til å si noe sikkert om hva slags type øks dette avslaget kommer fra, og det kan derfor heller ikke dateres nærmere enn neolitikum. Dette avslaget ser ikke ut til å være fra samme øks som det slipte og retusjerte øksefragmentet fra Kjelsvika VI. Det er funnet noen få mikroflekker på lokaliteten. Mikroflekker dateres

gjørne til seinmesolitikum, men de forekommer også i neolitiske kontekster. Mikroflekkene som er funnet her synes ikke å være produsert med regulær (mesolittisk) mikroflekketeknikk. Borspissen ble funnet i en av de gravde rutene på lokaliteten, mens avslaget med sliping ble funnet i flaten under sjakting. Alle mikroflekker ble også funnet i gravde ruter, mens flekker ble funnet i begge kontekster. Både flekketeknikken, den slipte flinten og flekkeboret peker mot mellomneolittisk tid som sannsynlig dateringsramme for Kjelsvika V. Det finnes ikke funn fra Kjelsvika V som antyder at lokaliteten er yngre enn MNb.

Lokaliteten ligger 3,5 – 4 moh. Denne beliggenhet tilsier at strandlinja har vært maksimalt 3 m høyere enn i dag den gang Kjelsvika V var i bruk. Det råder usikkerhet omkring strandlinjeforskyvningen på Lista i neolitikum. Det nyeste forslaget til en strandlinjekurve angir en datering av 3-metersnivået til omlag 4000 BP (dvs. overgangen mellom MNa og MNb), mens eldre kurver foreslår et nivå på omkring 5 moh på samme tidspunkt. Omkring 3500 BP, tilsvarende yngre steinalders slutt, angir de to kurvene et havnivå på hhv 0 moh og ca 3 moh (Ryen 2007, Prøsch-Danielsen 1995, 1997, 2006). Funnene synes ikke å være vannrullet. Dette innebærer at lokaliteten ikke kan være eldre enn ca. 4000 BP, men åpner for en mulig datering til mellomneolitikum B (4100 – 3800 BP). Dersom det siste forslaget til strandlinjekurve for det aktuelle tidsrommet er riktig, er det dermed en mulighet for at lokaliteten representerer et kort opphold her helt i sjøkanten i slutten av MNb.

9.2 KJELSVIKA VI – STEINALDERLOKALITET (MN)

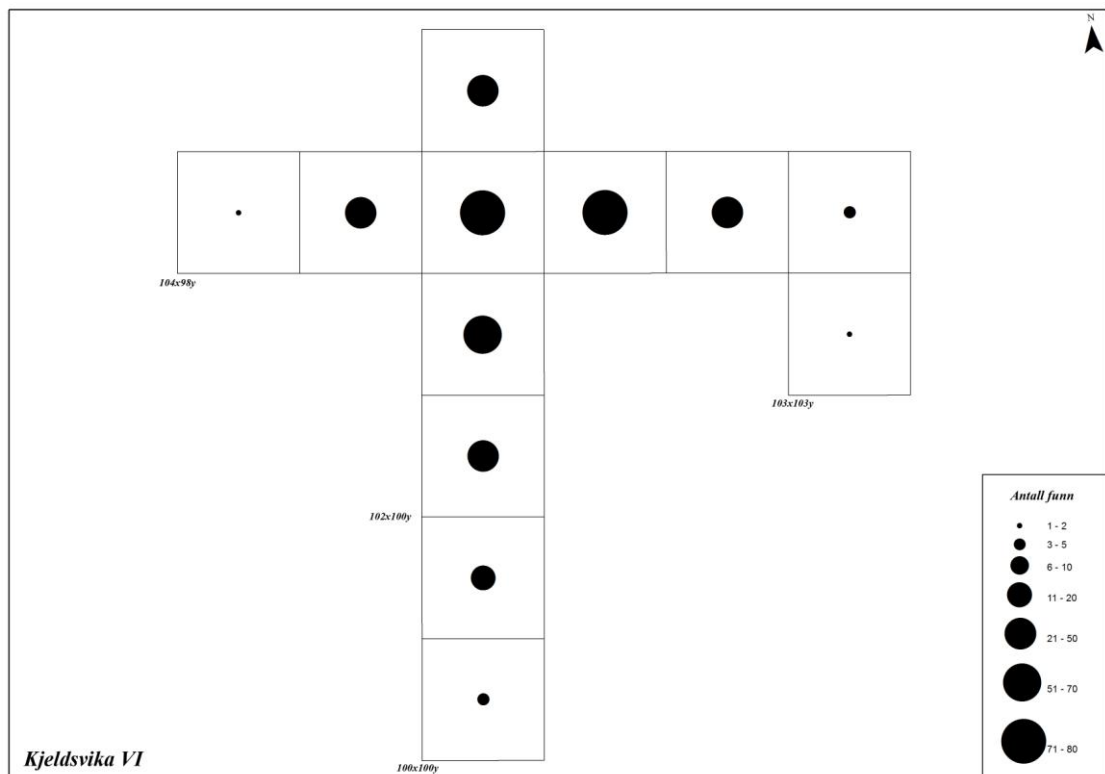
9.2.1 LOKALITETEN

Lokaliteten Kjelsvika VI lå i svakt hellende terreng i utkanten av den store sletten på det undersøkte området. Mot vest var den avgrenset av en større bergknaus. Lokaliteten lå 4 til 4,5 moh. Gjenstandene tilhørende lokaliteten ble funnet både i matjordlag fra nyere tid og spredt i flaten under sjakting. Funnspredningen i flaten viser at lokaliteten har vært ca 60 m² stor.

9.2.2 UTGRAVNINGSMETODE OG FORLØP

Etter flateavdekkingen ble det først gravd ett mekanisk lag i 11 ½ rute, og så ytterligere ett mekanisk lag i 3 av disse rutene. Til sammen ble 1,45 m³ masse undersøkt.

Spredning av funn i flaten viste at Kjelsvika VI har dekket et areal på minst 57 m². Det ble åpnet 11 ½ rute som strakte seg over lokaliteten i et kors. Gjenstandsmaterialet ble funnet både i det moderne matjordlaget, i restene av et fossilt dyrkningslag (S26, lag 1), og et delvis bevart boplasslag, bestående av gulbrun sand blandet med grus og stein av knyttnevestørrelse (lag 2), som lå under dette. Det ble gravd to mekaniske lag. Begge lagene var funnførene, men med flest funn i det øverste. Funnmengden avtok også i rutene ytterst i armene i korset. Under det andre mekaniske laget lå urørt undergrunn. Det antas at de gravde rutene dekket den sentrale delen av lokaliteten, og gjenstandsfunnene er representative for lokaliteten.

Figur 8: Utgravde ruter på Kjelsvika VI med funnfordeling.

9.2.3 FUNNMATERIALE

Det ble funnet tilsammen 477 gjenstander på lokaliteten. Av disse var 476 av flint, og 1 av bergart.

Tabell 7: C55636 – gjenstandsfunn fra Kjelsvika VI.

Materiale	Antall	Gjenstandstype	Form	Type/Variant	Gjenstandsdel
Flint					
Totalt: 476	1	fragment	med sliping og kantretusj	av øks	
	1	Pilspiss	A-spiss	A1	
	1	Pilspiss	A-spiss	A1	basal- og midtparti
	1	Pilspiss	A-spiss	A2	
	1	Flekk	med kantretusj		midtfragment
	1	Avslag	med kantretusj		
	1	Avslag	med konkav kantretusj		
	2	Avslag	med konveks kantretusj		
	2	Fragment	med kantretusj		
	7	Flekk	uten retusj		
	1	Flekk	uten retusj		midtfragment
	3	Flekk	uten retusj		proximal- og midtfragment
	1	Flekk	uten retusj		proximalfragment
	1	Ryggflekk	uten retusj	Tosidig	
	1	Ryggflekk	uten retusj	Ensidig	
	2	Avslag	med plattformkant		
	151	Avslag	uten retusj		
	238	Fragment	uten retusj		
	1	Kjerne	Bipolar kjerne		
	1	Kjerne	Konisk kjerne		
	1	Kjerne	Plattformkjerne	ensidig kjerne med 2 plattformer	
	1	Kjerne	Uregelmessig kjerne		
	1	Knoll		med avspaltningsarr	
	1	Mikroflekk	uten retusj		
	1	Mikroflekk	uten retusj		proximal- og midtfragment
	52	Splint			
	1	Stikkel		Planstikkel?	
Bergart					
Totalt: 1	1	Slipestein			
TOTALT	477				

Flint (99,8 %)

Totalt utgjør flintmaterialet 476 gjenstander, og av disse var 12 sekundært bearbeidet (2,5 % av materialet).

De sekundært bearbeidede gjenstandene omfatter blant annet 1 fragment slått av en slipt flint øks. Det har kantretusj og en slipt flate. Den slipte flaten er nærmest plan, og det er derfor mulig at fragmentet stammer fra en mellomneolittisk øksetype. Fragmentet har flere avspaltningsarr og knusespor som kan tyde på at det har blitt brukt som en bipolar kjerne. Av sekundært bearbeidede materialet fantes det også 3 pilspisser (0,6%); 2 av type A1, og 1 av type A2. Alle har tange i proximalpartiet. En pilspiss har en bruddskade i frontalpartiet. I tillegg finnes 1 mulig planstikkel, 1 fragment av en flekke med kantretusj, 1 avslag med kantretusj, 1 avslag med konkav kantretusj og 1 med konveks kantretusj og tilslutt 2 fragmenter med kantretusj.

Figur 9: Fragment slått av slipt flintøks fra Kjelsvika VI. Største mål er 3,8 cm. Foto: Line Grindkåsa.

464 gjenstander var produksjonsavfall (97,5 %). Avfallsgruppen besto av 3 kjerner (0,6 %) hvorav en bipolar, en konisk og en ensidig kjerne med to plattformer. I tillegg finnes det 1 tosidig ryggflekke (0,2 %), 1 ensidig ryggflekke (0,2 %), 12 flekker og fragmenter av flekker (2,5 %), 1 mikroflekke og 1 fragment av mikroflekke (0,4 %), 151 avslag (31,7 %), 238 fragment (50 %) og 52 splinter (10,9 %). Endelig er det funnet 1 knoll med avspaltningsarr (0,2 %).

118 flintgjenstander (24,8 %) hadde cortex, og viser at en del av redskapsproduksjonen har vært basert på flintknoller funnet i strandkanten. En knoll med avspaltningsarr viser det samme.

Bergart (0,2 %)

1 rund stein med flatt-ovalt tverrsnitt. De to flate, motstående sidene har konkav form, trolig etter sliping.

9.2.4 NATURVITENSKAPELIGE PRØVER OG ANALYSER

Det ble ikke funnet noen tilstrekkelig godt bevarte kontekster fra steinalder til at det var aktuelt å ta ut prøver til naturvitenskapelige analyser.

9.2.5 DATERING

Det beste holdepunktet for datering av lokaliteten gir funnet av et fragment med sliping og retusj. Fragmentet er fra en slipt flintøks fra neolitikum, muligens mellomneolittisk tid. Tre tangepilspisser av type A og 15 flekker (deriblant to ryggflekker) kan dateres til samme periode, og styrker argumentet for en neolittisk datering.

Strandlinjekurven for neolitikum på Lista er usikker, men kan likevel antyde en datering dersom vi antar at lokaliteten har vært strandbundet. Lokalitetens laveste punkt lå på ca 4 moh., og en strandlinjedatering av lokaliteten med utgangspunkt i Ryen (2007), plasserer den innenfor MNa, eller eventuelt noe senere. Det er ingen ting i funnmaterialet fra Kjelsvika VI som med sikkerhet kan plasseres i MNb. Det antas derfor at Kjelsvika VI har vært en liten lokalitet med ett eller få korte opphold helt i strandkanten, muligens i siste del av i MNa. Det har vært et langgrunt område nedenfor en svakt markert helling nord for lokaliteten, med gunstige forhold for å trekke opp små båter.

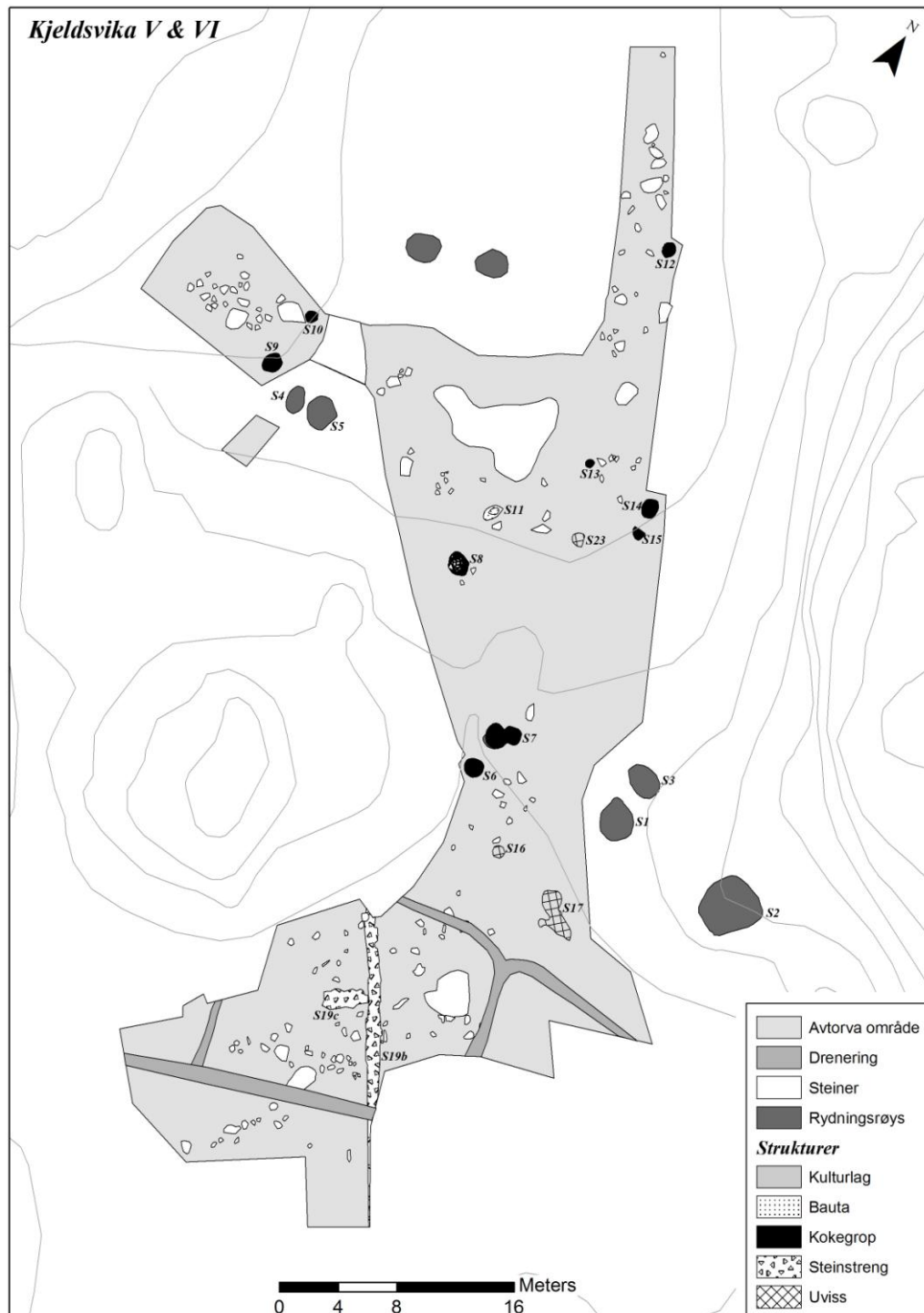
Mikroflekker og planstikkel dateres fortrinnsvis til seinmesolittisk tid, og representerer trolig redeponert materiale fra den nære, noe høyereliggende Kjelsvika VII, kanskje som følge av jordbruk i nyere tid.

Figur 10: Tangespiss C55635 fra Kjelsvika VI. Største mål er 1,9 cm. Foto: Line Grindkåsa.

9.3 KOKEGROPER, ILDSTEDER – BRONSEALDER/JERNALDER

Det ble funnet flere strukturer/groper i samme området som Kjelsvika V og VI. Det ble imidlertid ikke funnet steinaldergjenstander i noen av dem, og C14-dateringer viser at gropene ikke har noen sammenheng med steinalderfunnene. Se strukturliste i vedlegget for beskrivelse av de ulike strukturene.

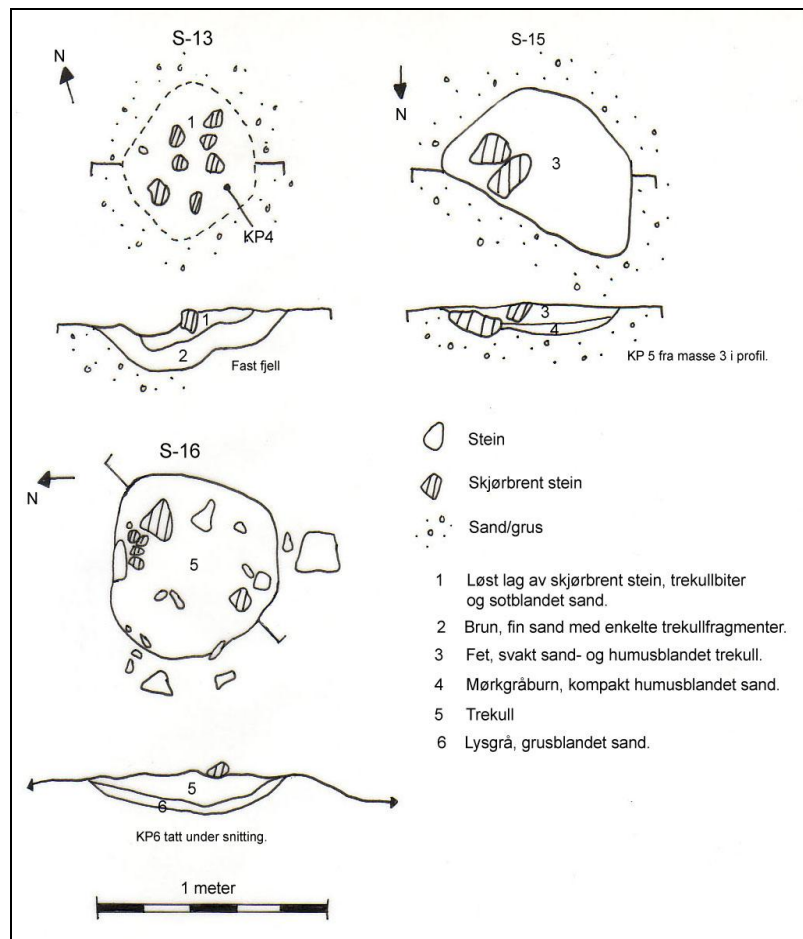

Figur 11: Strukturer funnet på Kjelsvika V og VI

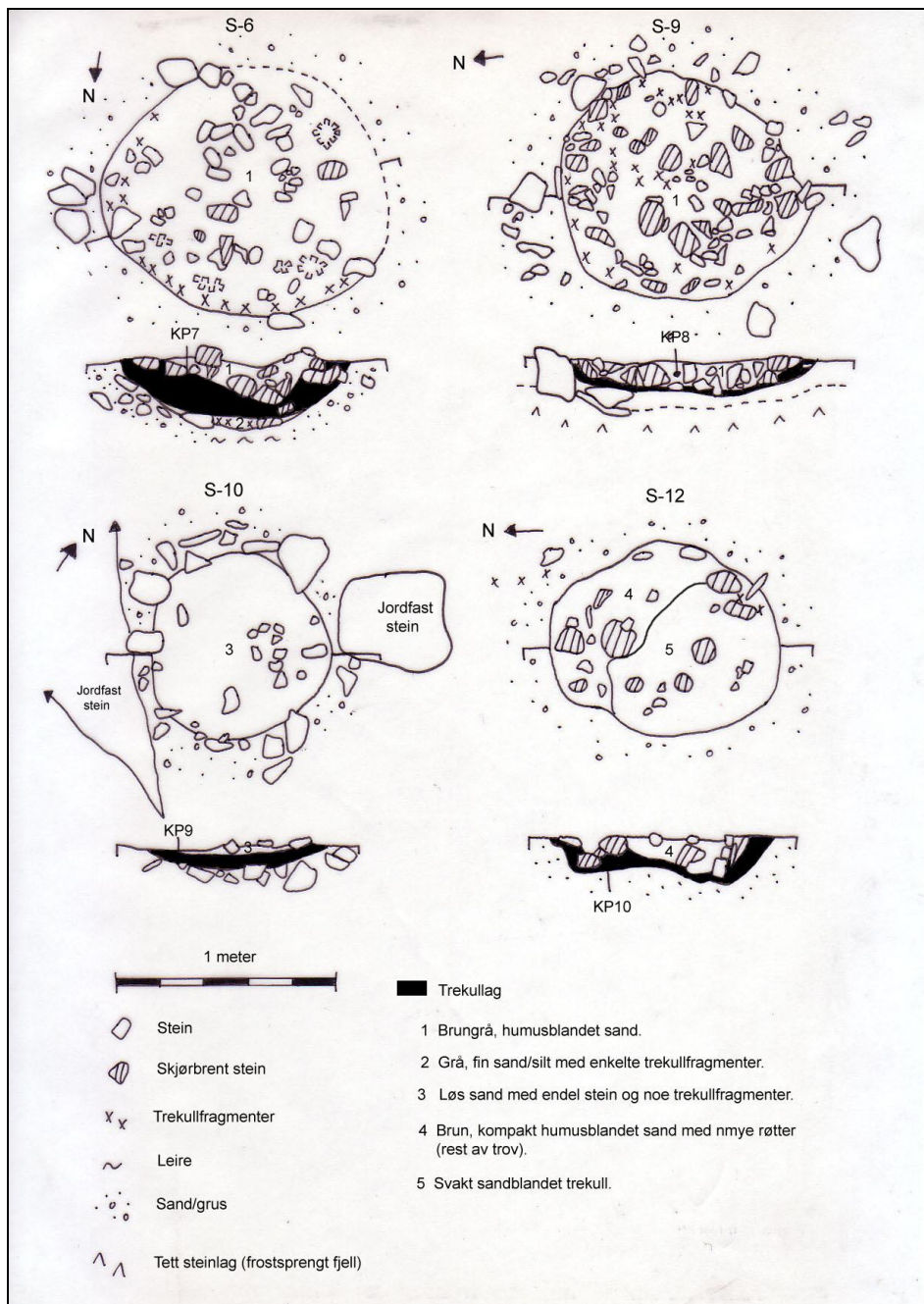
9.3.1 STRUKTURER

På Kjelsvika V/VI ble det registrert 4 kokegroper (S6, S9, S10 og S12) og 3 kokegroper/ildsteder (S13, S15 og S16), et mulig ildsted (S23) og to groper med ukjent funksjon (S7 og S14 – se nedenfor).

Kokegroper defineres som en nedgravning med stratigrafiske lag bestående av trekull, skjørbrente stein og fyllmasse. Kokegroperne var av en forholdsvis enhetlig karakter med rund til oval form. De hadde nedgravninger med rund, svakt buet bunn eller mer flat bunn. De utgravde halvdelene av gropene inneholdt fra 2-30 liter skjørbrent stein. I 3 av strukturene var det bare bevart et trekullag med noe skjørbrente stein. Det er godt mulig at også disse var spor etter kokegroper, men uten fyllmasse kan strukturene vel så gjerne tolkes som spor etter ildsteder. Dyrkingen på stedet har skadet strukturene.

Figur 12: Plan- og profiltegninger kokegroper/ildsteder.

Figur 13: Plan og profiltegninger av kokegroper.

9.3.2 NATURVITENSKAPELIGE PRØVER OG ANALYSER

Det ble tatt ut 10 kullprøver og 1 makroprøve fra strukturene. Det ble foretatt treartsbestemmelse og C14-datering av 5 av kokegropene/ildstedene og det fossile dyrkningslaget (se også tabell i vedlegg).

S-nr.	C-nr	Strukturtype	Form, bunn	Ukal. alder BP	Kal. alder (2σ)	Periode
26	C55637/116	Fossilt dyrkningslag	-	3085 ± 35	1430-1260 f.Kr.	Eldre bronsealder
6	C55638/5	Kokegrop	Buet	2590 ± 100	950-400 f.Kr.	Yngre bronsealder
15	C55638/12	Kokegrop/ildsted	Flat	2240 ± 70	410-90 f.Kr.	Førromersk jernalder
16	C55638/13	Kokegrop(?)	Flat(?)	1850 ± 55	50-330 e.Kr.	Romertid
13	C55638/11	Kokegrop/ildsted	Buet	1780 ± 80	60-430 e.Kr.	Yngre romertid
12	C55638/10	Kokegrop	Flat	1695 ± 80	130-540 e.Kr.	Romertid-folkevandringstid

Tabell 8: Kokegrop og dyrkningslag, Kjelsvika V/VI med dateringer.

9.3.3 DATERING OG FUNKSJON

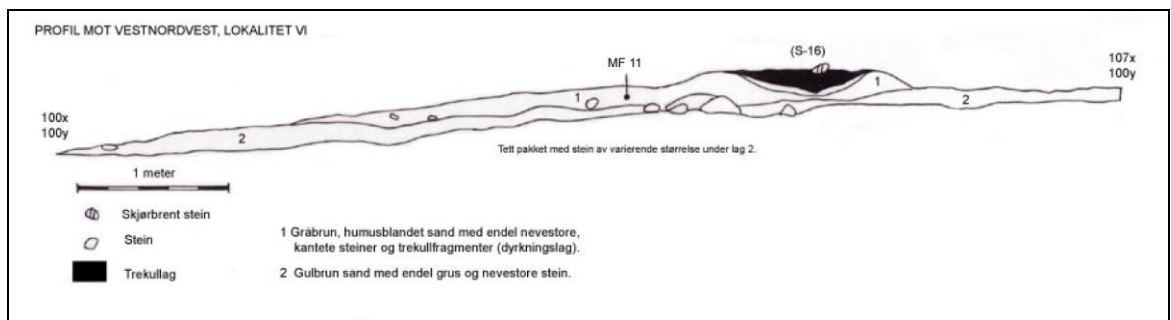
Kokegropers hovedfunksjon har sannsynligvis vært tilbreiding av mat. Funksjoner som oppvarming av boliger, konservering (tørking av fisk og kjøtt), badstue og ikke minst kokegrop som et element i kultutøvelse og politiske handlinger gjennom måltider og drikkegilder har i økende grad blitt trukket inn i nyere arkeologisk forskning (Gustafson 2005, Narmo 1996, Gjerpe 2001). Kokegrop har vært brukt fra steinalder til middelalder, men hovedperioden for kokegrop har vært eldre jernalder (500 f.Kr.-560 e. Kr.), men særlig i romertid (Kr.f.-400 e.Kr.) og folkevandringstid (400-560/570 e.Kr.) (Gustafson 2005).

Dateringene viser at både det fossile dyrkningslaget S26 og alle kokegropene/ildstedene er yngre enn aktiviten i steinalder. Det er sannsynlig at definisjonen ”kokegrop” er den mest sannsynlige for dem alle, selv om ulik bevaringsgrad har ført til at enkelte er oppført som ”kokegrop/ildsted”.

Tre keramikkskår fra mekanisk lag 1 på Kjelsvika VII, samt ett enkeltfunn av et skår fra flaten nedenfor terrassen med Kjelsvika VII, skal trolig ses i sammenheng med disse kokegropene. Noen mer presis datering enn bronsealder-eldre jernalder tillater skårene imidlertid ikke, men de skiller seg fra steinalderkeramikk ved å ha et yngre preg og et annet gods. Eldre jernalder holdes derfor som den mest sannsynlige alderen på keramikkskårene som ble funnet.

9.4 FOSSILT DYRKNINGSLAG (S26) – ELDRE BRONSEALDER

I samme område som Kjelsvika VI lå det et lag som inneholdt gråbrun humusblandet sand med en del nevestore, kantede steiner og noen trekullfragmenter. Laget var 17, 5 meter langt, opp til 11 meter bredt og dekket et areal på omkring 152 kvadratmeter. Det er tolket som restene av et fossilt dyrkningslag (S26, lag 1). Under dyrkningslaget lå det et lag med gulbrun sand blandet med grus og stein av knyttnevestørrelse (lag 2). I begge lag ble det funnet gjenstander tilhørende Kjelsvika VI. Under det nederste funnførende laget lå det en forholdsvis tett pakning av stein av varierende størrelse. Disse representerte urørt undergrunn. Dyrkningslaget var opp til 20 cm dypt, men til sammen var begge lag opp til 30 cm dype.

Figur 16: Profiltegning dyrkningslag S26, og kokegrop S16. Dyrkningslag fra nyere tid er fjernet i denne situasjonen.

9.4.1 NATURVITENSKAPELIGE PRØVER OG ANALYSER

Det ble tatt ut 1 makrofossilprøve (MF11) fra lag det fossile dyrkningslaget (S26, lag1). Det er foretatt en C14-datering av kull fra makrofossilprøven, men ingen makrofossilanalyse (se tabell ovenfor).

9.4.2 DATERING OG FUNKSJON

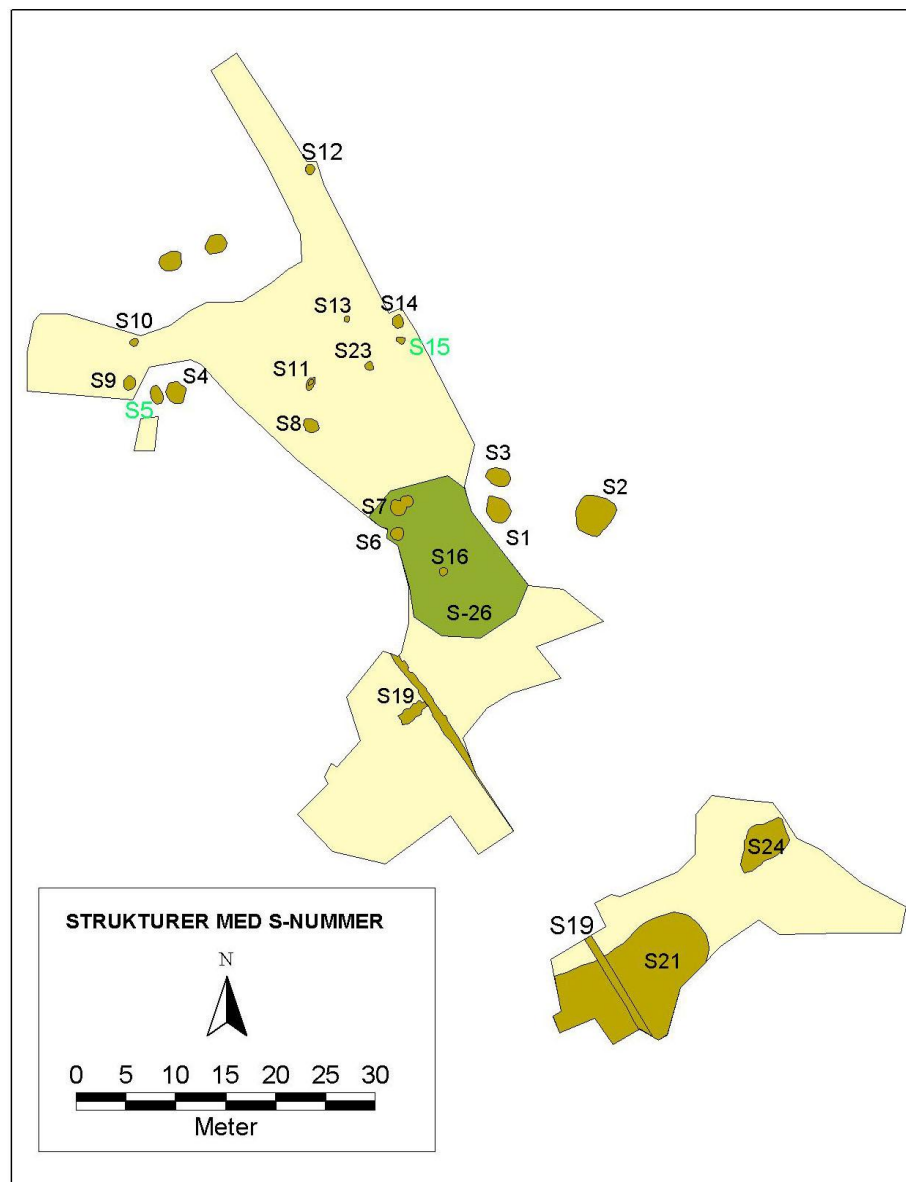
Kokegropen S16 var gravd ned i dyrkningslaget, og det ble derfor antatt at dette dyrkningslaget sannsynligvis hadde en høy alder. Dette ble bekreftet av ¹⁴C-dateringer av en prøve fra dyrkningslaget og en fra kokegropen S16. Kokegropen S16 er datert til romertid (50-330 e.Kr). Også kokegropene S6 og S7 syntes å være skåret ned i det samme dyrkningslaget. S6 er datert til yngre bronsealder (950-400 f.Kr).

Dateringen av dyrkningslaget ga eldre bronsealder, periode II (1430-1260 f.Kr.). Det ble imidlertid ikke funnet gjenstander eller spor etter redskapsproduksjon som kan knyttes til en aktivitetsfase i denne perioden på Kjelsvika V/VI. Det er imidlertid mulig at dyrkningslaget skal ses i sammenheng med den nærliggende

Kjelsvika IV hvor det er datert både et dyrkningslag og kokegropen til eldre bronsealder, og funnet flateretusjerte flintgjenstander fra samme periode (se delrapport 4). Det kullholdige dyrkningslaget på Kjelsvika V/VI kan

sannsynligvis forstås som rest etter den første ryddingen av området. Det kan dermed trekkes en parallell mellom laget kalt S26 her og det sterkt trekullholdige og funnførende laget som ble påvist på lokaliteten Kjelsvika IV i sørøst. Dateringen av dyrkningslaget på Kjelsvika IV er riktignok noe eldre enn dateringen fra laget S26, men kan muligens likevel ses i sammenheng. Lagene på begge lokalitetene kan eventuelt tolkes som del av en omfattende, innledende dyrkningsfase i området, der vegetasjon og skog først har blitt ryddet ved hjelp av avsviing. Sterkt innslag av trekull i pollenundersøkelser også andre steder på Lista viser en utstrakt avsviing i hele dette området i perioden seinneolitikum-eldre bronsealder, ca 2200-1500 f.Kr.

Figur 17: Kartet viser alle strukturnummerne på Kjelsvika V, VI og VII. Struktur S26 er det fossile dyrkningslaget.

9.5 STRUKTURER MED UKJENT FUNKSJON

S14

Under den maskinelle sjaktingen ble S14 tolket som en kokegrop. Ved nærmere undersøkelse viste det seg imidlertid at den manglet både lag av skjørbrent stein og trekull. Nedgravningen hadde en oval form i flaten, steile sider og en svakt buet bunn. Den var 0,29 meter dyp. I flaten lå det løs, grålig, svakt humusblandet sand med grus og spredte, frostsprengte, eller muligens skjørbrente, stein. I profil ble det påvist 3 horisontale lag, og i den vestre delen av strukturer lå et lag som muligens var spor etter et steinopptrekk. Strukturens funksjon kunne ikke bestemmes.

S7

En struktur kalt S7 lå i dyrkningslaget S26. Den hadde i flaten en åttetallsform, og ble tolket som to kokegroper gravd delvis ned i hverandre. Ved nærmere undersøkelse kunne dette imidlertid ikke bekreftes. Massen i strukturen var mørkgråbrun, sandblandet humus med en del trekullfragmenter, samt enkelte fragmenter av brent leire (tilsvarende dyrkningslaget). Den var uklart avgrenset med trekullfragmenter som fortsatte ut i dyrkningslaget på siden av strukturen. Konsentrasjon av skjørbrente stein i den vestre delen, men enkelte skjørbrente stein også ellers. I tillegg et par ubrente stein. I profil var det ingen klare spor etter en nedgravning, og trekull og brent stein i flaten viste seg å ligge i eller kanskje nærmere bestemt på dyrkningslaget som var omkring 5 cm dypt. Under dyrkningslaget lå det, i store deler av profilen, et lag bestående av gråsvart, humusblandet sand med noe grus og trekullfragmenter. Laget var fra 4 til 10 cm dypt. Til venstre i profilen lå det et lag bestående av brun, humusblandet sand som var opp til 19 cm dypt.

Ved snitting av S7 viste det seg at de ovenfor beskrevne lagene i profil lå delvis over en noe ujevn rektangulær nedgravning som målte 0,54-0,84 x 2,3 meter. Nedgravningen var tett pakket med stein som stort sett var av knyttnevestørrelse, men også noen større. Nedgravningen var i flaten synlig bare som ansamlinger av steiner på to sider av den åttetallsformede strukturen. Den hadde steile sider, og en rund til spiss bunn.

Ansamling med trekull, brent stein og fragmenter av brent leire i flaten på S7 viste at noe på et eller annet tidspunkt har blitt brent her, og det kan ikke utelukkes at tolkningen foretatt i flaten var korrekt, dvs. bunnen av to kokegroper. Funksjonen til den rektangulære nedgravningen kunne ikke bestemmes. ¹⁴C-datering av trekull fra strukturen kunne tenkes å tilføre problemstillingen mer informasjon, men det ble ikke prioritert å datere trekull herfra.

9.5.1 NATURVITENSKAPELIGE PRØVER OG ANALYSER

Det er tatt ut 3 prøver fra strukturene. Ingen er daterte. Følgende prøver foreligger fra strukturene:

S-nr.	Kullpr. nr.	C-nr	Strukturtype
7	KP2	55638/6	Ukjent funksjon
7	KP3	55638/7	Ukjent funksjon
14	MF1	55639/11	Ukjent funksjon

Tabell 9: Naturvitenskapelige prøver fra strukturer med ukjent funksjon.

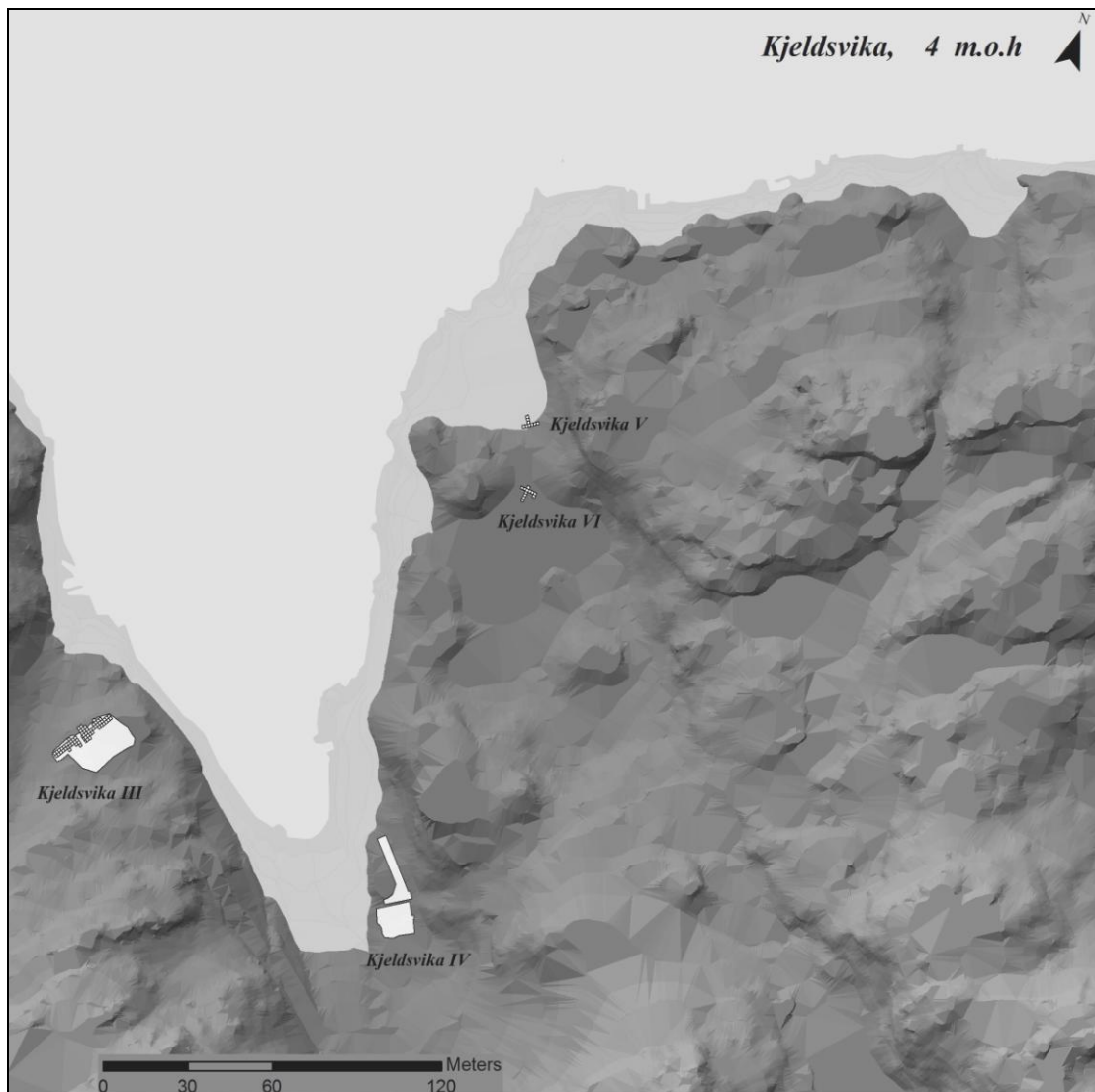
9.6 VURDERING AV UTGRAVNINGSRISULTATENE KJELSVIKA V OG VI

Lokaliteten omfatter 2 steinalderboplasser skadet av dyrkning (Kjelsvika V og VI), et fossilt dyrkningslag (S26), samt spredte kokegroper/ildsteder.

På Kjelsvika V ble det funnet til sammen 235 gjenstander av flint. Gjenstandene ble funnet i flaten under sjaktning og i håndgravde ruter, i et om lag 128 m² stort område. Av totalt 235 gjenstander var bare to (0,8 % av materialet) sekundært bearbeidet. En borspiss er et 3,8 cm langt flekkebor laget av en kraftig, tykk flekke med totalretusjerte, nærmest overflateretusjerte sidekanter. Boret er tilnærmet likt et flekkebor fra den seint MNb-daterte boplassen Slettabø på Jæren (se Skjølsvold 1977: Pl. 15 øverst, midten). Ellers finnes det en flekkekniv, ryggflekker og flere regulære flekker, men ingen typiske flekkekjerner, og heller ikke pilspisser. Det er også oppført enkelte mikroflekker fra Kjelsvika V, men ingen av disse er regulære mikroflekker slik de kjennes fra den velutviklede mikroflekketeknikken særlig i den seinmesolittiske nøstvetfasen. Funn som morfologisk klassifiseres som mikroflekker opptrer også i produksjonsavfall fra mellomneolittiske kontekster (se bl.a. Østmo 2008). Flekketeknikken, den slipte flinten og flekkeboret peker mot mellomneolittisk tid som rimelig dateringsramme for funnene. Det foreligger ingen gjenstandsfunn som må være yngre enn mellomneolitikum. Lokaliteten ligger 3,5 – 4 moh. Det råder usikkerhet omkring strandlinjeforskyvningen på Lista i neolitikum. På bakgrunn av den nyeste strandlinjekurven (Ryen 2007) kan ikke lokaliteten være eldre enn ca. 4000 BP. Dersom lokaliteten har vært strandbundet, er en datering til mellomneolitikum B (4100 – 3800 BP) mest sannsynlig.

På Kjelsvika VI ble det funnet tilsammen 477 gjenstander. Av disse var 476 av flint, og 1 av bergart, - 12 var sekundært bearbeidet (2,5 % av materialet). Funnene fremkom både i matjordlag fra nyere tid og spredt i flaten under sjaktning, samt fra konvensjonell graving i ruter anlagt i et kryss på de antatt sentrale delene av lokaliteten. Funnspredningen og lokaltopografien viser et aktivitetsområde på omkring 60 m². Til sammen ble om lag 11 m² undersøkt. Lokaliteten dateres typologisk til neolitikum på bakgrunn av funn av et

fragment med sliping og retusj (fra en slipt flintøks), tre tangespisser (A-spisser), og 15 flekker (deriblant to ryggflekker). Lokaliteten lå 4 - 4,5 moh. Strandlinjekurven for neolitikum på Lista er usikker, men kan likevel antyde en datering dersom vi antar at lokaliteten har vært strandbundet. Lokalitetens laveste punkt lå på ca 4 moh., og en strandlinjedatering plasserer den innenfor MNa, eller eventuelt noe senere (Ryen 2007). Det er ingen ting i funnmaterialet fra Kjelsvika VI som med sikkerhet kan plasseres i MNb. Det antas derfor at Kjelsvika VI har vært en liten lokalitet med ett eller få korte opphold helt i strandkanten, muligens i siste del av i MNa. Det har vært et langgrunt område nedenfor en svakt markert helling nord for lokaliteten, med gunstige forhold for å trekke opp små båter.

Figur 18: Kartet viser del av Kjelsvika med strandlinje 4 meter over dagens nivå.

I tillegg til funnene oppført under Kjelsvika V og VI foreligger det omkring 60 enkeltfunn katalogisert under et eget C-nummer (C55639), som ikke kunne knyttes sikkert til verken Kjelsvika V, VI eller VII. Blant disse er det både mikroflekker, flekker og ett skår keramikk. Flere av disse gjenstandene er trolig fra Kjelsvika VII, og er blitt redeponerte og forflyttet som følge av seinere jordbruksaktiviteter på stedet.

Det ble funnet flere strukturer/groper spredt i samme området som Kjelsvika V og VI. Det ble imidlertid ikke funnet steinaldergjenstander i noen av dem, og ¹⁴C -dateringer viser at gropene ikke har noen sammenheng med steinalderfunnene. På felt 1 ble det registrert 4 kokegroper, 3 kokegroper/ildsteder, et mulig ildsted, og to groper med ukjent funksjon. Det foreligger fem ¹⁴C -dateringer spredt fra yngre bronsealder til og med romertid.

I samme område som Kjelsvika VI lå det et lag som er tolket som restene av et fossilt dyrkningslag. Kokegropen S16 var gravd ned i dyrkningslaget, og det ble derfor antatt at dette dyrkningslaget sannsynligvis hadde en høy alder. Dette ble bekreftet av ¹⁴C-dateringer av en prøve fra dyrkningslaget og en fra kokegropen S16. Kokegropen S16 er datert til romertid (50-330 e.Kr). Også kokegropene S6 og S7 syntes å være skåret ned i det samme dyrkningslaget. S6 er datert til yngre bronsealder (950-400 f.Kr). Dateringen av dyrkningslaget ga eldre bronsealder, periode II (1430-1260 f.Kr.). Det ble imidlertid ikke funnet gjenstander eller spor etter redskapsproduksjon som kan knyttes til en aktivitetsfase i denne perioden. Dateringen av det fossile dyrkningslaget er noe yngre enn av dyrkningslaget på den nærliggende Kjelsvika IV, men samtidig med flere av de andre dateringene fra Kjelsvika IV.

10. KJELSVIKA VII – STEINALDERLOKALITET (NØSTVET OG TN/MNA)

10.1 LOKALITETEN

Lokaliteten Kjelsvika VII lå nederst i en dalgang. Den sentrale delen av lokaliteten lå på en terrasse dannet av en liten bergknaus. På nedsiden av denne videt landskapet seg ut i en større slette. Basert på spredning av gjenstandsfunn og naturlig avgrensning av topografiske forhold, antas lokaliteten å ha dekket et areal på om lag 250 m². I tillegg til dette kommer en utkastsoner i en skråning under terrassen. Selve terrassen ligger 6,75 til 7 moh, mens den bakre avgrensningen av lokaliteten ligger 8 moh. Sletten nedenfor terrassekanten er ca 5-5,5 moh.

Lokaliteten er bare delvis undersøkt. Den strekker seg videre oppover i dalgangen mot sørøst. Dette området ligger imidlertid utenfor planområdet og ble derfor ikke undersøkt. De fleste gjenstandene ble funnet på lokalitetens sentrale område, det vil si på terrassen, og i utkastsonen. Det sentrale område utgjorde ca. 50 m² hvorav 10 m² ble nærmere undersøkt. Et forsiktig anslag viser at den totale mengden gjenstander på lokaliteten kan ligge på rundt 40-45 000.

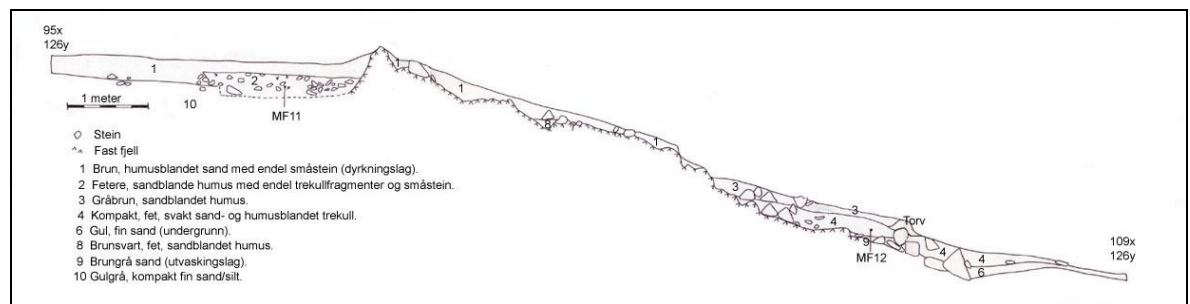

Figur 19: Oversiktsbilde med undersøkt område på Kjelsvika VII mot SØ. De håndgravde rutene midt i bildet. Foto: Line Grindkåsa.

Kjelsvika VII ble avgrenset mot sør ved hjelp av to prøvestikk. Det var planlagt å grave flere prøvestikk for å ytterligere avgrense lokaliteten, men dette ble det ikke tid til. Topografiske forhold og funn fra gravde ruter samt de to prøvestikkene som ble tatt, viser likevel en sannsynlig avgrensning av lokaliteten.

Lagbeskrivelse

Dalgangen hvor lokaliteten lå har blitt dyrket i nyere tid, og dette har ført til at lokaliteten er forstyrret og mange av gjenstandene ligger i dyrkningslaget. Dyrkningen har trolig vært begrenset til spadebruk. Selve dyrkningslaget ble kalt lag 1. Dyrkningslaget (lag 1) hadde en gjennomsnittlig dybde på 20 cm, og de fleste funn lå i dette. Det lå imidlertid ytterligere ett lag (lag 2) under dyrkningslaget i flere av rutene, og det lå mange gjenstander også her. Lag 2 besto av en forholdsvis fet sandblandet humus med en del grus og småstein. I laget lå det også en del trekullfragmenter. Gjenstandsmaterialet i lag 1 og 2 har samme type sammensetning. Lag 2 kan muligens være et resultat av aktivitetene på lokaliteten i steinalder, men det er vel så sannsynlig at det var et resultat av aktiviteter i nyere tid. Lag 10 lå under både lag 1 og 2 sentralt på lokaliteten, og bestod av i hovedsak minerogen jord. Her lå det bare enkelte gjenstander i de øverste par centimeter. Jordmasser i og rundt steinpakning S27 er kalt lag 3, mens kullag i brannlag S24 er kalt lag 4. Lag 5, 6, 8 og 9 er forskjellige mindre lag i dokumentert profil på lokaliteten (se plan- og profiltegninger nedenfor).

Figur 20: Profiltegning 95x-109x 126 y på lokalitet VII. Tegnet mot sørvest.

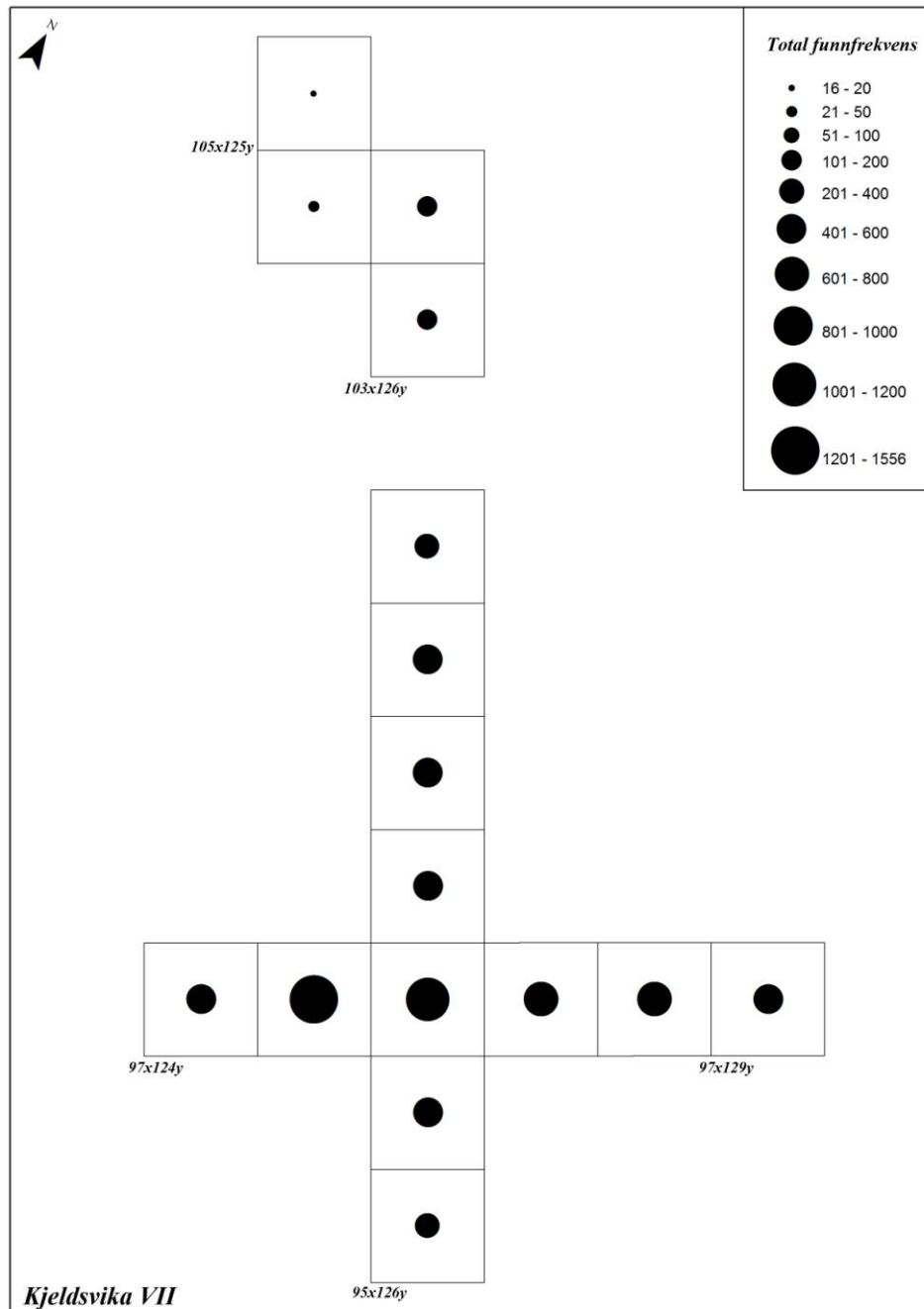
Figur 21: Strukturer og utgravde ruter med funnfordeling Kjelsvika VII. Kartet viser avgrensningen av det avtorvete området. Det utgravde rutene ligger sentralt på lokaliteten. S24 = brannlag/kullag i skråningen nedenfor terrassen. S21 "mulig dyrkningslag" tolkes som kulturlag fra nyere tid.

10.2 UTGRAVNINGSMETODE OG FORLØP

Lokaliteten ble unnet i forbindelse med maskinell søkesjakt. Etter at lokaliteten var påvist ble kun torva fjernet ved hjelp av gravemaskin i et større område som både omfattet den sentrale delen av steinalderlokaliteten (ut mot terrassekanten), skråningen, og litt av den flate sletta nedenfor. Det sentrale område utgjorde som nevnt ca. 50 m², men bare noen få kvadratmeter ble nærmere undersøkt.

Hovedfokus under utgravningen ble lagt på området med flest gjenstandsfunn i plan etter avtorving. Det ble åpnet til sammen 16 ruter som strakte seg som et kors over den sentrale delen av lokaliteten og i utkastsonen i skråningen nedenfor. En liten del av lokaliteten ble dermed prioritert undersøkt gjennom graving av 10 cm mekaniske lag.

Figur 22: Alle ruter gravd i 10 cm lag på Kjeldsvika VII. Antall gravde lag varierer noe mellom rutene.

Først ble det gravd to mekanisk lag i til sammen 13 ruter. Deretter ble det gravd ytterligere ett mekanisk lag i 8 av rutene, og så enda ett mekanisk lag i 4 av rutene. Bare 10 m² ble undersøkt i tre mekaniske lag. I tillegg til dette ble det gravd til sammen 13 mekaniske lag i rutene i utkastsonen (se illustrasjon som viser utgravd område nedenfor). Til sammen ble 5,1 m³ undersøkt.

Gjenstandsmateriale ble både funnet ved avtorving, og ved graving i lag. Det foreliggende materialet er omfattende, og oppfattes som representativt for lokaliteten.

10.3 FUNNMATERIALE

Det ble funnet til sammen 8655 gjenstander på lokaliteten hvorav 8510 av flint, 21 av bergkrystall, 3 av kvarts, og 56 av bergart. Det ble også funnet 3 keramikkskår og 61 fragmenter av brente bein.

Tabell 10: C55637 – gjenstandsfunn fra lokalitet VII.

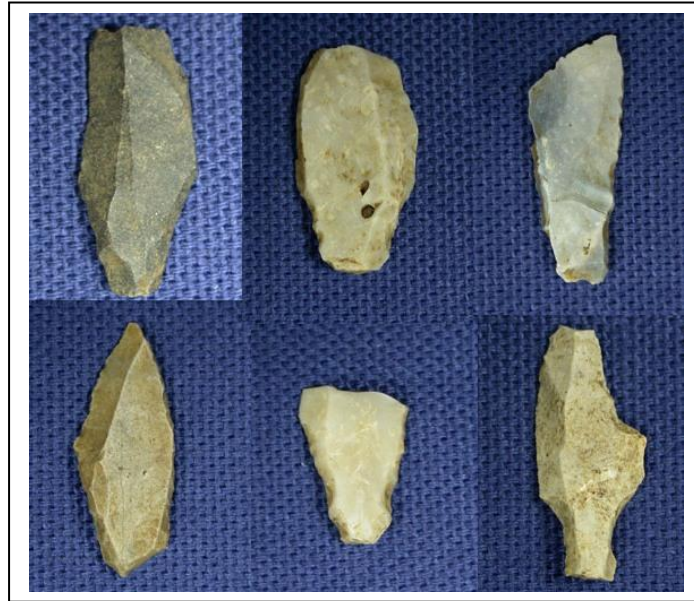
Materiale	Antall	Gjenstands- type	Form	Type/Variant	Gjenstandsdel
Flint					
Antall: 8510	2	Pilspiss	A-spiss	A1	
	3	Pilspiss	A-spiss	A1	basal- og sentralparti
	1	Pilspiss	Enegget	med tange	
	1	Pilspiss	Tverregget		
	1	Pilspiss	Tverregget	skjevt tverregget	
	1	Flekk	med kantretusj		
	1	Flekk	med konkav kantretusj		
	1	Flekk	med konveks enderetusj	flekkeskraper	
	1	Flekk	med skrå og rett kantretusj	Flekkeskraper?	
	4	Avslag	med kantretusj		
	1	Avslag	med kantretusj	rett retusj	
	1	Avslag	med konkav kantretusj		
	3	Avslag	med konveks kantretusj		
	9	Avslag	med plattformkant		
	1	Avslag	med rett enderetusj		
	1	Avslag	med rett og konkav retusj	kantretusj	
	1	Avslag	med rett og konveks retusj		
	1	Avslag	med retusj		
	2	Avslag	med retusj	konveks enderetusj	
	3	Fragment	med kantretusj		
	1	Fragment	med kantretusj	konveks og konkav	
	3	Fragment	med konkav kantretusj		
	2	Fragment	med konveks kantretusj		
	38	Flekk	uten retusj		
	5	Flekk	uten retusj		distalfragment
	8	Flekk	uten retusj		midt- og distalfragment
	12	Flekk	uten retusj		midtfragment
	16	Flekk	uten retusj		proximal- og midtfragment
	1	Flekk	uten retusj		proximal- og midtfragment
	19	Flekk	uten retusj		proximalfragment
	1	Ensidig	uten retusj		

Materiale	Antall	Gjenstands- type	Form	Type/Variant	Gjenstandsdel
		ryggflekke			
	1	Ensidig ryggflekke	uten retusj		midt- og distalfragment
	2	Tosidig ryggflekke	uten retusj		
	1	Tosidig ryggflekke	uten retusj		distalfragment
	2	Tosidig ryggflekke	uten retusj		midtfragment
	4	Mikroflekke	ryggflekke		
	2	Mikroflekke	ryggflekke		proximal- og midtfragment
	64	Mikroflekke	uten retusj		
	8	Mikroflekke	uten retusj		distalfragment
	19	Mikroflekke	uten retusj		midt- og distalfragment
	18	Mikroflekke	uten retusj		midtfragment
	1	Mikroflekke	uten retusj		midtfragment
	34	Mikroflekke	uten retusj		proximal- og midtfragment
	17	Mikroflekke	uten retusj		proximalfragment
	2272	Avslag	uten retusj		
	1	Avslag	uten retusj	avslag av konisk mikroflekkkerne	
	2	Avslag	uten retusj	med avspaltningssarr etter flekkeproduksjon på forsiden	
	1	Avslag	uten retusj	med avspaltningssarr etter mikroflekkeproduksjon på forsiden	
	4451	Fragmenter			
	1323	Splint			
	1	Kjerne	Håndtakskjerne	mikroflekkkerne	
	2	Kjerne	Knute		
	1	Kjerne	Knute	ensidig	
	2	Kjerne	Konisk kjerne		
	1	Kjerne	Konisk kjerne	Mikroflekkkerne	
	9	Kjerne	Plattformkjerne	ensidig kjerne med en plattform	
	2	Kjerne	Plattformkjerne	ensidig kjerne med to motstående plattformer	
	1	Kjerne	Plattformkjerne	ensidig mikroflekkkerne med en plattform	
	15	Kjerne	Plattformkjerne	flersidig kjerne med en plattform	
	6	Kjerne	Plattformkjerne	flersidig kjerne med to motstående plattformer	
	1	Kjerne	Plattformkjerne	flersidig mikroflekkkerne med en plattform	
	10	Kjerne	Sylindrisk kjerne		
	28	Kjerne	Uregelmessig kjerne		
	1	Kjerne	Uregelmessig kjerne	uregelmessig kjerne med en plattform	

Materiale	Antall	Gjenstands- type	Form	Type/Variant	Gjenstandsdel
	19	Kjerne	Bipolare kjerner		
	42	Knoll		med avspaltningsarr	
Bergkrystall					
Antall: 21	1	Avslag	med kantretusj	konveks og konkav kantretusj på samme side	
	16	Fragment	uten retusj		
	1	Mikroflekke	uten retusj		
	3	Splint			
Kvarts					
Antall: 3	2	Avslag	uten retusj		
	1	Flekk	uten retusj		midtfragment
Bergart					
Antall: 56	12	Avslag	uten retusj		
	15	Fragment	uten retusj		
	1	Fragment	uten retusj	En slipt flate som danner en egg. Mulig fragment av kniv.	
	1	Fragment	uten retusj	av øks	
	1	Fragment	uten retusj	av øks	egg
	1	Kjerne	Uregelmessig kjerne		
	11	Knakkestein			
	4	Emne til knakkestein			
	1	Knakkestein			fragment
	1	Knakkestein		amboltstein	
	2	Øks	Nøstvetøks		
	1	Øks	Trinnøks		
	1	Øks	Mesolittisk tverrøks		
	1	Slippeplate			
	3	Slippeplate			fragment
	1	Slipestein			
	1	Slipestein			fragment
Keramikk					
Antall: 3	3	Kar			skår
Organisk materiale					
Antall:61	61	Bein, brente			
TOTALT	8655				

Flint (99 % av steinmaterialet)

Det finnes flint av ulik kvalitet, fra svært fin til forholdsvis grov. Det totale flintmateriale på lokaliteten teller 8510 gjenstander hvorav 36 var sekundært bearbeidet (0,4 % av steinmaterialet).

Figur 23: Et utvalg av tangepiler, tverrpil (øverst t.h) og en enegget pilspiss (nede t.v.) fra Kjelsvika VII. Foto: Line Grindkåsa.

Det finnes til sammen 8 pilspisser (0,09 %). Av disse var det 5 A-spisser av type A1 hvor alle har tangen i proximalpartiet og bruddskade i distalpartiet. Tre av spissene er på flekker, mens to er laget på flekkelignende avslag. To pilspisser er tverreggete, hvorav en har propellretursjert tange, mens den andre er skjevegget. Den siste spissen er enegget og laget på en flekke.

Til sammen 28 gjenstander har retusj (0,3 %). Av disse er 4 flekker hvorav en med konveks enderetusj, en med skrå og rett kantretusj, en med konkav kantretusj og en med kantretusj. To av disse er flekkeskrapere. I tillegg hadde 15 avslag og 9 fragment kantretusj som er rett, konveks eller konkav.

Hele 8474 gjenstander av flint fra lokaliteten var produksjonsavfall (98,6 %). Herav 2 ensidige og 5 tosidige ryggflekker eller fragmenter av disse (0,08 %), 99 flekker eller fragmenter av flekker (1,2 %), 4 tosidige ryggflekker av mikroflekk og 2 fragmenter av det samme (0,07 %), 167 mikroflekker eller mikroflekkefragmenter (inkludert dem med rygg, 2 %), 2272 avslag (26,4 %) og 4451 fragmenter (51,8 %) og 1323 splinter (15,4 %).

Figur 24: En tosidig ryggflekke C55637/24 fra Kjelsvika VII. Største mål er 8,5 cm. Foto: Line Grindkåsa.

I tillegg til overnevnte finnes til sammen 99 kjerner Disse fordelte seg på følgende typer:

- 1 håndtakskjerne (mikroflekkkjerner)
- 3 koniske kjerner, hvorav en mikroflekkkjerner
- 19 bipolare kjerner hvorav 2 mikroflekkkjerner
- 10 ensidige plattformkjerner med en plattform hvorav 1 mikroflekkkjerner
- 2 ensidige plattformkjerner med to motstående plattformer hvorav 1 mikroflekkkjerner
- 16 flersidige plattformkjerner med en plattform hvorav 1 mikroflekkkjerner
- 10 sylindrisk kjerner
- 6 flersidige plattformkjerner med to motstående plattformer
- 29 uregelmessige kjerner
- 3 knutekjerner hvorav 1 ensidig

Figur 25: Håndtakskje C55637/52 fra Kjelsvika VII. Største mål er 2,7 cm. Foto: Line Grindkåsa.

Figur 26: Sylindrisk kjerne C55637/59. Største mål er 4,1 cm. Foto.: Line Grindkåsa.

1344 gjenstander hadde cortex. Dette utgjør 15,8 % av flintmaterialet, og viser at en del av flintproduksjonen har foregått ved bruk av knoller av lokal moreneflint. I tillegg ble det funnet til sammen 42 flintknoller med avspaltningssarr og enkelte knoller uten avspaltningssarr. De siste ble ikke tatt med inn. Ikke overraskende viser dette at lokal strandflint har vært dominerende under redskapsproduksjonen.

I materialet finnes en del store avslag og fragmenter. Kjerner og knoller som langt fra er maksimalt redusert viser sammen med disse, at under en eller flere av fasene på lokaliteten har tilgangen på steinråstoff uproblemematisk. Samtidig finnes det mye produksjonsavfall og bipolare kjerner med små dimensjoner som er fullstendig utnyttet.

Bergkrystall (0,25 % av steinmaterialet)

Gjenstander av bergkrystall omfatter 1 avslag med konveks og konkav kantretusj på samme side, 1 mikroflekk, 16 fragment og 3 splinter.

Kvarts (0,04 % av steinmaterialet)

Det ble funnet 2 avslag og 1 midtfragment av en flekke av kvarts.

Figur 27: Til venstre: nøstvetøks C55637/136. Største mål er 11,7 cm. Til høyre: nakkeparti av nøstvetøks, C55637/68. Største mål er 7,6 cm. Foto: Line Grindkåsa.

Bergart (0,7 % av steinmaterialet)

Gjenstander av bergart teller 56 hvorav 5 var sekundært bearbeidet. Disse var 2 nøstvetøkser, 1 mesolittisk tverrøks og en trinnøks i tillegg til et mulig knivfragment. Det øvrige materialet omfatter 2 fragmenter av øks, 2 slipesteiner, 4 slipeplater eller fragmenter av slike, 12 avslag, 15 fragment, 1 uregelmessig kerne og 11 knakkesteiner. Flere av knakkesteinene er ødelagte. To av knakkesteinene har knusespor som viser at de har blitt brukt som amboltsteiner. I tillegg er det funnet 4 som er tolket som emner til knakkesteiner.

Figur 28: Knakkestein C55637/178 med knusespor etter amboltteknikk. Største mål er 5,2 cm. Foto: Line Grindkåsa.

Keramikkskår

Det ble funnet i alt 3 keramikkskår. To av dem ble funnet i rutene sentralt på lokaliteten. Disse har grovt gods og er uornerte, med en forholdsvis fin magring av knuste bergartskorn og sand. Fargen er svakt rødlig til mørkbrun. Det ble funnet ett keramikkskår i flaten på kulturlaget S21 fra nyere tid. Keramikkskåret har et finere, uornert gods med skarp, brunrød farge. Det er kraftig brent, og sintret på en side. Fin magring av sand og matskorpe. Ingen av keramikkskårene har dekor, men godstype, brenning og magring peker mot yngre datering av disse enn steinalder. Det antas derfor at keramikkskårene skal ses i sammenheng med seinere aktiviteter på stedet, trolig i tilknytning til kokegroper og ildsteder fra eldre jernalder (se nedenfor)

Brente bein

Det ble funnet til sammen 61 fragmenter av brente bein. Disse er ikke analysert eller artsbestemt.

10.4 STRUKTURER

10.4.1 BRANNLAG

Brannlaget S24 lå i den nedre delen av skråningen nedenfor terrassekanten på Kjelsvika VII. Det hadde en noe ujevn, avlang form, var 6,6 meter langt, opp til 3,8 meter bredt og dekket med det et areal på 61 kvadratmeter. Massen i laget (lag 4 bilde 14) besto av kompakt, fet, svakt sand- og humusblandet trekull. I profil fulgte laget naturlige topografiske forhold, og hadde en forholdsvis jevn, skrånende form. Det ser ut til at laget er blitt dratt ut over sletten gjennom pløying.

I den delen av brannlaget som ble undersøkt nærmere ble det funnet til sammen 168 artefakter av flint, og 1 av bergart. Inntrykket var at gjenstander var jevnt spredt i hele laget. 22 av gjenstandene var varmpåvirket. Det vil si at 13 % av gjenstandene fra laget var varmpåvirket, mens om lag 6 % av den totale mengden flintgjenstander fra Kjelsvika VII var det samme. Den større andelen av brente artefakter i brannlaget antydte en forbindelse mellom brannlaget og flintartefaktene.

En ^{14}C -datering av brannlaget har gitt BP 6285 ± 30 , kalibrert 5320-5210 f.Kr (2 sigma). Dette tilsvarer nøstvetfase. Dateringen viser en sannsynlig sammenheng mellom brannlaget med funn og deler av aktivitetene oppå terrassen Kjelsvika VII. Både brannlaget S24 og funn i skråningen her nedenfor terrassekanten tolkes som utkastsoner tilhørende Kjelsvika VII.

10.4.2 STEINPAKNING

Ved utgravning i terrassekanten på Kjelsvika VII ble det satt igjen en benk for å kunne dokumentere en sammenhengende profil gjennom den sentrale delen av lokaliteten og utkastsonen. Benken (tilsvarer 26y/95-109x) krysser brannlaget S24. Ved fremrensing av profilen viste det seg at det lå en forholdsvis tett pakning av stein i profilbenken. Deler av den ble sannsynligvis fjernet under sjaktingen. Steinpakningen var 1,5 meter bred 2,3 meter lang, med steiner fra knyttneve- til stor hodestørrelse. Den ble kalt S-27.

Det var ikke mulig å bestemme alderen til steinpakningen i felt, men ikke usannsynlig var den spor etter rydding av stein fra åker i nyere tid. Et forhold taler likevel imot denne tolkningen. I et 1 meter langt og 0,3 meter parti som strakte seg fra sentralt i steinpakningen og ut mot den vestre siden, ble det funnet 5 knakkesteiner. Hvis steiner har blitt kastet tilfeldig opp mot terrassekanten burde kanskje knakkesteinene ha ligget mindre konsentrert. I tillegg til knakkesteinene ble det funnet 97 steinartefakter i den delen av steinpakningen som ble undersøkt, de fleste av flint.

Det ble tatt en makrofossilprøve fra massen mellom steinen, men på grunn av nyere aktiviteter i området var dette en mindre god prøvekontekst. Prøven viste seg uansett å inneholde svært lite daterbart materiale. Dateringen er derfor uviss.

10.5 NATURVITENSKAPELIGE PRØVER OG ANALYSER

S-nr.	Kullpr. nr.	C-nr	Strukturtype	Ukal. alder BP	Kal. alder (2 Σ)	Periode
S24	MF12	C55639/14	Brannlag	6285 $\pm$ 30	5320-5210 f.Kr.	Nøstvetfase, senmesolitikum

10.6 DATERING

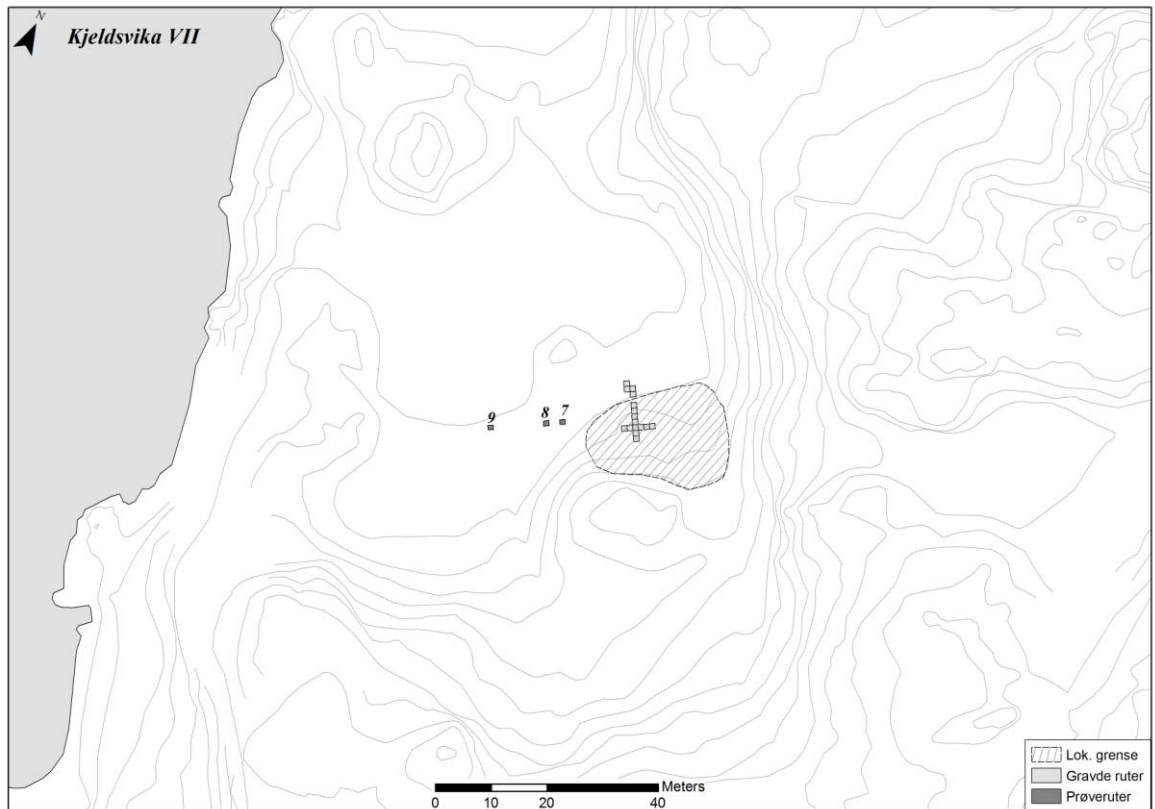
Gjenstandsmaterialet fra lokaliteten viser spor etter aktivitet gjennom et lengre tidsrom fra seinmesolitikum til TN/MNa. Materiale som sikkert bestemmes til et opphold i nøstvetfasen er 2 nøstvetøkser, 1 trinnøks, fragment av en mulig kniv av sandstein, slipeplater, samt en håndtakskjerne, en konisk mikroflekkkjerner, og avslag av bergart som trolig representerer preparering av bergartsøkser. I tillegg kommer et betydelig antall mikroflekker samt noen mikroflekkkjerner, og en mesolittisk tverrøks inngår alle i et seinmesolittisk inventar, og representerer trolig også nøstvetfasen her.

Figur 29: Trinnøks med avbrukket eggparti, C55637/69. Største mål er 9,4 cm. Foto: Line Grindkåsa.

Det er funnet i alt 8 pilspisser, hvorav 5 A1-spisser produsert på flekker eller flekkelignende avslag, og en enegget spiss laget på flekke. Dessuten fantes 2 tverreggete spisser. Alle spissene kan forekomme både i kjeøyfasen og i TN/MNa, men overvekten av spisser produsert på flekker antyder en sein datering. De 10 sylindriske kjernene og et større antall regelmessige flekker og ryggflekker, viser godt utviklet flekketeknologi som hører hjemme i TN/MNa. Det er ikke funnet avslag av slipt flint på lokaliteten.

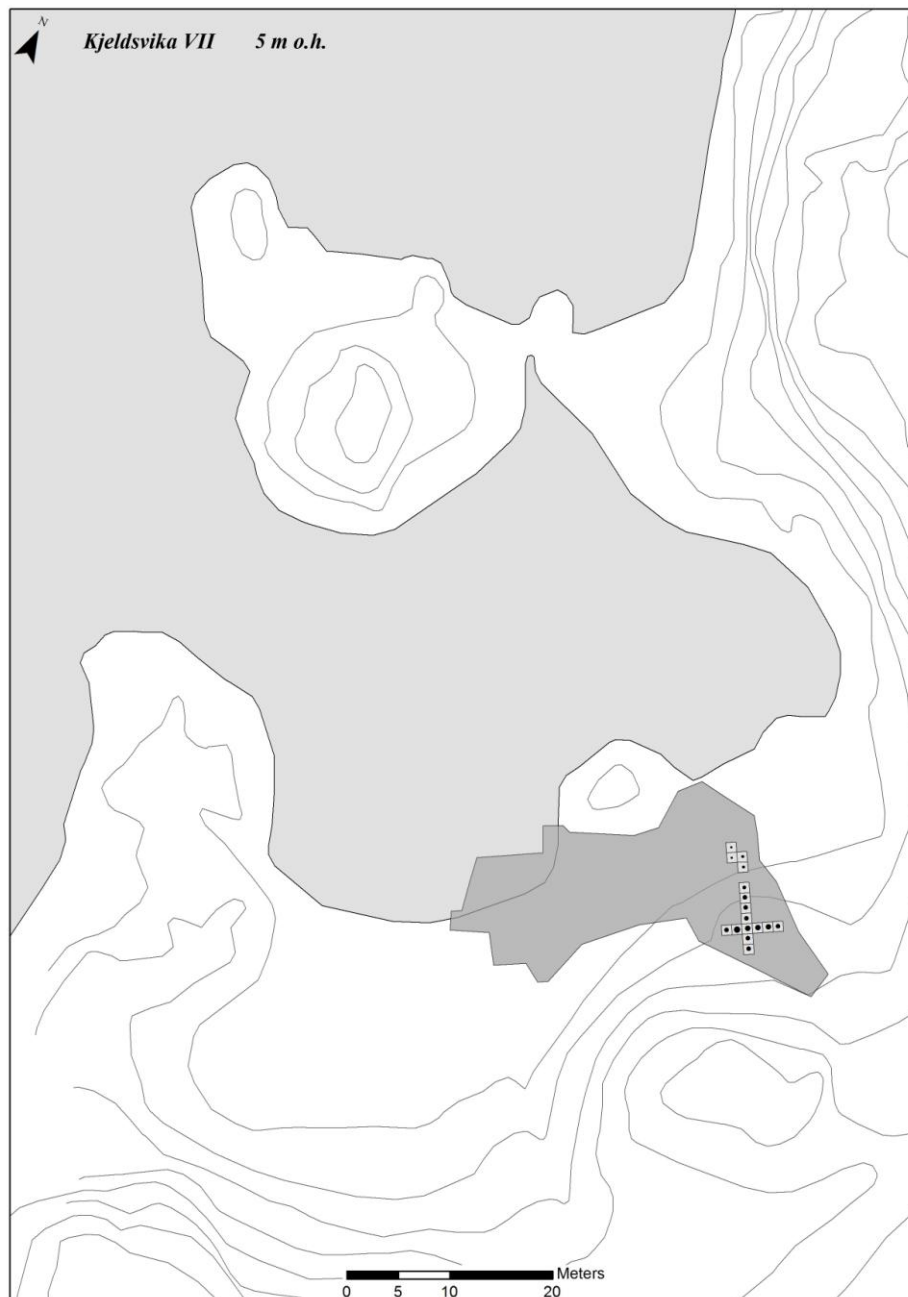
Terrassen som lokaliteten Kjelsvika VII lå på, ligger fra 6,5 til 7 moh., mens den bakre delen av lokaliteten opp mot den nevnte dalgangen lå opp til 8 moh. I seinmesolitikum er det trolig spor etter en dobbel transgresjon på Lista, med en topp på ca 6 moh noe før 6000 BP, en liten regresjon fram mot 5700 BP, og en ny topp muligens opp mot 7 moh omkring 5200 BP (Ryen 2007:115-116). Nivået for tapestransgresjonens maksimum ligger dermed mellom 6 og 7 moh (se også Prøsch-Danielsen 1997:99, 2006:84, 86 og Høeg 1995:316). Forløpet av den etterfølgende regresjonen er mer usikker.

Figur 30: Anslagsvis avgrensning av Kjelsvika VII.

Lokalitetens beliggenhet tilsier at den ville være mest attraktiv når sjøstranda stod like nedenfor (om lag 5 -6 moh) slik at den ble liggende ved en liten grunn bukt. Dersom dette stemmer innebærer det, med utgangspunkt i Ryens kurve, at lokaliteten har vært mest attraktiv om lag 6500 – 6000 BP og 4800 – 4500 BP. I perioden 6000 – 4800 BP kan sjøen ha stått for høyt. Det vil si at dersom lokaliteten har vært strandbundet har den hatt gunstigst beliggenhet i siste del av nøstvetfasen og i TN, mens sjøen trolig har stått for høyt i kjeøyfasen.

Dette stemmer godt overens med gjenstandsmaterialet som i hovedsak ser ut til å representere bosetning i nøstvetfasen og i TN/MNa. En datering av trekull fra en makrofossilprøve fra S24 (brannlag) er dessuten datert til BP 6285 ± 30 (5320-5210 f.Kr.). Brannlaget kan tolkes som rester av utkast fra ildsteder eller lignende fra lokaliteten oppe på terrassen.

Figur 31: Kjelsvika VII ved havnivå 5 moh. Avgrensning viser hele det avtorvete arealet. Selve steinalderlokaliteten har trolig vært begrenset til området med det utgravde rutene.

10.7 VURDERING AV UTGRAVNINGSRISULTATENE

Blandet boplassfunn fra nøstvetfasen og TN/MNa. Beliggende ca 6,5 - 7 m o.h. på en naturlig topografisk avgrenset, nordvendt terrasse i enden av en liten dalgang. Sletta nedenfor/nordvest for lokaliteten (hvor Kjelsvika VI ligger) ligger på 4,5-6 m o.h. Lokaliteten anslås å ha vært omkring 250 m² stor. Kun 10 m² ble nærmere undersøkt i inntil fire mekaniske lag i hele metersruter anlagt i et kryss sentralt på terrasseflaten. Det foreligger én ¹⁴C-datering som kan knyttes til de antatt eldste aktivitetene på Kjelsvika VII.

Totalt 8655 enkeltfunn foreligger fra Kjelsvika VII, hvorav 99% flint blant det littiske materialet og med redskapsandel på lave 0,4%. De 11 knakkesteinene utgjør en vesentlig del av bergartsmaterialet.

Gjenstandsmateriale som sikkert bestemmes til et opphold i nøstvetfasen er 2 nøstvetøkser, 1 trinnøks, fragment av en mulig kniv av sandstein, slipeplater, samt en håndtakskjerne, en konisk mikroflekkkerne, og avslag av bergart som trolig representerer preparering av bergartsøkser. Håndtakskjernen fra lokaliteten er en av totalt tre slike fra Lundevågen-prosjektets materiale. I tillegg kommer et betydelig antall mikroflekker samt noen mikroflekkkjerne, og en mesolittisk tverrøks som alle inngår i et seinmesolittisk inventar, og trolig representerer nøstvetfasen her.

Det neolittiske materialet utgjøres av de i alt 8 pilspissene, hvorav 5 A1-spisser produsert på flekker eller flekkelignende avslag, og en enegget spiss laget på flekke. Dessuten fantes 2 tverreggete spisser. Alle spissene kan forekomme både i kjeøyfasen og i TN/MNa, men overvekten av spisser produsert på flekker antyder en sein datering. De 10 sylindriske kjernene og et større antall regelmessige flekker og ryggflekker, viser godt utviklet flekketeknologi som hører hjemme i TN/MNa. De små sylindriske flekkkjernene har klare likhetstrekk med dem funnet på bl.a. Smalsundet I og Kjelsvika III. Det er ikke funnet avslag av slipt flint på lokaliteten.

Terrassen som lokaliteten Kjelsvika VII lå på, ligger fra 6,5 til 7 moh., mens den bakre delen av lokaliteten opp mot den nevnte dalgangen lå opp til 8 moh. I seinmesolitikum er det trolig spor etter en dobbel transgresjon på Lista, med en topp på ca 6 moh noe før 6000 BP, en liten regresjon fram mot 5700 BP, og en ny topp muligens opp mot 7 moh omkring 5200 BP (Ryen 2007:115-116). Nivået for tapestransgresjonens maksimum ligger dermed mellom 6 og 7 moh (se også Prøsch-Danielsen 1997:99, 2006:84, 86 og Høeg 1995:316). Forløpet av den etterfølgende regresjonen er mer usikker.

Lokalitetens beliggenhet tilsier at den ville være mest attraktiv når sjøstranda stod like nedenfor (om lag 5 -6 moh) slik at den ble liggende ved en liten grunn bukt. Dersom dette stemmer innebærer det at lokaliteten har vært mest attraktiv om lag 6500 – 6000 BP og 4800 – 4500 BP. I perioden 6000 – 4800 BP kan sjøen ha stått for høyt. Det vil si at dersom lokaliteten har vært strandbundet har den hatt gunstigst beliggenhet i siste del av nøstvetfasen og i TN, mens sjøen trolig har stått for høyt i kjeøyfasen. Dette stemmer godt overens med gjenstandsmaterialet som i hovedsak ser ut til å representere bosetning i nøstvetfasen og i TN/MNa. En datering av trekull fra en makrofossilprøve fra S-24 (brannlag) er dessuten datert til BP 6285 ± 30 (5320-5210 f.Kr.). Brannlaget kan tolkes som rester av utkast fra ildsteder eller lignende fra lokaliteten oppe på terrassen. På denne tiden sto havet omkring 5-6 m høyere enn i dag, og terrassen hvor Kjelsvika VII lå var en naturlig topografisk avgrenset lokalitet med sjøkanten tett inntil ved foten av terrassen. Nedenfor lokaliteten har det da ligget en grunn og godt skjermet bukt eller lagune. Dette har gitt gunstige forhold for

opptrekk avbåter, og den grunne bukta har sikkert også vært velegnet for innsamling av skjell, fiske m.m.

Det foreligger ingen funn som er sikkert eldre enn nøstvetfasen, og heller ingen som er sikkert yngre enn MNa, for eksempel overflateretusjert avfall. Det er funnet tre små skår udekorert keramikk, men disse er trolig av eldre jernaldertype.

11. GJENSTANDSFUNN UTEN KONTEKST

52 flintgjenstander og ett keramikkskår var funn som ikke kunne knyttes til noen av steinalderlokalitetene, eller til strukturer i området.

Tabell 11: C55639 – gjenstandsfunn som ikke kunne knyttes til en bestemt steinalderlokalitet eller til strukturer.

Materiale	Antall	Gjenstandstype	Form
Flint			
Totalt: 52	9	Avslag	uten retusj
	1	Flekk	uten retusj
	1	Fragment	av kjerne
	36	Fragment	uten retusj
	4	Mikroflekk	uten retusj
	1	Splint	
Leire			
Totalt: 1	1	Keramikkskår	
TOTALT	53		

Gjenstandene omfatter 1 flekk, 4 mikroflekker, 9 avslag, 36 fragment, 1 fragment av kjerne og 1 splint. Under sjakting over kokegrop S-12 på felt 1 ble det funnet et keramikkskår. Det har grov, uornert gods, og er magret med knuste, og forholdsvis grove, bergartskorn og sand. Utsiden er spaltet av eller forvitret.

12. KULTURMINNER FRA NYERE TID

I forbindelse med flateavdekkingen ble det også funnet kulturminner fra nyere tid. Det er ikke tatt ut prøver eller foretatt naturvitenskapelige analyser av materiale fra disse kulturminnene.

12.1 RYDNINGSRØYSER

I forbindelse med utgravningen ble det funnet 6 rydningsrøysler, hvorav 1 lå under dyrkningslaget fra nyere tid. Alle røysene lå i området med Kjelsvika V/VI. De antas å være fra nyere tid. Røysene (S1-S5 og S8) er beskrevet i strukturlista (se denne). Det finnes for øvrig mange rydningsrøysler spredt i landskapet omkring. Langt de fleste av disse ligger på bergskjær eller i tilknytning til steingjerder, og antas å være fra nyere tid.

12.2 KULTURLAG (S21)

I nedkant av lokalitet VII lå det et større kulturlag kalt S21. Det hadde en utstrekning på omkring 122 kvadratmeter på det undersøkte området, men ble ikke avgrenset mot sør og sørvest. Laget er tolket som resultat av aktiviteter i nyere tid, sannsynligvis dyrehold på gården Skjolnes 7/23. Ruinene av husene på gården lå bare 20-30 meter sør for laget. I den nordøstre delen av kulturlaget som lå i terrassekanten opp mot lokalitet VII, var det en glidende og svært diffus overgang til skogbunn blandet med noe dyrkningsjord. Særlig i denne delen, som lå i lokalitetens utkastzone, men også i resten av kulturlaget, ble det funnet flintartefakter. Over kulturlaget lå veiten S19. Det kan likevel ikke utelukkes at laget kan tolkes som et mulig dyrkningslag. I så fall kan det ses i relasjon til det daterte dyrkningslaget S26 fra eldre bronsealder, men dette er uvisst.

12.3 VEITE (STEINSATT GRØFT) (S19)

Tvers over den store sletta som lå innenfor det undersøkte området, lå det en veite (veite kommer av det norrøne *veita* som betyr å lede (vann) i grøft). Den ble kalt S19. Veiten lå direkte under matjordlaget og strakte seg fra en bergkulle i nord til stigende terreng i sør. Samlet lengde var drøye 50 meter, og gjennomsnittlig bredde var ca. 80 cm. Den var omkring 40 cm høy. Veiten var bygd opp av steiner som var fra knyttnevestore til små mannsløft, men med en dominerende størrelse rundt hodestørrelse. Det var ikke noe åpenbart system i plasseringen av steinene, og det var bare få tydelige tegn på utdratte eller utraste steiner. Fra skråningen i sør rant det framdeles en liten bekk inn i veiten. Bekken var nok naturlig, men løpet var utbedret for å sikre at så mye vann som mulig rant inn i veiten.

I den nordlige delen hadde veiten en utstikker mot vestsørvest. Den var 3,3 meter lang, opp til 1,4 meter bred, og besto av større, mer kantet stein enn i selve veiten. Utstikkeren var sannsynligvis yngre enn veiten, og dens funksjon var

usikker. Det er likevel ikke urimelig å anta at også denne har hatt en dreneringsfunksjon.

Steingjerder har ofte hatt drenering som tilleggsfunksjon, og det ble vurdert om dette har vært tilfelle også her. Steingjerder er kjent helt tilbake til førromersk jernalder, og har sammenheng med jordbruksbaserte samfunn. De har fungert som skiller mellom innmark og utmark, og mellom eiendommer. De eldste gjerdene vi finner i landskapet i dag, stammer ofte fra den første store omstruktureringen av gårder og dyrket mark som startet før Svartedauden på 1300-tallet. På 1600- og 1700-tallet førte trelastindustriens omfattende aktiviteter til at bruk av stein i forskjellige byggverk ble sterkt oppmuntret. På slutten av 1700-tallet premierte for eksempel Stavanger Amts Husholdningsselskap steingjerder som var bygget i forbindelse med nyridding på Jæren. Den mest omfattende byggingen av steingjerder fant likevel sted etter lov om utskiftning av 1857. Denne førte til en radikal omstrukturering av kulturlandskapet med større dyrkningsenheter. De fleste innmarksgjerder i dagens landskap stammer fra denne tiden (<http://www.riksantikvaren.no>, søk *Gamle steingjerder*).

Figur 32: Oversiktspåse av veite S-19. Foto: Line Grindkåsa.

Steingjerder består av tre hovedtyper; kistemur med to likeverdige murvanger med fyllmasse mellom og tverrbånd, dobbeltmur uten noe etablert midtskifte og steingjerde med ordnet røys hvor siden som vender mot utmark mures som kistemur med mange tverrbånd, mens det mot innmark legges opp stein

tilsvarende en rydningsrøys. I 1902 ble nødvendig høyde på steingjerder anslått til å være 1,75 alen eller 110 cm. Med de mange utskiftingene på 1800- og 1900-tallet var det på dette tidspunkt få gjerder som hadde denne høyden. Gjerdene hadde ofte en grunnbredde på 80 til 100 cm (ibid).

Eiendomsgrensen til Skjolnes 7/23 er nordøst og øst for det undersøkte området markert med et steingjerde, trolig av typen kistemur (noe vanskelig å vurdere på grunn av mye utrast stein). Veiten på det undersøkte området lå parallelt med den nordøstre delen av dette, og omtrent midt mellom steingjerdet og Kjelsvika. Veiten deler den store dyrkbare sletten på Skjolnes 7/23 i to, og kunne derfor være spor etter mindre dyrkningsenheter før utskiftninger.

Veiten var ikke konstruert med noen av de ovenfor nevnte teknikker, og hvis den har hatt gjerdefunksjon tyder dette på en høy alder. Sør på det undersøkte området lå kulturlaget S21 fra nyere tid. Veiten krysset dette, og en nærmere undersøkelse viste at den lå på kulturlaget. Dette viser at veiten er fra nyere tid, og at den sannsynligvis ikke har hatt en gjerdefunksjon.

13. KONKLUSJON

Undersøkelsen avdekket flere kulturminner med til sammen en stor tidsdybde, blant annet 3 steinalderlokaliteter, dyrkningslag fra bronsealder og kokegroper fra bronsealder og jernalder. Utgangspunktet for undersøkelsen var en registrert gravhaug og en bautastein. Disse viste seg å være henholdsvis en naturlig bergknaus og fra nyere tid.

På Kjelsvika V ble det funnet til sammen 235 gjenstander av flint. Gjenstandene ble funnet i flaten under sjakting og i håndgravde ruter, i et om lag 128 m² stort område. Av totalt 235 gjenstander var bare to (0,8 % av materialet) sekundært bearbeidet. En borspiss er tilnærmet likt et flekkebor fra den seint MNb-daterte boplassen Slettabø på Jæren. Ellers finnes det en flekkekniv, ryggflekker og flere regulære flekker, men ingen typiske flekkejern, og heller ikke pilspisser. Flekketeknikken, den slipte flinten og flekkeboret peker mot mellomneolittisk tid dateringsramme. Det foreligger ingen gjenstandsfunn som må være yngre enn mellomneolitikum. Lokaliteten ligger 3,5 – 4 moh. På bakgrunn av den nyeste strandlinjekurven (Ryen 2007) kan ikke lokaliteten være eldre enn ca. 4000 BP. Dersom lokaliteten har vært strandbundet, er en datering til MNb (4100 – 3800 BP) mest sannsynlig.

På Kjelsvika VI ble det funnet tilsammen 477 gjenstander. Av disse var 476 av flint, og 1 av bergart, - 12 var sekundært bearbeidet (2,5 % av materialet). Funnspredningen og lokaltopografien viser et aktivitetsområde på omkring 60 m². Lokaliteten dateres typologisk til neolitikum på bakgrunn av funn av et fragment med sliping og retusj (fra en slipt flintøks), tre tangespisser (A-spisser), og 15 flekker (deriblant to ryggflekker). Lokaliteten lå 4 - 4,5 moh på en svak forhøyning. Strandlinjekurven for neolitikum på Lista er usikker, men kan likevel antyde en datering dersom vi antar at lokaliteten har vært strandbundet. Lokalitetens laveste punkt lå på ca 4 moh., og en strandlinedatering plasserer den innenfor MNa, eller eventuelt noe senere (Ryen 2007). Det er ingen ting i funnmaterialet fra Kjelsvika VI som med sikkerhet kan plasseres i MNb. Det antas derfor at Kjelsvika VI har vært en liten lokalitet med ett eller få korte opphold helt i strandkanten, muligens i siste del av i MNa. Det har vært et langgrunt område nedenfor en svakt markert helling nord for lokaliteten, med gunstige forhold for å trekke opp små båter. Enkelte mikroflekker fra lokaliteten kan være fra seinmesolitikum. Fordi funnstedet har ligget under havet i perioden, må mikroflekkene være redeponerte, trolig som følge av seinere jordbruksaktiviteter. Hovedmengden funn fra Kjelsvika VI skriver seg trolig fra ett eller noen få korte opphold i den mellomneolittiske strandkanten.

Kjelsvika VII er et blandet boplassfunn fra nøstvetfasen og TN/MNa. Lokaliteten ligger ca 6,5 - 7 m o.h. på en naturlig topografisk avgrenset, nordvendt terrasse i enden av en liten dalgang. Sletta nedenfor/nordvest for lokaliteten ligger på 4,5-6 m o.h. Lokaliteten anslås å ha vært omkring 250 m² stor. Kun 10 m² ble nærmere undersøkt i inntil fire mekaniske lag i hele metersruter anlagt i et kryss sentralt på terrasseflaten. Det foreligger én ¹⁴C-datering som kan knyttes til de

antatt eldste aktivitetene på Kjelsvika VII. Det foreligger ialt 8655 enkeltfunn fra Kjelsvika VII, hvorav 99% flint blant det littiske materialet og med redskapsandel på 0,4%. Blant materialet er det to nøstvetøkser, en trinnøkse og en tverrøkse av seinmesolittisk type. I tillegg fins omkring 20 avslag og fragmenter av bergart som kan knyttes til oppskjerping av bergartsøkser. Av øvrig seinmesolittisk flintmateriale fins det en konisk mikroflekkekjerne, en håndtakskjerne, flere andre mikroflekkekjerner, samt 167 mikroflekker. Håndtakskjernen fra lokaliteten er en av totalt tre slike fra Lundevågenprosjektets materiale. Også tre slipeplatefragmenter av sandstein skal trolig regnes til de seinmesolittiske funnene. Det neolittiske materialet utgjøres av de i alt 8 pilspissene, hvorav fem A1-spisser produsert, en enegget spiss og 2 tverreggete spisser. Alle spissene kan forekomme både i kjeøyfasen og i TN/MNa, men overvekten av spisser produsert på flekker antyder en sein datering. De 10 sylindriske kjernene og et større antall regelmessige flekker og ryggflekker, viser godt utviklet flekketeknologi som hører hjemme i TN/MNa. De små sylindriske flekkkjernene har klare likhetstrekk med dem funnet på bl.a. Smalsundet I og Kjelsvika III. Det er ikke funnet avslag av slipt flint på lokaliteten. Det foreligger ingen funn som er sikkert eldre enn nøstvetfasen, og heller ingen som er sikkert yngre enn MNa

Bosetningsmønsteret på Kjelsvika VII har trolig vært preget av gjentatte og/eller lengre opphold innenfor to hovedfaser (nøstvet og TN/MNa). Disse har trolig vært knyttet til jakt, fiske og fangst i nærområdet. På de øvrige lokalitetene er materialet for lite til å kunne trekke konklusjoner av denne typen. Hovedinntrykket fra undersøkelsen er likevel at området har vært brukt intensivt gjennom både seinmesolitikum og første del av yngre steinalder.

I tillegg til steinalderlokalitetene ble det undersøkt 4 kokegrop og 3 kokegrop/ildsteder på området. Ingen av de daterte strukturene kunne knyttes til opphold på stedet i steinalder, men er resultat av aktiviteter i ulike deler av forhistorisk tid; yngre bronsealder, førromersk jernalder, og romertid. Dateringsrammene for kokegropene spenner fra ca 800 f.Kr. til ca 400 e.Kr. Noen få keramikkskår skal trolig ses i sammenheng med kokegropene i eldre jernalder.

Et trekullholdig fossilt dyrkningslag viste spor etter forhistorisk jordbruk i området. Dette er datert til eldre bronsealder, 3085±55 BP (1430-1260 f.Kr., kal. 2 σ avvik). Dateringen representerer sannsynligvis rydding av vegetasjon for dyrkning og/eller beite. Dateringen av det fossile dyrkningslaget er noe yngre enn av dyrkningslaget på den nærliggende Kjelsvika IV, men samtidig med flere av de andre dateringene fra Kjelsvika IV.

Fra nyere tid ble det registrert rydningsrøyser, et kulturlag og en veite.

14. LITTERATUR

- Gjerpe, L. E. 2001: Kult, politikk, fyll, vold og kokegropfeltet på Hov. I: *Primitive tider*, s.5-17.
- Gustafson, L. 2005: Om kokegroper i Norge. Forskningshistorie og problemstillinger. I: Gustafson, L., T. Heibreen og J. Martens (red.), *De gåtefulle kokegroper*. Artikkelsamling. *Varia* 58, Kulturhistorisk museum, Fornminneseksjonen, Oslo 2005.
- <http://www.riksantikvaren.no>: *Gamle steingjerde*. 2007.
- Høeg, H. I. 1995: Pollenanalyse på Lista. I Ballin, T. B og Jensen, O. L.: *Farsundprosjektet – steinalderboplasser på Lista*. *Varia* 29, Universitetets Oldsaksamling. Oslo. s.266-321.
- Narmo, L. E. 1996: Kokekameratene på Leikvin. Kult og kokegroper. I: *Viking* B. LIX, Oslo, s. 79-100).
- Prøsch-Danielsen, L. 1995: *Lista i støpeskjeen - landskapsendringer gjennom 15.000 år*. Fylkeskonservatoren i Vest-Agder i samarbeid med Direktoratet for naturforvaltning.
- Prøsch-Danielsen, L. 1997: New light on the Holocene shore displacement curve on Lista, the southernmost part of Norway. Based primarily on Professor Ulf Hafsten's material from 1955-57 and 1966. *Norsk geografisk Tidsskrift*. Vol 51. s. 83-101.
- Prøsch-Danielsen, L. 2006: Sea-Level studies along the coast of southwestern Norway. With emphasise on three short-lived Holocen marine events. *AmS-Skrifter* 20. Stavanger.
- Ryen, H. T. 2007: *Georadar-undersøkelser og identifisering av radar-facies i strandsedimenter og kystdyner på Lista, Farsund kommune, Vest-Agder*. Unpubl. masteroppgave, Universitetet for miljø- og biovitenskap, Institutt for plante- og miljøvitenskap, Ås.
- Skjelsvik, E. 1956-1978: Bautastein. I: *Kulturhistorisk Leksikon for Nordisk Middelalder*. s. 391-394.
- Skjølvold, A. 1977: *Slettabøboplassen. Et bidrag til forholdet mellom fangst- og bondesamfunnet i yngre steinalder og bronsealder*. AmS-Skrifter nr. 2. Stavanger.
- Ystgaard, I. 2006: *Prosjektplan. Arkeologisk undersøkelse av automatisk freda kulturminner (steinalderlokaliteter, gravrøyser, gravhaug, bautastein). Kommunedelplan for Lundevågen. Lunde 6/div., Kjelsvika av Skjolnes 7/23, Farsund kommune, Vest-Agder fylkeskommune*. Topografisk arkiv, Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo.
- Østmo, E. 2008: Auve. *En fangstboplass fra yngre steinalder på Vesterøya i Sandefjord. I. Den arkeologiske del*. Norske Oldfunn XXVIII. Kulturhistorisk Museum, Universitetet i Oslo.

15. VEDLEGG

15. 1 TILVEKSTTEKST FRA GJENSTANDSBASEN

C55635-55639

I forbindelse med kommunedelplanen for Lundevågen som legger til rette for utvikling av en regional nærings- og industripark, ble det foretatt en arkeologisk utgravning av berørte kulturminner i området Kjelsvika øst, lokalitet 18 og 19 i prosjektplanen, høsten 2006. Utgangspunktet for undersøkelsen var en registrert gravhaug og bautastein. Samtidig skulle eventuelle boplassspor i området undersøkes. Det viste seg at gravhaugen var en naturlig bergknaus, og at bautasteien var fra nyere tid. Det ble imidlertid avdekket 3 steinalderlokaliteter, bosetningsspor i form av kokegroper/ildsteder og et dyrkningslag i området. Steinalderlokalitetene V og VI er datert til henholdsvis MNb og MN. På lokalitet VII har det vært aktivitet i nøstvetfasen og i TN/MNa. Bosetningen på lokalitet VII representerer trolig gjentatte, lengre opphold. På de øvrige lokalitetene er materialet for lite til å kunne si noe om dette. Hovedinntrykket fra undersøkelsen er likevel at området har vært brukt intensivt gjennom både seinmesolitikum og TN/MN. Kokegropene dateres spredt fra yngre bronsealder til romertid, mens dyrkningslaget dateres til eldre bronsealder. Det ble også registrert et kulturlag og en veite fra nyere tid. Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning.

C55635/1-24

Boplassfunn fra Mellomneolitikum B fra KJELSVIKA V. KJELSVIKA ØST, LUNDEVÅGEN. SKJOLNES (7 /23) FARSUND K. VEST-AGDER

Gjenstander fra Kjelsvika V.

Funn fra grave ruter

- 1) 1 **Borspiss** av flint.
- 2) 1 **Flekk** med skrå enderetusj av flint. Distalfragment.
- 3) 1 **Flekk** uten retusj av flint. Proximalfragment.
- 4) 1 **Flekk** uten retusj av flint. Midt- og distalfragment.
- 5) 2 **Flekker** uten retusj av flint. Proximal- og midtfragment.
- 6) 1 **Mikroflekk** uten retusj av flint.
- 7) 1 **Mikroflekk** uten retusj av flint. Proximalfragment.
- 8) 1 **Mikroflekk** uten retusj av flint. Proximal- og midtfragment.
- 9) 1 **Mikroflekk** uten retusj av flint. Distalfragment.
- 10) 27 **Avslag** uten retusj av flint.
- 11) 102 **Fragment** uten retusj av flint.
- 12) 39 **Splinter** av flint.
- 13) 1 **Ensidig konisk kjerne** av flint.
- 14) 1 **Plattformkjerne med flere plattformer** av flint.
- 15) 1 **Knoll** med avspaltningsarr av flint.

Funn i undergrunnen under sjakting

- 16) 1 **Avslag** med plattformkant og sliping av flint.
- 17) 1 **Ensidig ryggflekke** uten retusj av flint.
- 18) 1 **Flekke** uten retusj av flint.
- 19) 1 **Flekke** uten retusj av flint. Proximal- og midtfragment.
- 20) 8 **Avslag** uten retusj av flint.
- 21) 32 **Fragment** uten retusj av flint.

Funn fra prøverute 2

- 22) 1 **Mikroflekke** uten retusj av flint.
- 23) 5 **Avslag** uten retusj av flint.
- 24) 4 **Fragment** uten retusj av flint.

Orienteringsoppgave: Det undersøkte området lå på Skjølneshalvøya, i den søndre siden av Lundevågen og direkte øst for Kjelsvika.

Kartreferanse/-KOORDINATER: ØK, AU 002-5-2 Projeksjon: / NGO1948
Gauss-K; Akse 1 N: 9380 Ø: 44612

INNBERETNING/litteratur: Inger M. Berg-Hansen og Line Grindkåsa:
Lundevågenprosjektet delrapport 5.

C55636/1-37

Boplassfunn fra Mellomneolitikum fra KJELSVIKA VI. KJELSVIKA ØST,
LUNDEVÅGEN. SKJOLNES (7 /23) FARSUND K. VEST-AGDER
Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning.

Gjenstander fra Kjelsvika VI.

Funn fra gravde ruter

- 1) 1 **Pilspiss** (A-spiss (A1)) av flint. Basal- og sentralparti.
- 2) 1 **Flekke** med kantretusj av flint. Midtfragment.
- 3) 1 **Avslag** med konveks kantretusj av flint.
- 4) 1 **Avslag** med kantretusj av flint.
- 5) 1 **Avslag** med konkav kantretusj av flint.
- 6) 1 **Fragment** med kantretusj av flint.
- 7) 1 **Fragment** med kantretusj av flint.
- 8) 5 **Flekker** uten retusj av flint.
- 9) 1 **Flekke** uten retusj av flint. Proximalfragment.
- 10) 2 **Flekker** uten retusj av flint. Proximal- og midtfragment.
- 11) 1 **Flekke** uten retusj av flint. Midtfragment.
- 11) 1 **Mikroflekke** uten retusj av flint.
- 12) 1 **Avslag** med plattformkant av flint.
- 13) 113 **Avslag** uten retusj av flint.
- 14) 194 **Fragment** uten retusj av flint.
- 15) 47 **Splinter** av flint.
- 16) 1 **Konisk kjerne** av flint.

- 17) 1 **Plattformkjerne**. Ensidig kjerne med 2 plattformer av flint.
- 18) 1 **Uregelmessig kjerne** av flint.
- 19) 1 **Slipestein** av bergart (sandstein).

Funn i undergrunn under sjakting

- 20) 1 **Pilspiss** (A-spiss (A2)) av flint.
- 21) 1 **Planstikkel** av flint.
- 22) 1 **Avslag** med konveks kantretusj av flint.
- 23) 1 **Avslag** med plattformkant av flint.
- 24) 1 **Tosidig ryggflekke** uten retusj av flint.
- 25) 2 **Flekke** uten retusj av flint.
- 26) 1 **Flekke** uten retusj av flint. Proximal- og midtfragment.
- 27) 1 **Mikroflekke** uten retusj av flint. Proximal- og midtfragment.
- 28) 32 **Avslag** uten retusj av flint.
- 29) 30 **Fragment** uten retusj av flint.
- 30) 5 **Splinter** av flint.
- 31) 1 **Bipolar kjerne** av flint.
- 32) 1 **Knoll** med avspaltningsarr av flint.

Løsfunn i matjordlag under sjakting

- 33) 1 **Pilspiss** (A-spiss (A1)) av flint.
- 34) 1 **Fragment** av øks med kantretusj og sliping av flint.
- 35) 1 **Ensidig ryggflekke** uten retusj av flint.
- 36) 6 **Avslag** uten retusj av flint.
- 37) 14 **Fragment** uten retusj av flint.

Orienteringsoppgave: Det undersøkte området lå på Skjølneshalvøya, i den søndre siden av Lundevågen og direkte øst for Kjelsvika.

Kartreferanse/-KOORDINATER: ØK, AU00252 Prosjeksjon: NGO1948 Gauss-K; Akse 1 N: 9354 Ø: 44619

INNBRETNING/litteratur: Inger M. Berg-Hansen og Line Grindkåsa:
Lundevågenprosjektet delrapport 5.

C55637/1-207

Boplassfunn / Løsfunn / Prøvestikk fra Senmesolitikum / Tidlignolitikum
fra KJELSVIKA VII. KJELSVIKA ØST, LUNDEVÅGEN. SKJOLNES (7 /23)
FARSUND K. VEST-AGDER
Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning

Gjenstander og prøver fra Kjelsvika VII.

Funn og prøver fra lag 1 i gravde ruter

Flint

- 1) 1 **Tverregget pilspiss** (skjevt tverregget) av flint.
- 2) 1 **Enegget pilspiss** av flint.
- 3) 1 **Pilspiss** (A-spiss (A1)) av flint.
- 4-6) 3 **Pilpisser** (A-spiss (A1)) av flint. Basal- og sentralparti.

- 7) 1 **Flekk** med kantretusj av flint.
- 8) 1 **Avslag** med kantretusj av flint.
- 9) 1 **Avslag** med rett og konkav kantretusj av flint.
- 10) 1 **Avslag** med rett kantretusj på en side, og konveks enderetusj som også strekker seg noe opp på motsatt kantside.
- 11-13) 3 **Avslag** med konveks kantretusj av flint.
- 14-15) 2 **Avslag** med konveks enderetusj av flint.
- 16) 1 **Avslag** med konkav kantretusj av flint.
- 17) 1 **Avslag** med kantretusj av flint.
- 18) 1 **Avslag** med kantretusj av flint.
- 19) 1 **Avslag** med rett kantretusj av flint.
- 20) 1 **Fragment** med konveks og konkav kantretusj av flint.
- 21-22) 2 **Fragment** med konveks kantretusj av flint.
- 23) 1 **Fragment** med kantretusj av flint.
- 24) 1 **Ryggflekk** uten retusj av flint.
- 25-26) 2 **Ryggflekker** uten retusj av flint. Midtfragment.
- 27) 1 **Ensidig ryggflekk** uten retusj av flint. Midt- og distalfragment.
- 28) 1 **Flekk** uten retusj av flint. Med bruksspor langs begge kanter.
- 29) 5 **Ryggflekker** (mikroflekker) av flint. 3 hele og 2 proximal- og midtfragment.
- 30-34) 8 **Avslag** med plattformkant av flint.
- 35) 2 **Avslag** uten retusj av flint. Med avspaltningsarr etter flekkeproduksjon på forsiden.
- 36) 28 **Flekker** uten retusj av flint.
- 37) 15 **Flekker** uten retusj av flint. Proximalfragment.
- 38) 14 **Flekker** uten retusj av flint. Proximal- og midtfragment.
- 39) 10 **Flekker** uten retusj av flint. Midtfragment.
- 40) 7 **Flekker** uten retusj av flint. Midt- og distalfragment.
- 41) 5 **Flekker** uten retusj av flint. Distalfragment.
- 42) 53 **Mikroflekker** uten retusj av flint.
- 43) 12 **Mikroflekker** uten retusj av flint. Proximalfragment.
- 44) 29 **Mikroflekker** uten retusj av flint. Proximal- og midtfragment.
- 45) 15 **Mikroflekker** uten retusj av flint. Midtfragment.
- 46) 18 **Mikroflekker** uten retusj av flint. Midt- og distalfragment.
- 47) 5 **Mikroflekker** uten retusj av flint. Distalfragment.
- 48) 1795 **Avslag** uten retusj av flint.
- 49) 3781 **Fragment** uten retusj av flint.
- 50) 1210 **Splinter** av flint.
- 51) 9 **Bipolare kjerner** av flint. En mikroflekkkerne.
- 52) 1 **Håndtaksjerne** av flint. Mikroflekkkerne.
- 53) 3 **Koniske kjerner** av flint.
- 54) 15 **Plattformkjerner** av flint. Flersidige kjerner med en plattform.
- 55) 5 **Plattformkjerner** av flint. Flersidige kjerner med to motstående plattformer.
- 56) 7 **Plattformkjerner** av flint. Ensidige kjerner med en plattform.
- 57) 2 **Plattformkjerner** av flint. Ensidige kjerner med to motstående plattformer.
- 58) 20 **Uregelmessige kjerner** av flint.
- 59) 4 **Sylindrisk kjerner** av flint.
- 60) 4 **Fragment av kjerner** av flint.

61) 25 **Knoller** med avspaltningsarr av flint.

Bergkrystall

62) 1 **Avslag** av bergkrystall. Konveks og konkav kantretusj på samme side.

63) 1 **Mikroflekke** uten retusj av bergkrystall.

64) 15 **Fragment** uten retusj av bergkrystall.

65) 3 **Splinter** av bergkrystall.

Kvartsitt

66) 1 **Flekk** uten retusj av kvartsitt. Midtfragment.

67) 1 **Avslag** uten retusj av kvartsitt.

Bergart

68) 1 **Nøstvetøks** av bergart. Noe ujevnt, spissovalt tverrsnitt. Tilspisset nakke, og brukket i eggen.

69) 1 **Trinnøks** av bergart. Svakt uregelmessig rundovalt tverrsnitt. Brukket i eggen som mangler. Tilspissende form i nakken.

70) 1 **Fragment** uten retusj av bergart. En slipt flate som danner en egg. Mulig kniv.

71) 9 **Avslag** uten retusj av bergart.

72) 2 **Fragment** av øks av bergart.

73) 14 **Fragment** uten retusj av bergart.

74) 1 **Slipestein** av bergart. Fragment.

75) 2 **Slipeplater** av bergart. Fragment.

76) 1 **Knakkestein/amboltstein** av bergart. Rundt til rundtovalt tverrsnitt. Flere tilnærmet flate partier som steinen kan hvile naturlig på. Knusespor etter amboltteknikk flere steder rundt på steinen.

76) 1 **Fragment** av knakkestein av bergart.

Keramikkskår

77) 2 **Keramikkskår**. Grov, uornert gods med rødbrun til mørkere brun farge. Forholdsvis fin magring av knuste bergartskorn og sand.

Brente bein

78) 55 **Brente bein**.

Prøve

79) 1 **Prøve** av nøtteskall.

Funn og prøver fra lag 2 i gravde ruter

Flint

80) 1 **Enegget pilspiss** med tange av flint.

81) 1 **Pilspiss** (A-spiss (A1)) av flint.

82) 1 **Avslag** med kantretusj av flint.

83) 1 **Avslag** med retusj av flint.

84) 1 **Fragment** med konkav kantretusj av flint.

85) 1 **Avslag** med plattformkant av flint.

- 86) 1 **Avslag** uten retusj av flint. Med avspaltningsarr etter mikroflekkeproduksjon på forsiden.
- 87) 1 **Ensidig ryggflekke** uten retusj av flint.
- 88) 3 **Flekker** uten retusj av flint.
- 89) 1 **Flekke** uten retusj av flint. Proximalfragment.
- 90) 3 **Flekker** uten retusj av flint. Proximal- og midtfragment.
- 91) 2 **Flekker** uten retusj av flint. Midtfragment.
- 92) 1 **Flekke** uten retusj av flint. Midt- og distalfragment.
- 93) 6 **Mikroflekker** uten retusj av flint.
- 94) 3 **Mikroflekker** uten retusj av flint. Proximal- og midtfragment.
- 95) 1 **Mikroflekke** uten retusj av flint. Midtfragment.
- 96) 1 **Mikroflekke** uten retusj av flint. Midt- og distalfragment.
- 97) 1 **Mikroflekke** uten retusj av flint. Distalfragment.
- 98) 1 **Avslag** uten retusj av flint. Av en konisk mikroflekkekjerne.
- 99) 209 **Avslag** uten retusj av flint.
- 100) 311 **Fragment** uten retusj av flint.
- 101) 53 **Splinter** av flint.
- 102) 1 **Bipolar kjerne** av flint. Mikroflekkekjerne.
- 103) 1 **Plattformkjerne** av flint. Ensidig mikroflekkekjerne med en plattform.
- 104) 1 **Sylindrisk kjerne** av flint.
- 105) 2 **Plattformkjerner** av flint. Ensidige kjerner med en plattform.
- 106) 1 **Plattformkjerne** av flint. Flersidig kjerne med en plattform.
- 107) 1 **Sylindrisk kjerne** av flint
- 108) 2 **Uregelmessige kjerner** av flint.
- 109) 3 **Kjerner av knute** av flint.
- 110) 4 **Knoller** med avspaltningsarr av flint.

Bergkrystall

- 111) 1 **Fragment** uten retusj av bergkrystall.

Bergart

- 112) 1 **Avslag** uten retusj av bergart.
- 113) 1 **Fragment** uten retusj av bergart.
- 114) 1 **Slippeplate** av bergart. Fragment.

Brente bein

- 115) 4 **Brente bein.**

Prøver

- 116) 1 **Makrofossilprøve.**

Funn fra lag 10 i gravde ruter

Flint

- 117) 2 **Fragment** uten retusj av flint.

Løsfunn i flaten rundt gravde ruter

Flint

- 118) 10 **Avslag** uten retusj av flint.
- 119) 4 **Fragment** uten retusj av flint.

- 120) 1 **Sylindrisk kjerne** av flint.
- 121) 2 **Knoller** med avspaltningsarr av flint.

Bergart

- 122) 1 **Uregelmessig kjerne** av bergart.
- 123) 1 **Slipestein** av bergart. Stein med uregelmessig form. To flate, slipte sider møtes i ca. 80 graders vinkel.
- 124) 3 **Knakkesteiner** av bergart.

Nøstvetøks funnet i skråning under lokalitet, og gjenstander funnet i en kvadratmeters omkrets rundt denne

Flint

- 125) 1 **Fragment** uten retusj av flint.
- 126) 1 **Flekk** uten retusj av flint.
- 127) 1 **Mikroflekk** uten retusj av flint.
- 128) 1 **Mikroflekk** uten retusj av flint. Proximalfragment.
- 129) 1 **Mikroflekk** uten retusj av flint. Midtfragment.
- 130) 1 **Mikroflekk** uten retusj av flint. Distalfragment.
- 131) 35 **Avslag** uten retusj av flint.
- 132) 32 **Fragment** uten retusj av flint.
- 133) 8 **Splinter** av flint.
- 134) 2 **Bipolare kjerner** + 1 **Sylindrisk kjerne** av flint.
- 135) 3 **Knoller** med avspaltningsarr av flint.

Bergart

- 136) 1 **Nøstvetøks** av bergart. Noe korrodert.
- 137) 1 **Knakkestein** av bergart.

Øvrige funn fra skråning under lokalitet

Flint

- 138) 1 **Flekk** med retusj konveks enderetusj av flint.
- 139) 2 **Flekker** uten retusj av flint.
- 140) 2 **Flekker** uten retusj av flint. Proximalfragment.
- 141) 2 **Mikroflekker** uten retusj av flint. Proximalfragment.
- 142) 1 **Mikroflekk** uten retusj av flint. Proximal- og midtfragment.
- 143) 1 **Mikroflekk** uten retusj av flint. Distalfragment.
- 144) 57 **Avslag** uten retusj av flint.
- 145) 83 **Fragment** uten retusj av flint.
- 146) 6 **Splinter** av flint.
- 147) 1 **Bipolar kjerne** av flint.
- 148) 1 **Plattformkjerne** av flint. Flersidig kjerne med to motstående plattformer.
- 149) 1 **Uregelmessig kjerne** av flint.
- 150) 3 **Knoller** med avspaltningsarr av flint.

Bergart

- 151) 1 **Knakkestein** av bergart.

Funn på slette i nedkant av lokalitet

Flint

- 153) 1 **Fragment** med konkav kantretusj av flint.
- 154) 1 **Fragment** med kantretusj av flint.
- 155) 1 **Ryggflekke** uten retusj av flint. Distalfragment.
- 156) 40 **Avslag** uten retusj av flint.
- 157) 63 **Fragment** uten retusj av flint.
- 158) 1 **Bipolar kjerne** av flint.
- 159) 1 **Plattformkjerne** av flint. Ensidig kjerne med en plattform.
- 160) 3 **Uregelmessig kjerne** av flint.
- 161) 3 **Knoller** med avspaltningsarr av flint.

Bergart

- 162) 1 **Tverrøks** av bergart. Triangulært tverrsnitt, slipte flater hvorav en smalside. Noe korrodert.

Funn fra kulturlag S-21 fra nyere tid

Flint

- 163) 1 **Flekke** med konkav kantretusj av flint.
- 164) 1 **Avslag** med rett enderetusj av flint.
- 165) 1 **Fragment** med konkav kantretusj av flint.
- 166) 1 **Fragment** med kantretusj av flint.
- 167) 1 **Flekke** av flint. Proximalfragment.
- 168) 1 **Mikroflekke** uten retusj av flint. Proximalfragment.
- 169) 1 **Mikroflekke** uten retusj av flint. Proximal- og midtfragment.
- 170) 1 **Mikroflekke** uten retusj av flint. Midtfragment.
- 171) 44 **Avslag** uten retusj av flint.
- 172) 31 **Fragment** uten retusj av flint.
- 173) 3 **Splinter** av flint.
- 174) 1 **Bipolar kjerne** av flint.
- 175) 1 **Uregelmessig kjerne** av flint.
- 176) 2 **Knoller** med avspaltningsarr av flint.

Kvartsitt

- 177) 1 **Avslag** uten retusj av kvartsitt.

Bergart

- 178) 1 **Knakkestein/amboltstein** av bergart.
- 179) 3 **Knakkesteiner** av bergart.

Keramikkskår

- 180) 1 **Keramikkskår**. Finere, uornert gods. Skarp, brunrød farge. Kraftig brent, sintret på en side. Fin magring av sand. Matskorpe.

Funn fra brannlag S-24

Flint

- 181) 2 **Flekker** uten retusj av flint.
- 182) 1 **Mikroflekke** ryggflekke av flint.

- 183) 4 **Mikroflekke** uten retusj av flint.
- 184) 1 **Mikroflekker** uten retusj av flint. Proximalfragment.
- 185) 1 **Mikroflekke** uten retusj av flint. Midtfragment.
- 186) 46 **Avslag** uten retusj av flint.
- 187) 84 **Fragment** uten retusj av flint. Tre fragmenter passer sammen, og danner en liten knoll.
- 188) 28 **Splinter** av flint.
- 189) 1 **Bipolar kjerne** av flint.
- 190) 2 **Uregelmessige kjerner** av flint.

Bergart

- 191) 1 **Avslag** uten retusj av bergart.

Funn fra steinpakning S-27

Flint

- 192) 1 **Flekk** uten retusj av flint.
- 193) 31 **Avslag** uten retusj av flint.
- 194) 51 **Fragment** uten retusj av flint.
- 195) 11 **Splinter** av flint.
- 196) 1 **Sylindrisk kjerne** av flint.

Bergart

- 197) 1 **Avslag** uten retusj av bergart.
- 198) 1 **Slipeplate** av bergart. Rektangulær form, og rektangulært tverrsnitt. En slipt flate.
- 199) 5 **Knakkesteiner** av bergart.

Funn fra prøvestikk 1

Flint

- 200) 1 **Ryggflekk** uten retusj av flint.
- 201) 1 **Avslag** uten retusj av flint.
- 202) 4 **Fragment** uten retusj av flint.
- 203) 3 **Splinter** av flint.

Funn fra prøvestikk 2

Flint

- 204) 1 **Flekk** med skrå og rett kantretusj av flint. Noe uregelmessig retusj på to sider, muligens heller bruksspor eller slagskade.
- 205) 4 **Avslag** uten retusj av flint.
- 206) 4 **Fragment** uten retusj av flint.
- 207) 1 **Splint** av flint.

Orienteringsoppgave: Det undersøkte området lå på Skjølnesshalvøya, i den søndre siden av Lundevågen og direkte øst for Kjledsvika.
Kartreferanse/-KOORDINATER: ØK, AU 002-5-2 Projeksjon: / NGO1948
Gauss-K; Akse 1 N: 9320 Ø: 44656
INNBRETNING/litteratur: Inger M. Berg-Hansen og Line Grindkåsa:
Lundevågenprosjektet delrapport 5.

C55638/1-13

Boplassfunn fra Senmesolitikum / Yngre steinalder / Bronsealder / Eldre jernalder fra FELT 1. KJELSVIKA ØST, LUNDEVÅGEN. SKJOLNES (7 /23) FARSUND K. VEST-AGDER
Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning.

Funn og prøver fra kokegroper.

- 1) 1 **Avslag** av flint.
- 2) 1 **Fragment** av flint.
- 3) 1 **Fragment** av flint. Varmepåvirket.
- 4-13) **Trekullprøver.**

Orienteringsoppgave: Det undersøkte området lå på Skjølneshalvøya, i den søndre siden av Lundevågen og direkte øst for Kjelsvika.

Kartreferanse/-KOORDINATER: ØK,
INNBERTNING/litteratur: Inger M. Berg-Hansen og Line Grindkåsa:
Lundevågenprosjektet delrapport 5.

C55639/1-15

Boplassfunn / Løsfunn fra Senmesolitikum / Yngre steinalder / Bronsealder / Jernalder / Nyere tid fra FELT 1 OG 2. KJELSVIKA, LUNDEVÅGEN. SKJOLNES (7 /23) FARSUND K. VEST-AGDER
Funnomstendighet: Arkeologisk utgravning.

Løsfunn og funn i undergrunn som ikke kunne relateres til steinalderlokaliteter eller strukturer. Prøver fra dyrkningslag S-26, brannlag, S-14 med ukjent funksjon S-24, steinpakning S-27, kulturlag S-21 fra nyere tid og veite S-19 fra nyere tid

Funn i undergrunn

- 1) 4 **Mikroflekker** uten retusj av flint.
- 2) 5 **Avslag** uten retusj av flint.
- 3) 28 **Fragment** uten retusj av flint.
- 4) 1 **Splint** av flint.

Løsfunn

- 5) 1 **Flekk** uten retusj av flint.
- 6) 4 **Avslag** uten retusj av flint.
- 7) 1 **Fragment** av kjerne av flint.
- 8) 8 **Fragment** uten retusj av flint.
- 9) 1 **Keramikkskår**. Grov, uornert gods magret med knuste, og forholdsvis grove, bergartskorn og sand. Utsiden er spaltet av eller forvitret bort.

Prøver fra strukturer

- 10) 1 **Trekullprøve.**

11-15) **Makrofossilprøver.**

Orienteringsoppgave: Det undersøkte området lå på Skjølnesshalvøya, i den søndre siden av Lundevågen og direkte øst for Kjelsvika.

Kartreferanse/-KOORDINATER: ØK, AU 002-5-2 Projeksjon: / NGO1948

Gauss-K; Akse 1 N: 9330 Ø: 44629

INNBRETNING/litteratur: Inger M. Berg-Hansen og Line Grindkåsa:

Lundevågenprosjektet delrapport 5.

15.2. TEGNINGER

Tegning nr.	S-nr/Lokalitet	Motiv	Tegner
1	6	Plan/profil	Ann Monica J. Bueklev (AMJB)
2	7	Plan	Toini Thommessen (TT)
3	7	Profil	TT
4	7	Plan	TT
5	8	Plan/profil	TT
6	9	Plan/profil	AMJB
7	10	Plan/profil	AMJB
8	11	Skisse	TT
9	12	Plan/profil	AMJB
10	13	Plan/profil	TT
11	14	Plan/profil	CG
12	15	Plan/profil	CG
13	16	Plan	AMJB
14	16 og 26	Profil	TT
15	21	Profil	CG
16	23	Plan	TT
17	S-24, S-27, Lok. VII	Profil	AMJB
18	S-27	Plan	TT
19	Lok. VII	Plan	LG/CG
20	Lok. VII	Rentegning plan	LG
21	Lok. VII	Rentegning profil	LG
22	S-13, S-15, S16	Rentegning plan/ profil	LG
23	S-16, S-26	Rentegning profil	LG
24	S-7	Rentegning plan/profil	LG
25	S-6, S-9, S-10, S-12	Rentegning plan/profil	LG

15.3. FOTOLISTE

Neg.nr.	Film-nr.	Bilde-nr.	Lokalitet	S-nr	Motiv	Kommentar	Personer i bilde	Mot	Fotograf
Cf 32647									
	1								
		0	Felt 1	S-7	Plan			SØ	TT
		1	Felt 1	S-7	Plan			SØ	TT
		2	Felt 1	S-7	Plan			V	TT
		3	Felt 1	S-7	Plan			S	TT
		4	Felt 1	S-7	Plan			S	TT
		5	Felt 1	S-7	Start-bilde			S	TT
		6	Felt 1	S-11	Oversikt	Bautastein med avdekket fundament.		SØ	TT
		7	Felt 1	S-11	Oversikt	Bautastein med avdekket fundament.		S	TT
		8	Felt 1	S-11	Oversikt	Oversikt med bautastein.	Fra venstre: Line Grindkåsa, Cecilia Gustavsen, Ann Monica Jensen Bueklev og Sigurd Sele i gravemaskinen.	V	TT
		9	Felt 1	S-11	Oversikt	Oversikt med bautastein.	Fra venstre: Cecilia Gustavsen, Ann Monica Jensen Bueklev og Sigurd Sele i gravemaskinen.	V	TT
		10	Felt 1	S-11	Oversikt	Med avdekket fundament.	Cecilia Gustafsen.	NV	TT
		11	Felt 1	S-11	Oversikt	Med avdekket fundament.	Cecilia Gustafsen.	V	TT
		12	Felt 1	S-11	Oversikt	Med avdekket fundament.		Ø	TT
		13	Felt 1	S-11	Oversikt	Med avdekket fundament.		NV	TT
		14	Felt 1	S-11	Oversikt	Før avdekking av fundament.		NV	TT
		15	Felt 1	S-11	Oversikt	Før avdekking av fundament.		SØ	TT
		16	Felt 1	S-11	Oversikt	Før avdekking av fundament.		NØ	TT
		17	V/VI	S-11	Oversikt	Før avdekking av fundament.		NØ	TT
		18	V/VI	S-11	Oversikt	Før avdekking av fundament.		SØ	TT
		19	V/VI	S-11	Oversikt	Før avdekking av fundament.		SØ	TT
		20	V/VI	S-11	Oversikt	Før avdekking av fundament.		Ø	TT
		21	V/VI	S-11	Oversikt	Før avdekking av fundament.		NØ	LG
		22	V/VI	S-11	Oversikt	Før avdekking av fundament.		N	LG
		23	V/VI	S-11	Oversikt	Før avdekking av fundament.	Ann Monica Jensen Bueklev	N	LG
		24	V/VI		Oversikt	Ann Monica står på registrert gravhaug som viste seg å være en naturlig fjellknaus.	Ann Monica Jensen Bueklev	S	LG
		25	V/VI		Oversikt			NNV	LG
		26	V/VI		Oversikt	Med bautastein.		V	LG
		27	V/VI		Oversikt			V	LG
		28	V/VI		Oversikt	Med bautastein.		NV	LG

Neg.nr.	Film-nr.	Bilde-nr.	Lokalitet	S-nr	Motiv	Kommentar	Personer i bilde	Mot	Fotograf
		29	V/VI		Oversikt	Med bautastein.		S	LG
		30	V/VI		Oversikt	Med bautastein.		SSØ	LG
		31	V/VI		Oversikt	Med bautastein.		NØ	LG
		32	V/VI		Oversikt	Med bautastein.		NØ	LG
		33	V/VI		Oversikt			ØSØ	LG
		34	V/VI		Oversikt			VNV	LG
		35	V/VI		Oversikt	Med bautastein.		VNV	LG
		36	V/VI		Oversikt	Med bautastein.		VNV	LG
Cf 32648									
	2								
		1	V/VI		Oversikt	Etter sjaktning.		NNØ	AMJB
		2	V/VI	S-12	Plan			Ø	AMJB
		3	V/VI	S-12	Plan			Ø	AMJB
		4	V/VI		Fellesbilde	Pause mellom grønne trær og flått!	Sigurd Sele, Cecilia Gustavsen, Toini Thommessen og Ann Monica J. Bueklev		LG
		5	V/VI		Oversikt	Etter sjaktning.		V	AMJB
		6	V/VI		Oversikt	Etter sjaktning.		V	AMJB
		7	V/VI		Oversikt	Etter sjaktning.		NV	AMJB
		8	V/VI		Oversikt	Etter sjaktning.		NV	AMJB
		9	V/VI	S-10	Profil			NV	AMJB
		10	V/VI	S-10	Profil			NV	AMJB
		11	V/VI	S-7	Profil	Kokegrop med underliggende struktur. Østlig del, under snitting.		S	TT
		12	V/VI	S-7	Profil	Kokegrop med underliggende struktur.		SØ	TT
		13	V/VI	S-7	Profil	Kokegrop med underliggende struktur.		SØ	TT
		14	V/VI	S-10	Plan			NV	AMJB
		15	V/VI	S-10	Plan			NV	AMJB
		16	V/VI	S-10	Plan			NV	AMJB
		17	V/VI	S-7	Profil	Kokegrop med underliggende struktur.		SØ	TT
		18	V/VI	S-7	Profil	Kokegrop med underliggende struktur.		SØ	TT
		19	V/VI	S-7	Profil	Kokegrop med underliggende struktur.		SØ	TT
		20	V/VI	S-9	Profil			Ø	AMJB
		21	V/VI	S-7	Profil	Kokegrop med underliggende struktur. Under utgravning.		SØ	TT
		22	V/VI	S-7	Profil	Kokegrop med underliggende struktur. Under utgravning.		SØ	TT
		23	V/VI	S-7	Profil	Kokegrop med underliggende struktur. Under utgravning.		SØ	TT
		24	V/VI	S-9	Plan			Ø	AMJB

Neg.nr.	Film-nr.	Bilde-nr.	Lokalitet	S-nr	Motiv	Kommentar	Personer i bilde	Mot	Fotograf
		25	V/VI		Oversikt		Toini Thommessen		AMJB
		26	V/VI		Arbeids-bilde		Cecilia Gustavsen og Line Grindkåsa		AMJB
		27	V/VI	S-6	Profil			S	AMJB
		28	V/VI	S-6	Profil			S	AMJB
		29	V/VI		Arbeids-bilde		Ann Monica J. Bueklev		TT
		30	V/VI		Arbeids-bilde	Flytting av bautastein.	Line Grindkåsa	NV	TT
		31	V/VI		Arbeids-bilde	Flytting av bautastein.	Line Grindkåsa	NV	TT
		32	V/VI	S-6	Plan			SV	AMJB
		33	V/VI	S-6	Plan			NV	AMJB
		34	V/VI	S-7	Plan	Oversikt.		NV	TT
		35	V/VI	S-7	S-nummer				TT
		36	V/VI	S-7	Plan			NV	TT
Cf 32649									
	3								
		1	V/VI	S-13	Plan			N	TT
		2	V/VI	S-15	Profil			S	CG
		3	V/VI	S-15	Profil			S	CG
		4	V/VI	S-15	Plan			S	CG
		5	V/VI	S-15	Plan			S	CG
		6	V/VI	S-13	Plan			N	TT
		7	V/VI	S-13	Plan			N	TT
		8	V/VI	S-7	Plan	Kokegrop med underliggende struktur.		Ø	TT
		9	V/VI		Oversikt	Etter sjaktning.		V	AMJB
		10	V/VI		Oversikt	Etter sjaktning.		V	AMJB
		11	V/VI		Arbeidsbilde		Cecilia Gustavsen.	N	AMJB
		12	V/VI	S-19	Oversikt		Toini Thommessen i bakgrunnen.	N	AMJB
		13	V/VI	S-19	Oversikt		Toini Thommessen i bakgrunnen.	N	AMJB
		14	V/VI	S-19	Oversikt		Toini Thommessen i bakgrunnen.	N	AMJB
		15	V/VI		Arbeids-bilde		Toini Thommessen.	N	AMJB
		16	V/VI	S-19	Oversikt			V	AMJB
		17	V/VI	S-19	Oversikt			SSV	AMJB
		18	V/VI	S-19	Oversikt			S	AMJB
		19	V/VI	S-19	Oversikt			SØ	AMJB
		20	V/VI	S-19	Oversikt			SØ	AMJB
		21	V/VI	S-7	Profil	Kokegrop med underliggende struktur. Profil b.		SV	TT
		22	V/VI	S-7	Profil	Kokegrop med underliggende struktur. Profil b.		SV	TT
		23	V/VI	S-7	Profil	Kokegrop med underliggende struktur. Profil a og b.		S	TT
		24	V/VI	S-7	Profil	Kokegrop med underliggende struktur. Nordre del av profil b.		S	TT
		25	V		Oversikt	Etter sjaktning.		NV	CG
		26	V		Oversikt	Etter sjaktning.		N	CG

Neg.nr.	Film-nr.	Bilde-nr.	Lokalitet	S-nr	Motiv	Kommentar	Personer i bilde	Mot	Fotograf
		27	VII		Arbeids-bilde		Fra høyre: Ann Monica J. Bueklev, Sigurd Sele i gravemaskinen og Line Grindkåsa.	SV	CG
		28	VII	S-19	Oversikt	Steinstreng/veite helt til venstre i bildet, og lokalitet VI til høyre i bildet foran Toini.	Fra venstre: Ann Monica J. Bueklev og Toini Thommessen.	NV	CG
		29	VII	S-19	Oversikt	Steinstreng/veite til venstre i bildet, og lokalitet VI sentralt i bildet.		V	CG
		30	VII		Arbeids-bilde		Toini Thommessen.		CG
		31	VII	S-19	Arbeidsbilde	Rensing og avdekking av steinstreng/veite S-19.	Foran Toini Thommessen og bak Line Grindkåsa.	N	AMJB
		32	VII	S-19	Arbeids-bilde	Rensing og avdekking av steinstreng/veite S-19.	Fra høyre: Line Grindkåsa, Toini Thommessen og Sigurd Sele i gravemaskin.	NV	AMJB
		33	VII	S-19	Arbeids-bilde	Rensing og avdekking av steinstreng/veite S-19.	Fra høyre: Line Grindkåsa og Toini Thommessen.	NV	AMJB
		34	VII	S-19	Arbeids-bilde	Rensing og avdekking av steinstreng/veite S-19.	Fra venstre: Line Grindkåsa, Toini Thommessen og Sigurd Sele i gravemaskin.	S	AMJB
		35	VII	S-19	Arbeids-bilde	Rensing og avdekking av steinstreng/veite S-19.	Fra venstre: Line Grindkåsa og Toini Thommessen.	SØ	AMJB
		36	VII	S-19	Arbeids-bilde	Rensing og avdekking av steinstreng/veite S-19.	Fra venstre: Line Grindkåsa og Toini Thommessen.	SØ	AMJB
		37			Start-bilde				AMJB
Cf 32650									
	4								
		1	VI	S-16, S-26	Profil			NV	TT
		2	V/VI	S-19	Oversikt			V	TT
		3	V/VI	S-19	Oversikt			SØ	TT
		4	VI		Oversikt	Etter graving av ruter.		Ø	TT
		5	VI	S-16	Profil			V	TT
		6	VI	S-16	Profil			V	TT
		7			Arbeids-bilde		Fra venstre: Inger Marie Berg-Hansen, Lars Morten Fuglevik, Toini Thommessen, Cecilia Gustavsen, Ann Monica J. Bueklev, Ole Ivar Birkelund, Trygve Csisar og Gaute Reitan.		LG
		8	VII	S-19, S-21	Profil			SØ	CG
		9	VII	S-21	Profil	Kulturlag fra nyere tid.		SV	CG
		10	VII	S-19	Profil			SV	CG
		11	V/VI	S-18	Plan			SSV	AMJB
		12	V/VI	S-18	Plan			SØ	AMJB
		13	V/VI	S-16	Plan			Ø	AMJB

Neg.nr.	Film-nr.	Bilde-nr.	Lokalitet	S-nr	Motiv	Kommentar	Personer i bilde	Mot	Fotograf
		14	V/VI	S-16	Plan			Ø	AMJB
		15	VII	S-21	Profil	Detalj: 100x, 107y		SØ	CG
		16	VII	S-21	Profil	Detalj: 100x, 100y		SØ	CG
		17	VII	S-21	Profil	Detalj: 100x, 109y		SØ	CG
		18	VII	S-21	Profil	Detalj: 100x, 110y		SØ	CG
		19	VII	S-21	Profil	Detalj: 100x, 111y		SØ	CG
		20	VII	S-21	Profil	Detalj: 100x, 112y		SØ	CG
		21	VII	S-21	Profil	Detalj: 100x, 113y		SØ	CG
		22	VII	S-21	Profil			SV	CG
		23	VII	S-21	Oversikt	Etter graving av profil.		S	CG
		24	VII	S-21	Oversikt	Etter graving av profil.		S	CG
		25	VII	S-21	Oversikt	Etter graving av profil.		S	CG
		26	VII		Arbeids-bilde		Fra venstre: Line Grindkåsa og Ann Monica J. Bueklev		CG
		27	V/VI	S-23	Plan			N	TT
		28	V/VI	S-23	Plan			N	TT
		29	V/VI	S-12	Profil			Ø	AMJB
		30	V/VI	S-8	Plan			Ø	TT
		31	V/VI	S-8	Plan			V	TT
		32	V/VI	S-8	Plan			Ø	TT
		33	V/VI	S-14	Profil			SØ	CG
		34	V/VI	S-14	Profil			SØ	CG
		35	V/VI	S-14	Plan			SØ	CG
		35	V/VI	S-14	Plan			SØ	CG
Cf 32651									
	5								
		3	V/VI	S-19	Oversikt			SØ	LG
		4	V/VI	S-19	Oversikt			SØ	LG
		5	V/VI	S-19	Oversikt			Ø	LG
		6	V/VI	S-19	Oversikt			Ø	LG
		7	V/VI	S-19	Oversikt			SØ	LG
		8	V/VI	S-19	Oversikt			SØ	LG
		9	VI		Oversikt	Lokalitet VII i bakgrunnen.		ØSØ	LG
		10	VI		Oversikt			S	LG
		11	VI		Oversikt	Lokalitet VI nede til venstre, lokalitet VII i bakgrunnen til høyre.		SSØ	LG
		12	VI		Oversikt			NNV	LG
		13	VI		Oversikt			N	LG
		14	VI		Arbeids-bilde		Ann Monica J. Bueklev		LG
		15	VI		Arbeidsbilde		Øystein Dahle		LG
		16	VII		Arbeids-bilde		Bak fra venstre: Øystein Dahle og Ann Monica J. Bueklev. Foran: Toini Thommessen		LG
		17	VII		Oversikt			SØ	LG
		18	VI		Oversikt	Kokegrop S-6 i forgrunnen.		NNØ	LG

Neg.nr.	Film-nr.	Bilde-nr.	Lokalitet	S-nr	Motiv	Kommentar	Personer i bilde	Mot	Fotograf
		19	V/VI		Oversikt	Registrert gravhaug som viste seg å være en naturlig fjellknaus. Etter snitting.		N	LG
		20	V/VI		Oversikt	Registrert gravhaug som viste seg å være en naturlig fjellknaus. Etter snitting.		S	LG
		21	V/VI	S-5	Oversikt			Ø	LG
		22	V/VI	S-9	Oversikt	Med utsikt mot Lundevågen.		NNØ	LG
		23	V/VI	S-12	Oversikt	Med utsikt mot Lundevågen.		NØ	LG
		24	V		Oversikt			SSØ	LG
		25	V		Oversikt			SSØ	LG
		26	V		Oversikt			SSØ	LG
		27	V		Oversikt	Med Lundevågen i bakgrunnen.		ØSØ	LG
		28	V		Oversikt	Med Lundevågen i bakgrunnen.		NNV	LG
		29	V		Oversikt	Med Lundevågen i bakgrunnen.		NV	LG
		30	V		Oversikt	Med Lundevågen i bakgrunnen.		NV	LG
		31	V		Oversikt	Med Lundevågen i bakgrunnen.		V	LG
		32	V/VI	S-25	Plan			N	TT
		33	V/VI	S-25	Plan			S	TT
		34			Arbeids-bilde	Ved såldeestasjonen.	Fra venstre: Ann Monica J. Bueklev og Cecilia Gustafsen.		TC
		35			Arbeids-bilde	Ved såldeestasjonen.	Fra venstre: Ann Monica J. Bueklev og Cecilia Gustafsen.		TC
		36			Arbeids-bilde	Ved såldeestasjonen.	Ann Monica J. Bueklev og Cecilia Gustafsen.		TC
		37	VII		Arbeids-bilde		Fra venstre: Ann Monica J. Bueklev og Trygve Csisar.		TT
Cf 32652									
	6								
		0	VII		Oversikt			ØSØ	LG
		1	VII		Oversikt			ØSØ	LG
		2	VII		Oversikt			ØSØ	LG
		3	V/VI	S-21	Oversikt			S	LG
		4	V/VI		Oversikt			NNV	LG
		5	V/VI		Oversikt			VNV	LG
		6	VII		Oversikt			ØSØ	LG
		7	VII		Oversikt			ØSØ	LG
		8	VII		Oversikt			ØSØ	LG
		9	VII		Oversikt			ØSØ	LG
		10	VII		Oversikt	Detalj bergknaus.		NNØ	LG
		11	VII		Oversikt	Detalj bergknaus.		N	LG
		12	VII		Oversikt	Detalj bergknaus, brannlag S-24 i forgrunnen.		SSØ	LG
		13	VII	S-24	Plan	Brannlag S-24 med steinpakning S-27 under snitting.		V	TT

Neg.nr.	Film-nr.	Bilde-nr.	Lokalitet	S-nr	Motiv	Kommentar	Personer i bilde	Mot	Fotograf
		14	VII	S-24	Plan	Brannlag S-24 med steinpakning S-27 under snitting.		V	TT
		15	VII	S-27	Plan			N	TT
		16	VII	S-27	Plan			V	TT
		17	VII	S-27	Plan			Ø	TT
		18	VII	S-27	Arbeids-bilde		Fra Venstre: Ann Monica. J. Bueklev og Toini Thommessen	SSØ	LG
		19	VII		Arbeids-bilde	Oversikt.	Fra venstre: Toini Thommessen, Ann Monica J. Bueklev, Cecilia Gustavsen og Øystein Dahle.	Ø	LG
		20	VII		Arbeids-bilde	Oversikt.	Fra venstre: Toini Thommessen, Ann Monica J. Bueklev, Cecilia Gustavsen og Øystein Dahle.	Ø	LG
		21	VI	S-19	Oversikt	Steingjerde S-19 med lokalitet VI i bakgrunnen.		N	LG
		22	V/VI	S-19	Oversikt			NV	LG
		23	V/VI	S-19	Oversikt			NV	LG
		24	V/VI	S-19	Oversikt			SØ	LG
		25	V/VI	S-19	Oversikt			VNV	LG
		26	VI	S-19	Oversikt	Steingjerde S-19 og lokalitet VI.		NV	LG
		27			Fellesbilde	Fellesbilde siste uke i felt.	Fra venstre: Ann Monica J. Bueklev, Øystein Dahle, Line Grindkåsa, Cecilia Gustavsen og Toini Thommessen.		Selvtløser
		28	V/VI og VII		Oversikt	Resultat av utprøving av selvtløser...		N	Selvtløser
		29	VII		Plan	Nærbilde gravde ruter etter graving av 20 cm.		ØNØ	LG
		30	VII		Oversikt		Fra venstre: Ann Monica J. Bueklev, Cecilia Gustavsen og Øystein Dahle.	Ø	LG
		31	VII		Plan	Nærbilde lag 2 i rute 97x, 126y (ruten i midten).		NNØ	LG
		32	VII		Plan	Nærbilde lag 2 i rute 97x, 126y (ruten i midten).		NNØ	LG
		33	VII		Plan	Etter graving av 20 cm.		SV	LG
		34	VII		Plan	Etter graving av 20 cm.		NNØ	LG
		35	VII		Plan	Etter graving av 20 cm.		NNØ	LG
		36	VII		Plan	Etter graving av 20 cm.		NNØ	LG
		37	VII		Plan	Etter graving av 20 cm.		NNØ	LG

15.4. STRUKTURLISTE KJELSVIKA V, VI OG VII

S-nr.	Tolkning	Form i flate	Mål (m)	Dybde profil (m)	Beskrivelse
1	Rydningrøys	Oval	2,9 x 2,3		Ikke snittet. Hovedsakelig stein av knyttnevestørrelse, men enkelte både mindre og større. Dekket av torv og mose opp langs sidene, steinene i toppen godt synlig. Avrundet topp. Lå på berg, i utkant av dyrkningslag fra nyere tid. Omkring 0,6 m høy. Fra nyere tid.
2	Rydningrøys	Rund til rektangulær	4,1 x 3,75		Ikke snittet. Knyttnevestore til hodestore stein. Dekket av torv og mose, og var noe utflytende i terrengets fallretning. Lå på berg i utkant av dyrkningslag fra nyere tid, inn mot et steingjerde. Opp til omkring 1 meter høy. Fra nyere tid.
3	Rydningrøys	Oval	2,5 x 1,9		Ikke snittet. Dekket av torv, bare to hodestore stein synlig i flaten. Stikking med jordbor viste imidlertid at resten av steinene i røysen var av samme størrelse. Lå på berg, i utkant av dyrkningslag fra nyere tid. Omkring 0,3 m høy. Fra nyere tid.
4	Rydningrøys	Oval	2,3 x 2,1		Ikke snittet. Knyttnevestore til hodestore stein synlig i toppen. Ellers dekket av torv og gress. Lå på berg direkte utenfor dyrkningslag fra nyere tid. Noe over 0,5 meter høy. Fra nyere tid.
5	Rydningrøys	Oval	1,95 x 1,25		Ikke snittet. Helt dekket av torv, trolig steiner av samme størrelse som i S-4 under. Lå på berg i utkant av dyrkningslag fra nyere tid. Omkring 0,4 m høy Fra nyere tid.
6	Kokegrop	Oval	1,32 x 1,11	0,32	Plan: Fyllmasse bestående av brun til mørk brungrå humusblandet sand og grus med trekullfragmenter og skjørbrente stein. Flere av steinene var kraftig brent, og oppsmuldret. Rundt store deler av strukturen lå det en kullrand. Noe uklart avgrenset mot vest. Profil: Nedgravningen hadde en buet form i profil. Ett opp til 18 cm dypt kullag i bunn. 12 liter skjørbrent stein i utgravd halvpart.

S-nr.	Tolkning	Form i flate	Mål (m)	Dybde profil (m)	Beskrivelse
7	Kunne ikke bestemmes	Åttetallsformet	2,44 x 1,6		<p>Plan: Uklart avgrenset med trekullfragmenter som fortsatte ut i dyrkningslaget S-26 på siden av strukturen. Konsentrasjon av skjørbrente stein i den vestre siden, men enkelte skjørbrente stein også ellers. I tillegg et par ubrente stein. Fyllmasse bestående av mørkgråbrun, sandblandet humus med en del trekullfragmenter, samt enkelte fragmenter av brennt leire (dyrkningslagmasse). Det viste seg at massene i flaten lå delvis over en rektangulær nedgravning som målte 0,54-0,84x2,3 meter. Nedgravningen var tett pakket med stein som stort sett var av knyttnevestørrelse, men også enkelte større. Nedgravningen var i flaten synlig bare som ansamlinger av steiner på to sider av den åttetallsformede strukturen.</p> <p>Profil: Øverst dyrkningslaget som var omkring 5 cm dypt. Under dyrkningslaget lå det, i store deler av profilen, et lag bestående av gråsvart humusblandet sand med noe grus og trekullfragmenter. Laget var fra 4 til 10 cm dypt. Til venstre i profilen lå det et lag bestående av brun, humusblandet sand som var opp til 19 cm dypt. Den rektangulære nedgravningen lå under disse lagene. Den hadde steile sider, og en rund til spiss bunn.</p>
8	Rydningrøys	Oval	2,6 x 2,3		Lå under dyrkningslag fra nyere tid. Ble dokumentert i plan, og begynt snittet. Under dette arbeidet ble det klart at strukturen var fra nyere tid.
9	Kokegrop	Oval	1,24 x 1,15	0,17	<p>Plan: Fyllmasse bestående av brun, humusblandet sand med noe trekullfragmenter og skjørbrent stein.</p> <p>Profil: Forholdsvis flat bunn og skrånende/buede sider. Et opp til 4 cm dypt trekullag i bunn. 30 liter skjørbrent stein i utgravd halvpart.</p>
10	Kokegrop	Rund	0,85 x 0,85	9	<p>Kokegropen var gravd ned mellom to store, jordfaste steiner.</p> <p>Plan: Fyllmasse bestående av løs sand med trekullfragmenter og noen små, skjørbrente steiner.</p> <p>Profil: Svakt buet form i profil. Ett opp til 6 cm dypt kullag i bunn. Omkring 2 liter skjørbrent stein i utgravd halvpart.</p>
11	Bautastein				<p>Bautasteinen sto plassert på en stor, jordfast stein som var helt dekket av gress og torv da undersøkelsen startet.</p> <p>Bautaen var 0,9 meter høy. Den hadde et noe ujevnt, rektangulært tverrsnitt, hvor den på den bredeste siden målte 59 cm på tvers. Den hadde en noe avrundet topp, en flat bunn og var nesten helt dekket av lav og mose.</p>

S-nr.	Tolkning	Form i flate	Mål (m)	Dybde profil (m)	Beskrivelse
12	Kokegrop	Oval	1,0 x 0,9	0,22	Plan: Fyllmasse bestående av brun torv med noe trekullfragmenter og skjørbrente stein. I den nordre og nordøstre delen av strukturen var det ikke bevart fyllmasser, og trekullaget fra bunnen av kokegropen lå opp i dagen. Profil: Forholdsvis flat bunn i profil, men med en noe dypere nedgravning i begge kanter enn i midten. Ett opp til 6 cm dypt kullag i bunn. Omkring 8 liter skjørbrent stein fra utgravd halvpart.
13	Kokegrop/ildsted	Rund	0,69 x 0,67	0,1	Bunn av kokegrop eller ildsted. Plan: Rund til oval form. Et løst lag bestående av skjørbrente, nevestore stein, sot og trekullfragmenter med noe grus. Profil: Trekullag i hele profilen, bare en skjørbrent stein.
14	Kunne ikke bestemmes	Oval	1,4 x 1,1	0,29	Nedgravning med ukjent funksjon. Plan: Løs, grålig, svakt humusblandet sand med grus og spredte, frostsprengte, eller muligens skjørbrente, stein. Profil: Svakt buet bunn, og steile sider. Horisontale lag bestående av i topp samme masse som i flaten, og så gråbeige, fin sand/silt og i bunn et lag med samme masse som i flaten, men mer kompakt. I tillegg lå det i den vestre delen av nedgravningen et 32 cm bredt lag av mer kompakt, mørkebrunt, sandblandet humus. Laget strakte seg helt ned til bunnen av nedgravningen, og var muligens et steinopptrekk.
15	Kokegrop/ildsted	Halvmåneformet	0,9 x 0,6	0,14	Kokegropen/ildstedet har opprinnelig sannsynligvis hatt en mer rund form. Plan: Kompakt, fet masse bestående av trekull med noe sand og humus. To skjørbrente stein. Profil: Flat bunn og steile sider. Samme masse som i flaten.
16	Kokegrop/ildsted	Rund	0,79 x 0,75	0,17	Kokegropen, eller heller ildstedet, var gravd ned i dyrkningslaget S-26. Plan: Noe ujevn, rund form. Fragmenter og større biter av trekull med enkelte godt brente, til dels oppsmuldrete, skjørbrente stein. Profil: Svakt buet bunn. Trekull i hele nedgravningen.

S-nr.	Tolkning	Form i flate	Mål (m)	Dybde profil (m)	Beskrivelse
17	Avskrevet				Rotvelte.
18	Avskrevet				Spor etter aktiviteter i nyere tid.
19	Veite				<p>Veiten lå direkte under matjordlaget, og krysset den store sletten som lå i det undersøkte området. Den strakk seg over en samlet lengde på drøye 50 meter fra en bergkulle i nord til stigende terreng i sør. Den hadde en gjennomsnittlig bredde på ca. 80 cm.</p> <p>Veiten var bygd opp av steiner som var fra knyttnevestore til små kampesteiner, men med en dominerende størrelse rundt hodestørrelse. Det var ikke noe åpenbart system i plasseringen av steinene.</p> <p>Fra skråningen i sør rant det framdeles en liten bekk inn i veiten. Bekken var nok naturlig, men løpet var utbedret for å sikre at så mye vann som mulig rant inn i veiten.</p> <p>I den nordlige delen hadde veiten en utstikker mot vestsørvest. Den var 3,3 meter lang, opp til 1,4 meter bred, og besto av større, mer kantet stein enn i selve veiten. Utstikkeren var sannsynligvis yngre enn veiten, og dens funksjon var usikker. Det er vel likevel ikke urimelig å anta at også denne har hatt en dreneringsfunksjon.</p>
20	Utgår				
21	Kulturlag (dyrkningslag?)				<p>Kulturlaget hadde en utstrekning på omkring 122 kvadratmeter på det undersøkte området. Det ble imidlertid ikke avgrenset mot sør og sørvest.</p> <p>Laget var et resultat av aktiviteter i nyere tid, sannsynligvis dyrehold på gården Skjolnes 7/23. Ruinene av husene på gården lå bare 20-30 meter sør for laget.</p> <p>I den nordøstre delen av kulturlaget som lå i skråningen opp mot lok. Kjelsvika VII, var det en glidende og svært diffus overgang til skogbunn blandet med noe dyrkningsmasse. Særlig i denne delen, men også i resten av kulturlaget, ble det funnet flintartefakter.</p>
22	Avskrevet				
23	Mulig ildsted	Rund	0,7 x 0,7		<p>En samling av steiner tolket som en mulig rest av et ildsted. Steinene lå innenfor lok. Kjelsvika V. Steinene hadde både en rund, og avlag eller mer uregelmessig form. De hadde diametre på ca. 20 - 30 cm, og lå i en sirkel.</p> <p>Ved undersøkelse var det imidlertid ikke mulig å påvise noen form for nedgravning, eller rester av trekull som kunne ha vist at steinenes passering ikke var naturlig. Tolkningen kunne derfor verken bekreftes eller avkreftes.</p>
24	Brannlag	Avlang	6,6 x 3,8	0,22	<p>Brannlaget dekket et areal på 61 kvadratmeter. Det lå inn mot og delvis i terrassekanten på lok. Kjelsvika VII.</p> <p>Plan: Kompakt, fet svakt sand- og humusblandet trekull.</p> <p>Profil: Samme masse som i flaten.</p> <p>Funn av en rekke flintartefakter i laget.</p>

S-nr.	Tolkning	Form i flate	Mål (m)	Dybde profil (m)	Beskrivelse
25	Avskrevet				
26	Dyrkningslag			0,2	Dyrkningslaget dekket et areal på omkring 152 kvadratmeter, og flintartefaktene fra lok. Kjelsvika VI ble delvis funnet i det. Laget besto av gråbrun, humusblandet sand med en del trekullfragmenter. Under dyrkningslaget lå det et lag med gulbrun sand blandet med grus og stein av knyttnevestørrelse. Det ble funnet flintartefakter også i dette laget, men i mindre grad enn i selve dyrkningslaget. Under laget med sand, grus og stein lå det, der det ble gravd så dypt, en forholdsvis tett pakning av stein av varierende størrelse. Disse representerte steril undergrunn. Dyrkningslaget var opp til 20 cm dypt, men til sammen var begge lag opp til 30 cm dype.
27	Steinpakning		1,5 x2,3		En tett pakning av stein som i en stor grad lå over brannlaget S-24. Steinene varierte i fra knyttnevestore til stor hodestørrelse. Det ble funnet enkelte flintartefakter mellom steinene, og forholdsvis samlet, i et lite område av steinpakningen, ble det funnet 5 knakkesteiner.

15.5. OVERSIKT OVER NATURVITENSKAPELIGE PRØVER FRA KJELSVIKA V, VI OG VII

Cnr.	Prøvenr.	Type	Kontekst	Tolkning	Kommentar	Gram
C55637/116	MF11	Prøve, makro	Lok. VII	Kulturlag		
C55638/4	KP1	Prøve, kull	S-6	Kokegrop	Tatt fra kullkonsentrasjon i fjernet halvpart under snitting.	56 g
C55638/5	KP7	Prøve, kull	S-6	Kokegrop	Tatt fra kullrand i profil.	101,2 g
C55638/6	KP2	Prøve, kull	S-7	Mulig kokegrop	Fra nordvestre del.	32 g
C55638/7	KP3	Prøve, kull	S-7	Mulig kokegrop	Fra under varmpåvirkede steiner i østre del.	22,3 g
C55638/8	KP8	Prøve, kull	S-9	Kokegrop		3,1 g
C55638/9	KP9	Prøve, kull	S-10	Kokegrop		17,8 g
C55638/10	KP10	Prøve, kull	S-12	Kokegrop	Tatt fra profil.	12,2 g
C55638/11	KP4	Prøve, kull	S-13	Kokegrop/ildsted	Tatt fra kullkonsentrasjon i fjernet halvpart under snitting.	43,5 g
C55638/12	KP5	Prøve, kull	S-15	Kokegrop/ildsted		26,8 g
C55638/13	KP6	Prøve, kull	S-16	Kokegrop/ildsted		36,5 g
C55639/10	KP1	Prøve, kull	S-27	Steinpakning	Svært usikker kontekst.	<0,1 g
C55639/11	MF1	Prøve, makro	S-14	Funksjon kunne ikke bestemmes		10,7 g
C55639/12	MF2	Prøve, makro	S-21	Kulturlag fra nyere tid	Prøven ble tatt i lag 1 (jf. profiltegning) som var rester av gammel skogbunn øst for laget. I dette laget ble det gjort en del funn av flintartefakter tolket som tilhørende lokalitet VII (C55637). Usikker kontekst.	21,6 g
C55639/13	MF9	Prøve, makro	S-19	Veite	Prøven ble tatt fra masser under steingjerdet. På prøvestedet lå imidlertid veiten gjennom kulturlaget S-21 fra nyere tid, og det er derfor trolig at prøven er forurenset av aktiviteter i dette. Prøven ble tatt fra lag 14 (jf. profiltegning).	8,8 g
C55639/14	MF12	Prøve, makro	S-24	Brannlag		1,8 g
C55639/15	MF10	Prøve, makro	S-26	Dyrkningslag		1,3 g